جوونەیزی سوپـــاوە سەربڵندی‌یەكی گەورەیەو لـە هەموو مەیدانێكدا كاركردن سەربلندی‌یەكی گەورەیـــە چونكە دەبێت هـــــەر نەتەوەیەكی گـــــەورە ئەلكوڵەریكی باشـــو وێنەسازێكی بەناوبانگـــو ئەسیفاریكی نا ســـراوو سەركردەیانی سوپایـــی دەركەوتوو و ئەندازیارانـــی مەزن‌و مامۆستایانـــی لێهاتووی هەبێت .
صدام حسین

رۆژنامەیەكی
هەفتانەیە
١٠ لاپەڕە
٢٥ فلس

هاوكاری

التضامن

شەقامی الخلفاء
مەیدانی الخلانی
ت ٨٨٧٥٧٩٥/٥ خەت
سالی ١٩٧٠ دامەزراوە

دەزگای رۆشنبیری و بلاوكردنەوەی كوردی
بەڕێوەبەری گشتی و
سەرنووسەر
اسماعیل رسول

● الاثنین ٢٢ ایلول ١٩٨٠ العدد ٥٤٣ ●

● دووشەممە ٢٢ ی ئەیلول ١٩٨٠ ژمارە ٥٤٣ ●

سەرۆكی فەرماندە صدام حسین

ئازایانە ئامادەی هەموو جەنگێكین

بەڕێز سەرۆكی فەرماندە صدام حسین ڕای‌گەیاند كە ئەنجوومەنی سەركردایەتی‌ی شۆڕش بڕیاری‌دا ڕێككەوتنامەی جەزایر كە لە نێوان عیراق‌و ئێراندا لە شەشی ئازاری سالی ١٩٧٥دا مۆركرا بەهۆی دەرچوونـــی فەرمانڕەوایانی ئێران لـــە بەندەكانی ئەم ڕێككەوتنامە هەر لە سەرەتای دەستـــە لاتیانەوەو قایل نەبوونیـــان بەوەی زەوی‌وزارەكانی عیراق بگێڕنە دواوە كە ناچـــاری عیراقی كرد بەهێز پزگاریان بكات ، بە هەلوەشـــاوە دانێت .

سەرۆكی بەڕێز لەوو ئارەیدا كە لە كۆبوونەوەی ئاسایـــی ئەنجوومەنی نیشتمانی‌دا لـــە ئێوارەی چوار شەممـــەی ڕابوردوودا سازی‌دا ..ووتی ئا بەم جۆرە دەبێـــت پەیوەندی‌ی باسایی لە شط العرب‌دا بگەڕێتەوە بۆ ئـــەو بارەی ئەوسای پێش شەشی ئازاری سالی ١٩٧٥ وشط العرب بگەڕێتەوە وەكـــوو چۆن بە درێژایی مێـــژووی بەناو بە حەقیقەت عیراقـــی‌و عەرەبی بووە لە گەڵ هەمـــوو مانەكانی ڕەفتار كردنـــی دەسەلاتی تەواوەتی بـــە سەری‌دا .

هەروەها بەڕێز سەرۆكی فەرماندە صدام حسین

بڕوانە : ل : ٧

دەقی ووتارەكە
لە هەفتەی ئایندەدا
بخوێنەوە

سەرۆك سامۆرا ماشێل بە سەردانێكی ڕەسمی گەیشتە وولات

لە سەربانگ ئەراهێنتنـــی بەڕێز سەرۆك صدام حسین ئێوارەی شەممەی ڕابوردوو ٢٠-٩-١٩٨٠ بەڕێز سامۆرا ماسیس ماشێل ســـەرۆك كۆماری مۆزەمبیق بـــە سەردانێكی كورت لـــــە وولات گەیشتە بەغدا .

لە فڕۆكە خانـەی بەغدادا بەڕێز سەرۆك صدام حسین پێشوازی‌ی لێ‌كردو لە نزیكی پێپلكەی فڕۆكەكەوە دەستی خستە ملی ئەنجامەوتـــەی لە گەڵ ئەندامانی ئـــەو وەفدەدا كرد لەگەلیەتی .

پاش ئەوە ماشیل تەوقەی لە گەڵ طارق حمد العبداللە ئەمیندارى نهێنی‌ی ئەنجوومەنی سەركردایەتی شۆڕش سەرۆكی دیوانی سەرۆكایەتـــی كۆمار بە وەكالەت‌و دكتـــۆر سعدون حمادی وەزیـــری دەرەوەدا كرد .

پاش ئەوە دوو منداڵ لـــە منداڵانی بەغدا دوو چەپكـــە گوڵیان پێشكەش بە بەڕێـــز ســـەرۆك صدام حسین‌و میوانەكەی بەڕێز ماشیل كرد .

ئەنجا بەڕێز سامـــۆرا ماشیل لە گەڵ بەڕێز سەرۆك صدام حسین‌دا تەوقەی لـە گەڵ پێشوازی لێ‌كەرانـــی‌دا كرد كە بەڕێزان طارق عزیز ئەندامی ئەنجوومەنـــی سەركردایەتی‌ی شـــۆڕش جێگری سەرۆك وەزیـــران‌و هەردوو ئەندامـــی ئەنجوومەنی سەركردایەتی‌ی شۆڕش‌و ژمارەیەك لـــە وەزیران‌و سەرۆكانـــی نێرراوە دیبلۆماسی‌یەكانـــی ئەفریقیا بوون لە بەغدا .

پاش ئەوە بەڕێز سەرۆك صدام حسین‌و میوانەكەی لە كەژاوەیەكی ڕەسمی‌دا

بڕوانە : ل : ٧

دەقی تەواوی نامەكەی سەرۆكی فەرماندە صدام حسین بۆ ڕۆژنامەی «الوطن»ی كوێتی

سەرۆكی بەڕێز صدام حسین دووپاتی كردووە كە ئێمەمانان لە حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستدا تەماشای یەكێتی‌ی عەرەب ناكەین كە تەنیا خەون‌و ئاواتێك بێت بەلكوو بـــە پێویست‌و مەرجێكـــی بنەڕەتی‌ی دادەنێین لـــە پێشەوەی هەموو مەرجەكانی ترەوە بێت بۆ دابین كردنی سەربەستی‌ی نەتەوەی عەرەب‌و ئازادی‌ی‌و توانای ئەوەی بگاتە پلەی بەهێزی‌و پێشكەوتن .

سەرۆكی بەڕێز صـــدام حسین لە نامەكەیدا كە بـــۆ ڕۆژنامەی (الوطن)ی كوێتی ناردوویەتـــی‌و ڕۆژی ١٧ ی ئەیلول بلاوی كردووەتـــەوە ئەویش لە وەلامدانـــەوەی ووتارێكدا كە ڕۆژنامەكە لـــە سێ‌ی ئـــەم مانگـــەدا بـــە ناونیشانی (سەرۆكـــی بەڕێزم) لە نووسینی برادەر نجیـــب عبدالهادی بلاوی كردبـــووەوە . ووتـــی هەرچەندێك وولاتێك لـــە وولاتانی عەرەب بەهێز بێت‌و پێشكەوتوو بێـــت ئـــەوا سەربەستی‌و ئازادی ئـــەو هێزەی هەیەتی ئارادەیەك بە لاوازی دەمێنێتەوەو خۆبەشی لە دەرەوەی چوارچێوەی یەكێتی‌ی عەرەب‌دا لە ڕووی هەرەشـــە لێ‌كـــردندا دەمێنێتەوە .

دەقی تەواوی نامەكە لـــە لاپەڕە (١٠) دایە

ڕاگەیاندنی ئەنجامی هەلبژاردنی ئەنجوومەنی یاسادانانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی كوردستان

ڕۆژی شەممەی ڕابوردوو ئەنجامی هەلبژاردنەكانـــی ئەنجوومەنی یاسادانانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی‌ی كوردســــتان ڕاگەیاندرا كە ڕۆژی هەینی‌ی ڕابـــوردوو ١٩-٩-١٩٨٠ بەڕێوەبرا ، بەم بۆنەیـــەوە بەڕێز عزة ابراهیم جێگـــری سەرۆكی ئەنجوومەنـــی سەركردایەتی‌ی شۆڕشـــی سەرۆكی دەستەی بـــالای سەرپەرشتی‌ی هەلبژاردنەكان بەیاننامەیەكی سەبارەت بـــە ئەنجامی ئەم هەلبژاردنـــە دەركرد تیایدا دووپاتـــی كردەوە كە ئەم هەلبژاردنـــە بەوپەڕی هۆشمەنـــدی‌و بەپیرەوەچوون حەماسەتێكی گەورەی جەمـــــاوەری بەڕێوەچوو كە گردبوونـەوەی گەلی كوردمـــان لە دەوری سەركردایەتی‌یە شۆڕشگێرانەكەیدا دووپات دەكاتـــەوەو ئامادەبوونی بۆ بەخشیـــن‌و قوربانی‌دان لە ڕێگـــەی بنیاتنانی نیشتمـــــانو پێشكەوتن‌و پەرەسەندنـــی‌دا

بەڕێز عزة ابراهیم هیوای سەركەوتنی بۆ ئەندامـــــە هەلبژێرراوەكانی ئەنجوومەنی یاسادانان خواست‌و هیـوای دەربڕی لە ڕادەی ئـــــەم باوەڕپێبووندا بن كە گەلان پێ‌ی بەخشیون لە لاپـــەڕە دوو دەقی بەیاننامەكـــــە بخوێنەرەوە .

سەرۆكی فەرماندە صدام حسین لە كۆڕی كەلەپووری بیناسازیمان و عەرەبی‌دا دووپاتی دەكاتەوە

هەرشتێك ڕۆلی سەركردەیی مرۆڤی داهێنەر لە كاربخات كۆنەپەرستانەیە

سەرۆكی فەرماندە صدام حسین لە كۆڕی كەلـەپووری بیناسازیمان‌و بنیاسازی‌ی عەرەبی‌دا دووپاتی دەكاتەوە : هەرشتێك ڕۆلی سەركردەیی مرۆڤی داهێنەر لە كـار بخات كۆنەپەرستانەیە ..

بەڕێز سەرۆكی ئەرمـاندە صدام حسین ووتی هەرشتێك ڕۆلی سەركردەیی داهێنەرانەی مـــرۆڤ لـــە كار بخـــات كۆنەپەرستانەیـــە .. بـــەم چەشنەیش وەرگرتنی تیوری‌ی سیاسی‌و فیكری لـــە دەرەوە بە تەواوەتـــی كارێكـــی كۆنەپەرستانەیە .

سەرۆكی بەڕێـــز لـــە كۆڕی كەلەپووری بینا سازی‌و بیناسازی‌ی هاوچەرخـــی عەرەبی‌دا كە لە ئەنجوومەنی نیشـــتمانـــی‌دا ڕۆژی دووشەممەی ڕابوردوو ساز درا ووتی دەبێت تیوری گیانـــی نەتەوەو خواستەكانی بـــەرەو پێشـــەوە بە ڕۆلێكـــی سەركردەیی قوربانی بەخش‌و بە جەرگ‌و هۆشمەنـــدی‌ی مرۆڤەكەی دەربڕێت .

سەرۆكـی بەڕێـــز لـــە ووتەكەیدا ووتی ئێمە بـــە ئاری جم‌وجووڵ پێ‌خستنـــی ڕابوردوو دەمانەوێت پردێـك لە نێوانیداو لە نێوان ئێستا پێـــك بهێنین لـــە گـــەل ووتەكان‌دا بەردەوام‌بین كە نەتـــەوەی عـــەرەب لـــە گەلەپووەكەیدا خولقاندوونی نەك لە گەڵ باری سلبی‌ی‌دا.

هەروەها بەڕێز سەرۆكی فەرماندە صدام حسین لـــە دانیشتنی ئێوارەی هەمـــان كۆڕدا بەشـــداری‌ی كـــردو ووتەیەكی دا تیایدا دووپاتی

بڕوانە : ل : ٧

. ئەمەش دەقی ووتارەكەیە .

هەندێك سەرنجم سەبارەت ئەو شتانە هەیە كە برادەران لە شوێنی شارەزایی خۆیانەوە هەرمووویـــــان نەك وەك بیناسازێك بەلكوو وەكوو سیاسەتزان‌و وەك هاوولاتی‌یەك .

ئەوەی ووترا زۆر بە نرخە .. لەبەر ئەوە ئـــەوەی سەرنجمان ڕادەكێشێت وەك چۆن كۆڕەكە وێـــی‌و وەك لە لایەن هەندێك برادەریشەوە ووترا ئەویش ئەوەیە ئێمـــە نامانەوێت لە پاش ئەم كۆڕە بناغەیەك دانێین حكوومەتـــی عیراق دەری بكات‌و بلێت هەموو دەبێت بە گوێـــرەی ئەم شێوازە بینا بكەن .. درێژی‌و پانایی بەم جـــۆرەو شێوەیش بەم چەشنەو .. ڕووەكانیش بەم چەشنە .. ئەگەر ئەمەمان ئەنجامدا وەك چۆن ئەو برادەرە توونسی‌یە سەرنجی بۆ ڕاكێشاین ئەوا بەم كارەمان داهێنانمان كوشت .. واتە دەوری سەركردایەتی كردنی مرۆڤمان لە ژیـــان كوشت‌و مامەلەمان لە گەڵ ژیان‌دا لە باشترین بـــارو دۆخیدا كرد وەك ئێستا لە پێكهێنراوەكانی ئێستایدا بـــە ماددی‌و مەعنەوی‌و كانەوە دەبینین .

بەلكوو لەم كۆڕەمان دەوێت یان وای دەبینم هانـــی ئەقڵی‌داهێنەرانەی عەرەبی بدەین ئیلهام لە كـــەلەپوورەوە وەر بگرێت .

لە بەر ئەوە ئابە دەمانەوێت بۆ كەلەپوور بگەڕێینەوە.. یان دەمانەوێت كەلەپوور بە گیاسەوە بخەینە جوولـــە . بەوەی وای لێ‌بكات لە گەڵ هی هاوچەرخ‌دا تێكەلاوی‌یەكی زیندوو بێت لە ئەوەی كە دەیبینین بۆ نەتەوەی عـــەرەب بە سوودە لە مامەلە كردنی نوێ‌ی لە گەڵ ژیان‌دا .

● **مرۆڤێكمان دەوێت باوەڕی بە خۆ هەبێت .**

وەلام .. ئێمە نامانەوێت بۆ كەلەپوور بگەڕێینەوە .. چونكە گەڕانەوە حالەتێكی وەرگرتنە لـــەبـــەر ئـــەوە نامانەوێت لە كەلەپوورەوە وەر بگرین بەلكو دەمانەوێـــت تێ‌ی‌بگەین‌و بگەینە ڕۆحەكەی‌و بگەینە ئەو ڕۆلە سەركردەیی‌یەی مرۆڤ تیایدا كە بەرهەمێكی ماددی‌و مەعنەوی‌ی نەتەوەیە لە سەردەمێك لە سەردەمەكاندا یان چەند سەردەمێك ..

لەبەر ئەوە وەك دەبینم ئێمە دژی وەرگرتنیـــن لـــــە هاوچەرخایەتی‌داو ئێمە دژی وەرگرتنین لە كەلەپوورەوە .. ئێمە دژی گواستنەوەی ڕابوردووو دژی گواســــتنەوەی ئێستاین .. تێكەلاو بوونمان دەوێت لە گەڵ گیانـــی ڕابوردوووداو تێكەلاو بوونی داهێنەرانەی سەركردەیی كردن لە گەڵ هاوچەرخ‌دا .. لە گەڵ ئێستادا .. واتە لە گـــەل ژیان‌دا .. واتە ئێمە مرۆڤێكمان دەوێت باوەڕی بە خـــۆ هەبێت .. ڕۆلی مرۆڤایەتی بانەو ئەتەوایەتی‌یانەی نەتەوەكەی خۆ تێ‌بكات‌و تایبەتێتی نیشتمانی ناوچەیی لە توونس‌و لـــە عیراق‌و لە سوریەو لە یەمەن‌و لە میسرو لە هەمـــوو جێگاكانی تری نیشتمانی عەرەب تێ‌بگات .

● **مامەلە كردنی مرۆڤ لە گەڵ كەلەپووردا**

لەبەر ئەوەیە ئیمپریالیزم دژی گەڕانەوە بەرەو كەلەپوور نی‌یە بەواتای گەڕانەوە بۆی وەك چۆن هەندێك لە برادەران وا ناویان هێنا بەلكوو ئەو لە گەڵ ئەمەدایە .. لە گـــــەل گەڕانەوەدایە بەرەو كەلەپوور ... واتە گواســــتنەوەی .. گواستنەوەی شێوەكەی بەبێ گیان لەبەر ئەوەی داهێنان دەكوژێت .. كاری مامەلە كردنی مرۆڤ لە گەڵ ئێستادا بەم چۆنیەتە داهێنان دەكوژێت‌و تێكەبشتنی گیانی كەلەپوور دەكوژێت ئەمەیش ئەركی ئیمپریالیزم ئاســـان دەكات .. ئیمپریالیزم دژی گەڕانەوەی مرۆڤی عەرەبە بە ڕۆلـــی سەركردەیی لە تێكەیشتنی گیانی كەلەپووردا پاشانیشـــی دیسانەوە تێكەلاوبوون بە ڕۆلێكی سەركردەیی لە گـــەل ژیانی هاوچەرخ‌دا .. كاتێك بۆ ڕابوردوو دەگەڕێینـــەوەو بۆ بەرهەمی ماددی‌و ڕۆحی‌ی ڕابوردوو كە كەلـــەپوورە

بڕوانە : ل : ٠

فڕۆكەكانمان ئامێرەكانی فارسی دوژمن لە كەرتی سۆماری ئێرانی وێران دەكەن

سەر لە بەیانـــی ڕۆژی شەممەی ڕابوردوو ٢٠-٩-٨٠ فڕۆكە جەنگی‌یەكانمـــان تەقەیان لە ئامێـــــرە كۆبووەوەكانی هێزەكانـــی ڕژێمی ڕەگەز پەرســـتی فارس كرد لە كەرتـــی سۆماری ئێرانی‌و چەنـــد ژمارەیەكیان لێ تێـــك شكاندن .

ئەمەو سەرچاوەیەك لـــە وەزارەتی بەرگری ووتوویەتی ڕۆژی شەممەی ڕابـــوردوو ڕژێمی ڕەگەز پەرستی ئێران دەست درێژی‌ی كردووەتـــە سەر مەخفەرو مەوقیعەكانی پێشەوەمان .. ئەوەبوو تانك‌و تۆپەكانیان تەقەیان لـــە مەخفەری شێت لە كەرتـــی میـــسان كردووەو هێزەكانمان بەرەنگاریان بوون‌و تانكێكیان لێ تێك شكاندوون‌و هێزەكانی دوژمن گەڕاونەتە دواوە .

هەروەها فڕۆكەكانمـــان هێرشیان بردووەتە سەر ئەو ئامێرانەی دوژمن كە لـــە ناوچەی سۆماری ئێرانـــی كۆبوونەتەوەو چـــەنـــد ژمارەیەكیان لێ تێك شكاندوون سەرەڕای ئەوەی بۆ دووەمین جار فڕۆكەكانمان هەمـــان شوێنیان بۆردمان كـــردووەو زیانێكی گەورەیان بە دوژمن گەیاندووە .

هەروەها هێزەكانی فارسی دوژمن بە تۆپ دوورگـــەی ام الرصاص‌یان بۆردمـــان كردووەو هێزەكانمان بـــە تۆپ وەلامیان داوەتەوە .

لە هەمان ڕۆژیشـــدا لایەنی ئێرانی تەقەیان لـــە بەلەمەكانمان كردووە لە شط العرب‌دا بەلەمەكانی ئێمەیش بە هەمان شت وەلامیـــان داوەتەوە ، لەم لێك دانـــەدا دوو بەلەمی جەنگی‌ی دوژمن تێك شكێنراون .

ئەمەو هێزەكانی فارسی دوژمن تەقەیان لە دام‌وەدەزگا ئابووری‌یەكانمان كردووە لـــە ناوچەی شط العرب .

سەرچاوەكە ئاگـــاداری ڕژێمی ڕەگەز پەرستی فارسی كردووەتەوە ئەگەر ئەم كارە دووبارە بكاتەوەو تەقە لـــە دام‌وەدەزگا ئابووری‌یەكانمان بكات ئەوا ئێمەیش بە هەمـــوو هێزێكەوە تەقە لە دامەودەزگا ئابووری‌یەكانی ڕژێمی ئەزان‌و گومان لێ‌كراوەكان دەكەین لە هەر كـــوێ‌ی زەوی‌وزاری ئێران‌دا هەبێت .

● ووتەی هاوكاری ●
بە بۆنەی بڕیارە مێژوویی‌یەكـــەی سەركردایەتی شـــۆڕشەوە دەربارەی هەلوەشاندنەوەی ڕێكەوتنەكەی جەزایر

دەستەلاتی خۆڕاگرتن‌و سەربەستی

ئەو بڕیارە مێژوویی‌یەی ئەنجومەنی سەركردایەتی شۆڕش دای‌و سەركردەی تێكۆشەر صدام حسین لـە كۆبوونەوە كوتوپڕیەكەی ئەنجومەنی‌نیشتمانیدا ڕای‌گەیاند ، دەربارەی هەلوەشاندنەوەی ڕێكەوتنەكەی ٦ی مارتـی ١٩٧٥ لە جەزایر . جارێكی كە ، تواناو لێهاتویـــی شۆڕشی بە سەركردایەتی حزبی بەعسی عەرەبـــی سۆشیالیست دووپات‌كردەوە لەسەر خۆڕاگرتنـــی بالەوانانەو دەسەلاتی سەربەست لەم وولاتەدا كە گـەل بە سەركردایەتی ڕابەری پێشڕەوی بانەڕۆژی بەختەوەرو ڕووناكتر بنیات دەنێ . هەلوەشاندنـــەوەی ئـــەم ڕێكەوتنەی كە لە ڕۆژگارێكی ناسكی ڕابوردودا لەگـەل ڕژێمی ئێرانی ڕەگەزپەرستدا بەسترابوو ، ئەنجامی هەلوێستی بێ‌وەفایی‌و دوژ منایەتی كاری ڕژێمـــی ڕەگەزپەرستی خومەینی كۆنەپەرستە ، كە لـــەو ڕۆژەوە لە ئێران هاتوتە سەر حوكم هەموو كاروبارێكی بریەتی لە قینی ڕەش بەرامبەر عیراقی شۆڕشـــو گەلەكەی . ئەمە لە كاتێكدا ، هەلوێستی عیراق هەمیشە مەوزوعی‌و دەرك‌كردن بوە بە بەرپرسیاری لـــە ڕووبەڕووبوونی باری وادا . بەلام ڕژێمی كۆنەپەرست‌و ڕەگەزپەرستی ئێران ، گەیاندیە ڕادەیەك كە ناگونجـێ بەرامبەری دەست بەستراو بوەستین بە تایبەتـــی شۆڕشی عیراق خاوەنی دەسەلاتی سەربەستی‌خۆیەتی لە هیچ مەودایەكدا مل‌كەچی دوژمن نەبوەو نابـــێ‌و مەبەستی چاوبرسیەتیشی بەرامبەر گەلان‌و وولاتـــی دۆست‌و دراوسێ نەبووە ، بەلام كاتێ ڕژێمـــی ڕەگەزبەرستی ئێران ڕێز لە بچووكترین ئوسولـــی

بڕوانە : ل : ٧

ئه‌نجومه‌نی سه‌ركردایه‌تی شۆڕش بڕیاری دا سه‌ربازه‌ ڕاكردووه‌كان له‌ سزای ڕاكردن و ئاماده‌ نه‌بوون و نه‌چوون و دواكه‌وتن و سه‌رپێچی كردن ببه‌خشرێن

ئه‌نجومه‌نی سه‌ركردایه‌تی شۆڕش بڕیاری دا سه‌ربازه‌ موكه‌له‌فو موكه‌له‌فه‌ ئیحتیاته‌كان له‌ سزای ڕاكردن وئاماده‌ نه‌بوون و نه‌چوون و دواكه‌وتن و سه‌رپێچی كردن ببه‌خشرێن ئه‌مه‌یش ده‌قی بڕیاره‌كه‌یه‌ :-

ژماره‌ی بڕیار ١٤٨٦
ڕۆژی بڕیار ١٦-٩-١٩٨٠
بڕیار

به‌ پێی ده‌سه‌ڵاتی بڕگه‌ (أ) ی ماده‌ی چل و دووی ده‌ستووری كاتی ئه‌وا ئه‌نجومه‌نی سه‌ركردایه‌تی شۆڕش له‌ كۆبوونه‌وه‌ی ڕۆژی ١٦-٩-١٩٨٠ دا بڕیاری ئه‌مه‌ی خواره‌وه‌ی دا :
یه‌كه‌م - سه‌ربازه‌كان و موكه‌له‌فو موكه‌له‌فه‌ ئیحتیاته‌كان له‌ سزای ڕاكردن و ئاماده‌ نه‌بوون و نه‌چوون و دواكه‌وتن و سه‌رپێچی كردن ده‌به‌خشرێن ئه‌و سزایانه‌ی له‌ یاسای سزاكانی سوپایی و یاسای خزمه‌ت كردنی سوپایی و هه‌ردوو یاسای هه‌ڵوه‌شاوه‌ی داكۆكی نیشتمانی و خزمه‌تی ئیحتیات دا هاتوون .
دووه‌هه‌م - ده‌سه‌ڵاتی بڕگه‌ی یه‌كه‌می سه‌ره‌وه‌ به‌سه‌ر ئه‌مانه‌دا جێبه‌جێ ده‌كرێت ..
١ - سه‌ربازه‌كان و موكه‌له‌فو موكه‌له‌فه‌ ئیحتیاته‌كان ئه‌وانه‌ی له‌ ٤-٩-١٩٨٠وه‌ خۆیان به‌ ده‌سته‌وه‌ داوه‌ یان له‌ ماوه‌ی سێ ڕۆژ ئه‌گه‌ر له‌ ده‌ره‌وه‌ی عیراق بوون سه‌ردانی ئه‌رانه‌یش كه‌ له‌ ده‌ره‌وه‌ی عیراق ده‌خوێنن له‌ نوێنه‌رایه‌تییه‌كانی عیراق یان ئه‌وانه‌ی له‌ شوێنی ئه‌وانه‌دان بۆ مه‌به‌ستی ئه‌م بڕیاره‌ به‌ خۆ به‌ده‌سته‌وه‌دان ده‌ژمێررێت .
٢ - ئه‌وانه‌ی خزمه‌تیان دوا خراوه‌ ئه‌گه‌ر له‌ ماوه‌ی بازده‌ ڕۆژدا له‌ ڕۆژی جێبه‌جێ كردنی ئه‌م بڕیاره‌وه‌ سه‌ر له‌ ته‌جنیده‌ كانیان بده‌ن به‌ ڕێژه‌ی ئه‌وانه‌ی له‌ ناوخۆی عیراقدان ، سی ڕۆژیش بۆ ئه‌وانه‌ی له‌ ده‌ره‌وه‌ی عیراقدان ئه‌گه‌ر لم هه‌مان ماوه‌دا سه‌ریان له‌ نوێنه‌رایه‌تییه‌كانی عیراق دا یان ئه‌وانه‌ی له‌ شوێنی ئه‌وانه‌دان .
سێهه‌م - ئه‌م بڕیاره‌ له‌ ڕۆژی بڵاو كردنه‌وه‌ی له‌ ڕۆژنامه‌ی ڕه‌سمی دا جێبه‌جێ ده‌كرێت .

صدام حسین
سه‌رۆكی ئه‌نجومه‌نی
سه‌ركردایه‌تی شۆڕش

بانگی كردنی له‌ دایك بووانی ١٩٥٧ بۆ ئه‌وه‌ی سه‌ر له‌ ته‌جنیده‌كانیان بده‌ن

به‌ڕێوه‌به‌رێتی خۆ ئاماده‌ كردن و سه‌رژمێری له‌ وه‌زاره‌تی به‌رگری داوای له‌ هه‌موو له‌ دایك بووانی ساڵی ١٩٥٧ كرد له‌ جێگری ئه‌فسه‌رو ئه‌فسه‌ری ڕیزو سه‌ربازی متطوع و مكلف و مفوض و ئه‌فسه‌ری ڕیزو پۆلیس و هات و چۆو ئاسایش و زیندانه‌و سنوورو موخابه‌راتی گشتی ئه‌وانه‌ی كه‌ سوپاو پۆلیس و هێزه‌كانی سنووریان ته‌واو كردووه‌و ده‌رچوون ، له‌ ماوه‌ی چوار ڕۆژدا له‌ ٢١-٩-١٩٨٠ وه‌ سه‌ر له‌ ته‌جنیده‌كانیان بده‌ن .
ئه‌مه‌ له‌ به‌یاننامه‌یه‌كی به‌ڕێوه‌به‌رێتی ناوبراودا هاتووه‌ هه‌فته‌ی ڕابوردوو ده‌ری كردووه‌ كه‌ ئه‌مه‌ ده‌قه‌كه‌یه‌تی :-
به‌ پێی به‌ندی (ج) ی بڕگه‌ (١) و بڕگه‌ (٣)ی ماده‌ی بازده‌ی یاسای خزمه‌تكردنی سوپایی ژماره‌ (٦٥) ی ساڵی ١٩٦٩ ی چاككراو بڕیاری ئه‌مه‌ی خواره‌وه‌ درا .
١ - بانگ كردنی هه‌موو له‌ دایك بووانی ١٩٥٧ له‌ جێگری ئه‌فسه‌رو ئه‌فسه‌ری ڕیزو سه‌ربازی متطوع و مكلف و مفوض و ئه‌فسه‌ری ڕیزو پۆلیس و هات و چۆو ئاسایش و زیندانه‌و سنوورو مخابراتی گشتی ئه‌وانه‌ی سوپاو پۆلیس و هێزه‌كانی سنووریان ته‌واو كردووه‌و ده‌رچوون له‌ ماوه‌ی چوار ڕۆژدا له‌ ٢١-٩-١٩٨٠ وه‌ تاكو كۆتایی ده‌وامی ڕه‌سمی ڕۆژی ٢٤-٩-١٩٨٠ به‌ ڕێژه‌ی ئه‌وانه‌وه‌ كه‌ له‌ ناوخۆی وڵاتدان سه‌ر له‌ ته‌جنیده‌كانیان بده‌ن بۆ چه‌ند كاروبارێك كه‌ په‌یوه‌ندییان به‌ خزمه‌تی ئیحتیاته‌وه‌ هه‌یه‌و به‌ پێچه‌وانه‌شه‌وه‌ به‌ دواكه‌وتوو داده‌نرێت .
٢ - ئه‌وانه‌ی ئه‌م به‌یاننامه‌ ده‌یانگرێته‌وه‌ له‌وانه‌ی له‌ سه‌ره‌وه‌ ناویان براو له‌ ده‌ره‌وه‌ی وڵاتدان سه‌ر له‌ باڵیۆزخانه‌و باشكۆ سوپاییه‌كانی عیراقی بده‌ن ئه‌ویش له‌ ماوه‌ی سی ڕۆژدا له‌ ٢١-٩-١٩٨٠ وه‌ بۆ ئه‌وه‌ی هه‌ڵوێستی خۆیان له‌م باره‌یه‌وه‌ پیشان بده‌ن به‌ مه‌رجێك به‌ڵگه‌نامه‌ی ڕه‌سمییان پێ بدرێت ئه‌وه‌ ده‌ربخات كه‌ سه‌ریان له‌و شوێنانه‌ داوه‌ .
٣ - ئه‌م به‌یاننامه‌ به‌ ده‌رچووانی خوێندنی باڵاو كۆلێج و ئامۆژگا به‌رزگان و ئه‌وانه‌ی به‌ده‌لیانیش ، ده‌گرێته‌وه‌ .

سوپا ساڵار
به‌ڕێوه‌به‌ری خۆ ئاماده‌ كردن و سه‌ر ژمێری
١٦ ئه‌یلوول ١٩٨٠

ته‌واو كردنی خستنه‌ بازاڕی به‌رووبوومی زستانه‌ له‌ دهۆك

یه‌كێتی ناوچه‌یی كۆمه‌ڵه‌ هه‌ره‌وه‌زییه‌كانی جووتیاران له‌ پارێزگای دهۆك له‌م دواییه‌دا توانی به‌ هاریكاری له‌ گه‌ڵ دام و ده‌زگاكانی كه‌رتی كشت و كاڵی سۆشیالیستدا به‌رووبوومه‌كانی زستانه‌ بخاته‌ بازاڕه‌وه‌ .
ئه‌و به‌رووبوومه‌ زستانییانه‌ی خراونه‌ته‌ بازاڕه‌وه‌ بریتین له‌ گه‌نم و جۆو نۆك و نیسك ، گه‌نم ١٩ هه‌زارو ٦٠٨ ته‌ن ، جۆ هه‌زارو ٦٠٨ ته‌ن ، نۆك ٣١٥ ته‌ن ، نیسك ١٤٧ ته‌ن ، ته‌ماته‌ سێ هه‌زارو ٢٢٤ ته‌ن .

به‌ڕێز عزة ابراهیم سه‌رپه‌رشتی ڕه‌وتی هه‌ڵبژاردنی ئه‌نجومه‌نی یاسادانان ده‌كات

هاووڵاتییانی ناوچه‌ی ئۆتۆنۆمی ڕۆژی هه‌ینی ڕابوردوو له‌ كاتژمێری شه‌ش و نیوی به‌یانی دا ڕوویان كرده‌ سندووقه‌كانی ده‌نگدان بۆ ئه‌وه‌ی ده‌نگ بده‌ن بۆ هه‌ڵبژاردنی ـ٥٠ـ ئه‌ندام بۆ یه‌كه‌مین ئه‌نجومه‌نی یاسادانان له‌ ناوچه‌كه‌دا .
ئه‌وه‌بوو به‌ڕێز عزة ابراهیم جێگری ئه‌نجومه‌نی سه‌ركردایه‌تی شۆڕش سه‌رۆكی ده‌سته‌ی باڵای سه‌رپه‌رشتی هه‌ڵبژاردنه‌كانی ئه‌نجومه‌نی یاسادانان سه‌ری له‌ ژماره‌یه‌ك له‌ مه‌ڵبه‌نده‌كانی هه‌ڵبژاردن دا له‌ ناوچه‌ی ئۆتۆنۆمی .
به‌ڕێز عزة ابراهیم جێگری سه‌رۆكی ئه‌نجومه‌نی سه‌ركردایه‌تی شۆڕش له‌ كاتی سه‌ردانه‌كه‌یدا له‌ مه‌ڵبه‌نده‌كانی هه‌ڵبژاردن گوێی له‌ ڕاڤه‌یه‌كی درێژ سه‌باره‌ت به‌ ڕه‌وتی هه‌ڵبژاردن گرت له‌م مه‌ڵبه‌ندانه‌دا كه‌ ئه‌ندامانی ده‌سته‌ی سه‌رپه‌رشتی و سه‌رپه‌رشتی كارانی ئه‌م ناوچانه‌ی هه‌ڵبژاردن پێشكه‌شیان كرد .
جێگری به‌ڕێز داوای له‌ سه‌رپه‌رشتی كاران كرد هه‌ڵبژێره‌كان ئاگادار بكه‌نه‌وه‌ سه‌باره‌ت به‌ هه‌ڵبژاردنی ژماره‌ی دیاری كراو له‌ باڵێوراوه‌كان كه‌ پێنج كه‌سن به‌ گوێره‌ی گه‌ڵاڵه‌ی هه‌ڵبژاردن .
هه‌روه‌ها ووتی له‌ ئه‌مڕۆژدا داوامان لێ كراوه‌ بۆ هه‌لی نوێی تر ئاماده‌یان بكه‌ین بۆ ئه‌وه‌ی له‌ قه‌بوڵ كردنه‌وه‌ی هه‌ڵبژاردن دا به‌شداری بكه‌ن كه‌ دووره‌ له‌ ڕه‌وشت و خووی خێڵایه‌تی بۆ ئه‌رخان كردنی ده‌نگه‌كان له‌ چوارچێوه‌ی چه‌ند كۆمه‌ڵێكی دیاری كرودا .
هاووڵاتیانی ناوچه‌كه‌یش كه‌ به‌شداری هه‌ڵبژاردنه‌كه‌یان كرد ڕێزی به‌رزیان له‌ سه‌ركردایه‌تی حزب و شۆڕش نا له‌ سه‌رووی هه‌موو شیانه‌وه‌ به‌ڕێز سه‌رۆكی تێكۆشه‌ر مانده‌ صدام حسین له‌ ئاماده‌ كردنی باری دیموكراتی بۆ هه‌ڵبژاردنی نوێنه‌ره‌كانیان له‌ ئه‌نجومه‌نی یاساداناندا .
هه‌روه‌ها له‌ پارێزگای دهۆك به‌ڕێز عبدالفتاح محمد امین ئه‌ندامی ئه‌نجومه‌نی سه‌ركردایه‌تی شۆڕش وه‌زیری فه‌رمانڕه‌وایی ناوخۆ ئه‌ندامی ده‌سته‌ی باڵای سه‌رپه‌رشتی بێخۆشحاڵی خۆی سه‌باره‌ت به‌ ڕه‌وتی كاروباری ده‌نگدانی هاووڵاتیان له‌ هه‌ڵبژاردنی باڵێوراوه‌كانیان بۆ ئه‌نجومه‌ن ، ده‌ربڕی .
وه‌زیری به‌ڕێز له‌ سه‌ردانه‌یدا ، سه‌ری مه‌ڵبه‌نده‌كانی یه‌كه‌مین و دووه‌مین ناوچه‌ی هه‌ڵبژاردن دا له‌ مه‌ڵبه‌ندی پارێزگاكه‌و له‌ قه‌زای زاخۆو ناحیه‌ی سندی سه‌رسنوورو له‌ ووردبوونه‌وه‌ له‌ لیستی ناوی هه‌ڵبژێره‌كان و بلیتی ده‌نگدانه‌كاندا به‌شداریی كرد
له‌ پارێزگای سلێمانیش هاوڕێ عبدالله فاضل ئه‌ندامی سه‌ركردایه‌تی هه‌رێمایه‌تی حزبی به‌عسی عه‌ره‌بی سۆشیالیست ئه‌ندامی ئه‌نجومه‌نی سه‌ركردایه‌تی شۆڕش له‌ گه‌ڵ به‌ڕێز ولید محمود دا پارێزگاری سلێمانی به‌ وه‌كاله‌ت و سه‌رۆكی لیژنه‌ی ئاماده‌كردنی هه‌ڵبژاردن له‌ پارێزگاكه‌دا له‌ گه‌ڵ هاوڕێ عبدالرزاق فارس دا ئه‌مینداری نهێنیی لقی حزب له‌ سلێمانی سه‌ریان له‌ ژماره‌یه‌ك له‌ مه‌ڵبه‌نده‌كانی هه‌ڵبژاردن داو ته‌ماشای ڕه‌وتی كاروباری هه‌ڵبژاردنیان تێدا كرد .
هه‌روه‌ها به‌ڕێز ئه‌ندامی سه‌ركردایه‌تی شۆڕش سه‌ری مه‌ڵبه‌نده‌كانی هه‌ڵبژاردنی دا له‌ ناحیه‌ی سه‌ید صادق و گوندی شانه‌ده‌ری هاوچه‌رخ و قه‌زای دووكان و ژماره‌یه‌ك له‌ مه‌ڵبه‌نده‌كانی هه‌ڵبژاردن له‌ یه‌كه‌مین ناوچه‌ی هه‌ڵبژاردندا .

سێ سه‌دو سی پرۆژه‌ی گه‌شه‌ سه‌ندن له‌ پارێزگای دهۆك ته‌واو كراون

بۆ جێبه‌جێ كردنی ئامۆژگاری و ڕاسپارده‌كانی سه‌ركردایه‌تیی حزب و شۆڕش و نه‌خشه‌كانی به‌ره‌پێدانی ناوچه‌ی ئۆتۆنۆمی له‌ لایه‌نی شارستانییه‌ت و كۆمه‌ڵایه‌تی و گه‌شه‌سه‌ندنه‌وه‌ ئه‌وا دام و ده‌زگاكانی ده‌وڵه‌ت سێ سه‌دو سی پرۆژه‌یان ته‌واو كردووه‌ كه‌ ٢٩ ملیۆن دیناریان تێ چووه‌ ئه‌مانه‌یش له‌ سه‌ر ئه‌و هه‌زارو سێ پرۆژه‌یه‌ن كه‌ وا چاوه‌ڕوان ده‌كرێت ١٨٠ ملیۆن دیناریان تێ بچێت و ئێستا تیایاندا كاركردن به‌رده‌وامه‌ .
ئه‌وه‌بوو به‌ڕێوه‌به‌رێتیی فه‌رمانڕه‌وایی ناوخۆ له‌ ماوه‌ی ئه‌م ساڵدا ٢٠٠ پرۆژه‌ی ته‌واو كردووه‌ ئه‌ویش له‌ چوارچێوه‌ی نه‌خشه‌یدا بۆ ته‌واوكردنی ٥٢١ پرۆژه‌ كه‌ ٣٦ ملیۆن دیناریان تێ ده‌چێت و به‌ سه‌ر مه‌ڵبه‌ندو قه‌زاو ناحیه‌كانی پارێزگاكه‌دا دابه‌ش كراون و بریتین له‌ قوتابخانه‌و باخچه‌ی منداڵان و خانووبه‌ره‌ بۆ مووچه‌خۆران و مامۆستایان و بینایه‌ی ده‌زگا خزمه‌تگوزاری و ته‌ندروستییه‌كان و بنكه‌ی سوپای میللی و ڕێگاوبانی ناوخۆیی و لادێیی و پرۆژه‌ی خزمه‌تگوزاری بۆ هاووڵاتییانی گونده‌ هاوچه‌رخه‌كان .
شاره‌وانیی دهۆكیش ٥٤ پرۆژه‌ی ته‌واو كردووه‌ له‌ چوارچێوه‌ی نه‌خشه‌كه‌یدا بۆ ته‌واو كردنی ١٠٤ پرۆژه‌ كه‌ بریتین له‌ قیرتاو كردنی شه‌قامه‌كانی ناوه‌وه‌ی شارو

بڕوانه : ل : ٧

● ● ● ● ● كورته‌ هه‌واڵ

ڕێكخراوی یه‌كێتی گشتیی ئافره‌تانی عیراق لقی هه‌ولێر له‌ هه‌فته‌ی ڕابوردوودا یه‌ك مه‌ڵبه‌ندی نوێی له‌ گوندی صه‌لاحیه‌ی سه‌ر به‌ قه‌زای مه‌خموور كرده‌وه‌ .
به‌مه‌وه‌ یه‌كێتی لقی هه‌ولێر جوارده‌ مه‌ڵبه‌ندو سیازده‌ شوعبه‌ی له‌ قه‌زاو ناحیه‌كانی پارێزگاكه‌دا هه‌یه‌ .
له‌ لایه‌كی تریشه‌وه‌ (٣٠) ئافره‌تی ئه‌ندامی یه‌كێتی چوونه‌ ڕیزی ده‌وره‌یه‌كی دروومان كردنه‌وه‌ یه‌كێتی له‌ مه‌ڵبه‌ندی زانیاری بۆی ڕێك خستوون ماوه‌ی مانگێك به‌رده‌وام ده‌بێت .
هه‌روه‌ها یه‌كێتی لقی هه‌ولێر له‌ هه‌فته‌ی ڕابوردوودا كۆبوونه‌وه‌یه‌كی گه‌وره‌ی بۆ سه‌رۆك و ئه‌ندامانی لیژنه‌ ناوچه‌بییه‌كانی سه‌ر به‌ یه‌كێتی و هه‌ردوو ڕێكخراوی پێشه‌نگ و نه‌وجه‌وانان سازكرد .
له‌م كۆبوونه‌وه‌یه‌دا له‌ باری ڕێكخستنی لاوان كۆڵرایه‌وه‌ بۆ ڕێ خۆش كردنی دانانی نه‌خشه‌ی ماوه‌ی داهاتوو .

● به‌بۆنه‌ی ئاهه‌نگه‌كانی ڕۆژی مۆسیقای جیهانی شه‌شه‌م لیژنه‌ی باڵای مه‌هره‌جان له‌ نه‌قابه‌ی هونه‌رمه‌ندان - لقی سلێمانی تا ئێستا (٣) كۆبوونه‌وه‌ی به‌ ئاماده‌ بوونی سه‌رۆك و ئه‌ندامانی نه‌قابه‌ گێڕدووه‌و ده‌رباره‌ی سازدان و مه‌رجه‌كانی سه‌ركه‌وتن و په‌ره‌پێدان و گیروگرفتی مه‌هره‌جان قسه‌یان كردووه‌و له‌ ئه‌نجامدا گه‌یشتوونه‌ته‌ چه‌ند بڕیارێك ئه‌وانه‌ وه‌رگرتنی ئه‌ندامێتیی تری هونه‌رمه‌ندانی ته‌شكیلی بۆ لیژنه‌ی باڵای مه‌هره‌جان و ئاماده‌ كردنی پۆسته‌رێكی به‌كره‌نگ له‌ گه‌ڵ باجێكدا بۆ ئه‌م مه‌هره‌جانه‌و به‌ چاپ گه‌یاندنی ٢٠٠ دانه‌ پۆسته‌ری رو ٢٠٠ باجی‌تر .. هه‌روه‌ها پێك هێنانی چه‌ند لیژنه‌یه‌ك بۆ ئه‌م مه‌به‌سته‌ كه‌ بریتین له‌ لیژنه‌كانی شانۆو پێشوازی و هۆڵ و ڕاگه‌یاندن . شایانی باسه‌ هه‌ر بۆ ئه‌م مه‌هره‌جانه‌ كه‌ له‌ ژێر دروشمی له‌ پێناوی هێنانه‌ دی هونه‌رێكی ڕه‌سه‌نی كوردی هاوچه‌رخ‌دا ساز ده‌كرێت له‌ لایه‌كی تره‌وه‌ نوێنه‌رانی تیپه‌ هونه‌رییه‌كانی پارێزگای سلێمانی له‌ سه‌ر هه‌مان شێوه‌ كۆبوونه‌وه‌یه‌كیان كردوه‌و ده‌رباره‌ی زۆر لایه‌نی ئه‌م مه‌هره‌جانه‌ به‌ دوورودرێژی كۆڵیونه‌ته‌وه‌ ... ئه‌مه‌و به‌ ئه‌نجام گه‌یاندنی چه‌ند بڕیارێك له‌ سێهه‌م كۆبونه‌وه‌ی لیژنه‌ی باڵای مه‌هره‌جاندا له‌وانه‌ ده‌ستنیشان كردنی ڕۆژی یه‌كه‌م و دووه‌می مانگی تشرینی یه‌كه‌م بۆ سازدانی ئه‌م مه‌هره‌جانه‌ له‌ گه‌ڵ ساز كردنی پێشانگه‌یه‌كی پۆسته‌ر هه‌روه‌ها ڕێز گرتن و خه‌ڵات كردنی چه‌ند هونه‌رمه‌ندێك كه‌ خزمه‌تێكی گه‌وره‌ی بواری هونه‌ری كوردیان له‌ پارێزگای سلێمانیدا كردوه‌و ئه‌وانیش بریتین له‌ مامۆستایان انوه‌ر تۆخی و ئازاد شوقی و عبدالقادر مصطفی كوردی و عثمان خال .

فریا عبدالله
نوسینگه‌ی سلێمانی

به‌یاننامه‌ی ده‌سته‌ی باڵای سه‌رپه‌رشتی هه‌ڵبژاردنه‌كانی ئه‌نجومه‌نی یاسادانانی ناوچه‌ی ئۆتۆنۆمی كوردستان

به‌ناوی خوای به‌خشنده‌و میهره‌بان
به‌یاننامه

به‌ پێی ده‌سه‌ڵاتی ئه‌نجومه‌نی یاسادانانی ناوچه‌ی ئۆتۆنۆمی ژماره‌ ـ٥٦ـ ی ساڵی ١٩٨٠و به‌ ئۆتیره‌ی ئه‌وه‌ی له‌ مه‌رسوومی كۆماری ژماره‌ ـ٤٥٢ـ دا هاتووه‌ كه‌ له‌ ڕۆژی سێی ته‌مووزی ١٩٨٠دا ده‌رچووه‌ بۆ دووپات كردنه‌وه‌ی په‌یڕه‌وی دیموكراتی و سۆشیالیستانه‌ی شۆڕشی حه‌فده‌ی ته‌مووزی پیرۆزو پێ هه‌ڵهێنان له‌ جه‌وهه‌ری ڕه‌سه‌ن و چه‌سپاوی بیروباوه‌ڕه‌كانی بزووتنه‌وه‌ی شۆڕشی عه‌ره‌ب و پێشه‌نگه‌ تێكۆشه‌ره‌كه‌ی .. حزبی به‌عسی عه‌ره‌بی سۆشیالیست و .. بۆ خستنه‌ به‌رچاوی ئه‌ریته‌ مرۆڤایه‌تییه‌كان و ڕووناك كردنه‌وه‌ی ڕێڕه‌وی شۆڕشگێڕانه‌ی به‌رده‌وامیشه‌وه‌چوو له‌ وولاته‌ تێكۆشه‌ره‌كه‌مان داو بۆ ته‌واوكردنی بنیاتنانی دامه‌زراوه‌ دیموكراتییه‌كان و وه‌دی هێنانی به‌شداری كردنی فراوانی میللییانه‌ی جه‌ماوه‌ری گه‌لی كوردمان له‌ هه‌رێمی عیراقدا له‌ ته‌واوكردنی ئه‌ركه‌كانی گۆڕانكاری شۆڕشگێڕانه‌ی سۆشیالیستی داو به‌ گیانێكی دیموكراتییانه‌ی میللی و ئیپیرسراوتییه‌كی به‌رزی تێكۆشه‌رانه‌ی شۆڕشگێڕانه‌و بڕوایه‌كی مه‌زنه‌وه‌ به‌ په‌یڕه‌وی سۆشیالیستیانه‌ی پێشه‌نگی شۆڕشه‌كه‌مان و له‌به‌ر ڕووناكیی ئامۆژگارییه‌كانی سه‌ركرده‌ی گه‌ل و نه‌ته‌وه‌كه‌مان سه‌رۆكی تێكۆشه‌ر صدام حسین و بۆ وه‌دی هێنانی ناوه‌رۆكه‌ بنه‌ڕه‌تییه‌كانی ئه‌و بیروباوه‌ڕه‌ی كه‌ هه‌موو مافه‌ نه‌ته‌وه‌یی و ڕۆشنبیرییه‌كان به‌ گه‌لی كوردمان بدرێت له‌ چوارچێوه‌ی یاسای ئۆتۆنۆمیی ناوچه‌ی كوردستان داو بۆ جه‌سپاندنی ڕێڕه‌وی بنیاتنانی دام و ده‌زگاكانی یاسادانان و ڕابه‌راندن له‌ ناوچه‌ی ئۆتۆنۆمی و وه‌فاداری سه‌ركردایه‌تی حزب و شۆڕش بۆ گه‌لی كوردمان ئه‌وه‌بوو له‌ ڕۆژی هه‌ینیی ڕێكه‌وتی ١٩ی ئه‌یلوولی ساڵی ١٩٨٠داو به‌ گوێره‌ی بنه‌ڕه‌ت و یاساو ئامۆژگارییه‌كان كه‌ وه‌كو باسكرا له‌ ده‌سته‌ی باڵای سه‌رپه‌رشتی هه‌ڵبژاردنه‌كانه‌وه‌ ئه‌وا هه‌ڵبژاردنه‌كانی ئه‌نجومه‌نی یاسادانانی ناوچه‌ی ئۆتۆنۆمی به‌ڕێوه‌ برا به‌ هۆشیارییه‌كی به‌رزو به‌ پیره‌وچوونی حه‌ماسه‌تێكی گه‌وره‌ی جه‌ماوه‌ری گردبوونه‌وه‌ی گه‌لی كوردمان له‌ ده‌وری سه‌ركردایه‌تییه‌ ؛ شۆڕشگێڕییه‌كه‌ی دووپات ده‌كاته‌وه‌و ده‌خاته‌ به‌رچاو له‌گه‌ڵ ئاماده‌ بوونیدا بۆ به‌خشین و قوربانی دان له‌ ڕێگه‌ی بنیاتنانی نیشتمان و پێشكه‌وتن و به‌ره‌سه‌ندنی دا .
ڕه‌فتاری دیموكراتییانه‌ی ڕه‌سه‌ن و ڕاستگۆ كه‌ ناوچه‌ی ئۆتۆنۆمی به‌خۆیه‌وه‌ی دیت ده‌ربڕینێكی هۆشمه‌ندییانه‌ی گه‌لانه‌ بۆ ئیپیرسراوتیی میژوویییه‌كانی و به‌رده‌وام بوون له‌ شێوه‌و ناوه‌ڕۆك و ڕه‌فتارو ئه‌نجامدا له‌ گه‌ڵ ڕه‌فتاری دیموكراتییانه‌ی ئایاب كه‌ وولاته‌كه‌مان له‌ مانگی حوزه‌یرانی ڕابوردوودا به‌خۆیه‌وه‌ی دیت بۆ هه‌ڵبژاردنی ئه‌ندامانی ئه‌نجومه‌نی نیشتمانی .. ئه‌وه‌ی كه‌ قوولی و چه‌سپاوی بیروباوه‌ڕه‌كانی یه‌كێتیی نیشتمانیی و توانای گه‌لمان بۆ وه‌دی هێنانی ئاواته‌ هه‌میشه‌یییه‌كان و گردبوونه‌وه‌ی جه‌سپاو له‌ ده‌وری سه‌ركردایه‌تییه‌ شۆڕشگێڕانه‌كه‌ی دووپات ده‌كاته‌وه‌ ئه‌ویش له‌سه‌ر ڕێگه‌ی ته‌واوكردنی ئه‌ركه‌ دیموكراتی و سۆشیالیستییه‌كان له‌ وولاته‌كه‌ماندا .
ئه‌و وێنه‌ ڕاسته‌وخۆیه‌ی كه‌ بڕیاری ڕه‌فتاركردنی دیموكراتییانه‌ی هه‌ڵبژاردنی ئه‌ندامانی ئه‌نجومه‌نی یاسادانانی ناوچه‌ی ئۆتۆنۆمیدا وه‌دی هات چی له‌ قۆناغی خۆ پاڵاوتن و بڕوا پێكه‌ندو كاروباری هه‌ڵبژاردنی سه‌ربه‌ستی ڕاسته‌وخۆو دیموكراتییانه‌دا له‌ ڕۆژی نۆزده‌ی ئه‌یلوولدا له‌ ڕاستی دا ڕاده‌ی پێشكه‌وتوو به‌ره‌سه‌ندووی هۆشمه‌ندی گه‌له‌كه‌مان ده‌رده‌بڕێ سه‌باره‌ت به‌ ئیپیرسراوییه‌كانی و ئه‌نجا ئاماده‌بوون بۆ وه‌رگرتنی ناوه‌ڕۆكی دیموكراتییانه‌و كردنی به‌ ڕه‌فتارێكی هه‌میشه‌یی له‌ هه‌موو بواره‌كانی ژیان و كۆمه‌ڵگه‌و به‌رهه‌مهێنانماندا بۆ ئه‌وه‌ی ببێته‌ ووزه‌یه‌كی هه‌میشه‌یی و بچێته‌ نێو ڕێڕه‌وی شۆڕشگێڕییه‌وه‌ له‌ وولاته‌كه‌ماندا به‌هێزێكی خستراوه‌ سه‌ر ئه‌ویش بۆ وه‌دی هێنانی ئامانجه‌ نیشتمانی و مرۆڤایه‌تییه‌كان و بنیاتی بنكه‌یه‌كی ئارام بۆ شۆڕشی عه‌ره‌ب .
به‌ گوێره‌ی ئه‌و ئه‌نجامانه‌ی له‌ لیژنه‌كانی سه‌رپه‌رشتییه‌وه‌ له‌ ناوچه‌كانی هه‌ڵبژاردندا له‌ ناوچه‌ی ئۆتۆنۆمیدا نێردراون ئه‌وا بۆ گه‌لی سه‌ربه‌رزی كوردمان ڕاده‌گه‌یه‌نین كه‌ ئه‌م به‌ڕێزانه‌ی ناویان له‌ لیسته‌كانی خواره‌وه‌دا هاتووه‌ به‌ ئه‌ندامێتیی ئه‌نجومه‌نی یاسادانانی ناوچه‌ی ئۆتۆنۆمی هه‌ڵبژێردران كه‌ دڵنیای سه‌ركه‌وتنیان بۆ ده‌كه‌ین له‌ ئیپیرسراوتییه‌كانی میژووییانه‌ی داهاتوویاندا كه‌ ئه‌ندامێتییان له‌ ئه‌م ئه‌نجومه‌نه‌دا ده‌یانخاته‌ ئه‌ستۆیانه‌وه‌ هیوا خوازین له‌ شوێنی بڕوا پێ كردندابن كه‌ گه‌له‌كه‌مان پێی به‌خشیون و له‌ شوێنی به‌توانایی‌دابن بۆ وه‌فاداری بیروباوه‌ڕه‌كانی حزبی سه‌ركرده‌ .. حزبی به‌عسی عه‌ره‌بی سۆشیالیست و شۆڕشه‌ پیرۆزه‌كه‌ی شۆڕشی حه‌فده‌ی ته‌مووزو په‌یڕه‌وه‌ دیموكراتی و سۆشیالیستییه‌كه‌ی و بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌نجومه‌نی یاسادانان ببێته‌ بوارێكی نوێی تێكۆشان و قوربانی‌دانیان له‌ ڕێگه‌ی پته‌وكردنی ڕێڕه‌وی گه‌له‌كه‌مان و بنیاتنانی نیشتمان بنیاتنانێكی شۆڕشگێڕانه‌و شارستانیانه‌ بۆ ئه‌وه‌ی ڕۆڵی مێژوویی و مرۆڤایه‌تییانه‌ی خۆی بگێڕێت ئیتر بۆ پێشه‌وه‌ سه‌ركه‌وتنیش بۆ شۆڕشه‌كه‌مان و حزبه‌ سه‌ركرده‌كه‌ی .

عزة ابراهیم
جێگری سه‌رۆكی ئه‌نجومه‌نی سه‌ركردایه‌تی شۆڕش
سه‌رۆكی ده‌سته‌ی باڵای سه‌رپه‌رشتی هه‌ڵبژاردنه‌كانی ئه‌نجومه‌نی یاسادانان

ئه‌مه‌یش لیسته‌ی ناوی ئه‌و به‌ڕێزانه‌یه‌ كه‌ به‌ ئه‌ندامانی ئه‌نجومه‌نی یاسادانانی ناوچه‌ی ئۆتۆنۆمی هه‌ڵبژێردراون و به‌ پێی ناوچه‌كانی هه‌ڵبژاردن ..

پارێزگای هه‌ولێر ناوچه‌ی یه‌كه‌م

احمد عبدالقادر عبدالله نه‌قشبه‌نده‌ی ، برهان احمد وحید ، همزه عثمان یونس ، **رشید سعید حسن ، منیر هادی احمد ،**

ناوچه‌ی دووهه‌م

علي عجاج عیاده ، محمد شاكر محمود جمعه ، اسماعیل دهام جمیل ، شهاب احمد خلف ، محمود محمد حمد ،

ناوچه‌ی سێهه‌م

خلیل حمد مصطفی ، واحد حسن فرحان ، نذیر شێخ احمد محمد بارزانی ، فارس محمد قادر ، رفعت كوێخا عه‌ولا عمر ،

ناوچه‌ی چواره‌م

داریل رشید خورشید ، جلال حاج خورشید عثمان ، شفیق احمد محمد صادق ، عثمان احمد بارزانی ،

پارێزگای سلێمانی ناوچه‌ی یه‌كه‌م

عي ابراهیم درویش ، ڕه‌ئوف عبدالكریم حسین به‌رزنجه‌یی ، محمد صدیق محمود ، غفور صالح محی‌الدین گه‌رمیانی ،

ناوچه‌ی دووهه‌م

جمال حاجی شریف حسین ، حسن شێخ نادر شێخ حسام‌الدین عه‌ولانی ، عمر محی‌الدین شریف ، عبدالواحد امین قادر ،

ناوچه‌ی سێهه‌م

محمد صالح سلیم ، جمال جلال حمه ، كمال محمد مام رشید ، حسین سلیمان كامله ، حمه عطا حسین عبدالله ،

ناوچه‌ی چواره‌م

عني حسین عبدالكریم ، هوشمن مصطفی فتاح هه‌ورامی ، محمد حمه‌كریم محمد ، حمه‌امین مصطفی محمد ،

ناوچه‌ی پێنجه‌م

دڵسۆز محمود فهمی ، سیروان محمد رشید عثمان ، انور محمد علي هارونی ، محمد مه‌لا علي محمد ، عثمان شێخ محی‌الدین شێخ عزیز به‌رزنجه‌یی ،

پارێزگای دهۆك ناوچه‌ی یه‌كه‌م

مصطفی موسی عبدالله ، احسان هبه‌الله مفتی ، هابی رشید رشید ڕێكانی ، كمال‌الدین صنعةالله محمد صالح مفتی صانع علي عبدالرحمن ،

ناوچه‌ی دووه‌م

حكمت حاجی سلیم ، زبد محسن احمد به‌رواری ، محمد عبدالرحمن صالح ، محمد خلیف رجب طائی ،

یادگار بیاوێکی بەسەلیقەو وریابوو . سەرەی لە زۆر کار دەرئەچوو . بە تایبەتی ئاشەوانی و ئاشس وەستایی . هەر لە بەر

بڵێنی بە وێژدان بوو .. چەند کەپووبەکی کەمی مزەئاش لە بارانەکان ئەگرت خەڵکەکەبش سەریان تێکردبوو .. بار لە دوای بار لێیان خست و ئەبان مالیبەوە ..

ڕۆژێ پەڵەهەورێکسی ڕەش لە کەناری ئاسمانەوە دەرکەوت بەرە بەرە زیادی ئەکرد و ناوچەوانی بە یەکا ئەدا .. دەستی بە گرم هوڕکرد - ڕەهێڵە دەستی بێ کرد . تەرزە وەك شوول تایمان ئەهاتە خوارێ .. لافاوێکی ڕەبش هێرشی هێنا گایەردو نیرگەن تل ئەداو ئەیدا بەم بەرو نەو بەری چەمەکەداو وەك بۆمبا دەنگی ئەدایەوە .. گرمەی هەورەکە بنس تێکەڵ بە گرمەی چەمەکە ئەبوو .. ئێزنی مرۆڤیان کەڕئەکردو ئەبان خستە دەریای سەرسوڕمانەوە .. ئاسیاوەکە تڵسایەوە .. کەرەسەکانی ئاو بردنی .. خەڵکەکە دڵخۆشی یادگاریان ئەدایەوە.

بەڵایەکی گشتی یە ..

- من خەمی باراشی خەڵکمە ..

لافاو نیشتەوە .. ڕووی کردە کورەکەی :

- بچین بۆ ناو قەدەغەکە . . چەند بارێ دەستەك ببڕین .. سەرلەنوێ ئاسیاوەکە دروست بکەینەوە .

- بۆ لافاوی دروست بکەینەوە ..!!

- خۆ لە هەموو هەورێ باران نیە .. ئەی نازانی ئەم ئاسیاوە مۆلکی باوو بابیرانمانەو لافاو پێمان بەجێ ناهێڵێ .. سەدجاری تریش ببڕۆخێنێ هەر دروستی ئەکەینەوە .. هەر کەسێ بستێ زەوی لەبێ بزنە گەرێك ناهێنێ ..

. . . . . .

- دیارە قسەکەت بە دڵ نییە. با چیرۆکێکی ڕاستەقینەت بۆ بگێڕمەوە .. سالێك ئەوەندەم زانی لە نیوە شەودا دوو زەلام بە هەڵسەداران خۆیان بە ئاسیاوەکەدا کرد ، منیش بە خێرهاتنم کردن و کولێرە ئاشیم بۆ کردن ، پاش پشوودان پێم وتن :

- خێرە بەم شەوە .. عەردالی چین ..؟!

ڕێبوارین ..

- دیارە کارێکی گرنگتان هەیە ..

- کەس بە خۆڕایی شەو بە کۆڵەوە ناگرێ .

- حەزئەکەم یارمەتیتان بدەم.

- ئەوە نیە جێت کردووینەتەوە .

- خۆ میوان دەرناکەێ .

بەکێکیان وتی :

- چیبێ لە تۆ نهێنی بێ . ئێمەیش بەراوو ئاسیاوێکمان هەیە ، بەڵام تازە پیاو کەوتووبەك گەرێ تێ ئالآنوین ئەبەوێ ئێمان دڵگیر کات .. ئێمە دەستمان لێ کردەوە لە کۆڵمان کردەوە

- جا بەچی .. خۆ ئاشەکەتان بۆ ئەوان بەجێ هێشتووەو ڕاتان گردوە ..

- بۆیە لای ڕەکەمان گرتووە ئەمانەوێ بەکە بەکە مەحفیان بکەبنەوە ..

- لەسەر هەقن .. منیش ئامادەم لەم دارستانەدا بنان شارمەوە .

- جا کوڕم بە ڕیشی تۆ ڕەوایە لە ترسی لافاو ئاسیاوەکە بەجێ بهێڵین ..؟

ئەم چیرۆکە کاری کردە سەر کوڕەکەی و قەناعەتی پێکرد .. دەستەکیان هێنا .. گەڵاو زەلیان خست و بەردوو قوڕیان ئامادەکرد .. سەرلەنوێ دروستیان کردەوە. لەم لایشەوە چەقەنە و بەرەی تاشی و بەرداشی بەیداکرد ، دۆڵبانەبەکسی گەورەی بۆ کرد .. ئاشس گەوتەوەگەڕ ، خەڵکەکەیش لە جاران گەرمتر ڕوویان تێئەکرد ..

هەڵسوکەوتی گیانداران لە چیرۆکی «سەروەی شەمال» دا

ابراهیم قادر محمد

هاوڵی و دژایەتی لە نێوان هەموو گیاندارو بێ گیانێکی گەم سروشتەدا بووەو هەر ئەبێت و بە ردەوامیشە ، چار جارەش دەگری و جار جارەش کز دەبێت ، جا ئەم مل‌ملانە لە کۆمەڵی ئادەمیزادا بێت یاڵەی زمان و بێ گیانەکان‌دا ، ئەتوانین بۆ منالآن کەڵکی لێوەربگرین بۆ ڕوون کردنەوەی چۆنیەتی مل ملانێکەو لابەلاکردنەوەی بەو ڕێگە زانستیانەی کە پێویستن ڕەچاو بکرێن لە کاتی پێویستدا !

ئەك تەنها بۆ منالآن، بەڵکو ئەتوانین وا بینووسین کە گەورەکانیش بتوانن لە بڵەبەکی بالآدا دوور لە ساکاری و بۆ منالآن نووسین لە ئاستی ببری‌باندا لێکی‌بدەنەوە شی بکەنەوە ، ئەك دارشتنەکە بە شێوەیەکی وا تەم و مژاوی بێت - ڕیش لە دەست بدەین وهەم سمێڵ- !

بۆیە لەسەر زمانی گیاندارانەوە ئەم جۆرە بابەتانە دەخرێنە ڕوو ، وەك وتم و بەڵکە نەویستە ناکۆکی نێوان گیاندار زماندار و بێ‌زمان - بخەینە قاڵبێکی ئەوتۆوە منال لەو ڕوانگەوە هەست بە بوونی خۆی بکات

لە کۆمەڵدا ؟ چونکە هەمان زۆرانبازی ئەگەرچی بە شێوەیەکی ڕێك‌وپێك تر و دەرس‌کراوو بەهێزترینش لە کۆمەڵی مرۆڤدا ڕوونەداتەوە هەر خۆیەتی ، جا ای ئەوان هەر بە شێوەی ڕێکەوتو کوێرانەو بەسەرهاتی لەناکاو ڕوو دەدات !-

بۆیە ئەرکی نووسەر بۆ منالآن لێرەدا زۆر گرانو ناسك ئەبێتەوە وەك لەوەی بیەوێ بۆ گەورەان بنووسێت!؟ بەتایبەتی ئەوانەی ئەیانەرێت نووسینەکانیان دوو قاتاق بێت ، هەم بۆ بچووکان و بۆ گەورانیش بێت ، لێرەدا مەبەست تەنها دروست کردنی ئێرەوکێشەکەو ڕێزکردنی وشەو ڕستەو پێکهێنانی جەنجاڵی نیە ! مەبەستمان ڕاکێشانی سەرنجو بیرو هۆشی منالە بۆ ئەو وردەکاریانەو بزواندنی بۆ بیرکردنەوە لە خۆی بوونەوەرێکی دەوردار ، ئەك بخۆری جێگر ... ئەمەش لەخۆیدا پەیوەندی بە ئەوەوە هەیە کە لە تەمەنێکی دیاری‌کراودا مەیلی هەیە لاسایی دەنگ و کردەوەو هەڵسو کەوتی گیانداران بکاتەوەو تەنانەت لە تەکیشیاندا دەدوێ! جا ئایێ ئێمە ئەم هەلە لە کیس خۆمان بدەین و گەتوانین بنووسین بەکەڵك بێت ، ئەوەشمان لەبیر نەچێت منال ئەوەنیە کە جاران دەیان ووت : (بەڕەیەکی سپیە ،

هەر چیت ویست لەسەری ئەنەخشێنی) ، ئەء ! ئەوە جیهانە ناسك و بێ‌گەردە - جیهانی منال - ئەوە نیە ئێمە گەورە بە خواستی خۆمان پەنجەی تێ وەردەین ،چەندەها باو ئاو مامۆستا بە ڕێگەی نالەبارو بڕوا بوون بە هەندێ نەفسانەو ببرو ڕای تەسك هەزارەها کۆڕەیان خستە تاریکی‌ولادانو سەرلێشێواوەو ، هەر بەو خەیاڵەی پەنجەی ئەمان نیگارکێشی سروشتەو دەتوانێت ئەم منالە ساکارانە بە مەیلی خۆیان بنەخشێنێ!! هەر بۆیەشە تکا ئەکەم لە هەر برایەك کە دەیەوێ چیرۆك بنووسێ منالآنو گەورەش کەڵکی لێوەربگرێت بەتایبەتی لەسەر زمانی گیانداراکانەوە ، با ئەوەی لە بیر نەچێ نابێت هێندە خۆی بداتە دەست تەم‌ومژو ڕەمز بەکارهێنان بۆ خستنە ڕووی کەسانی چیرۆکەکەی ، ئەوەکارێکی ئاسان نیە ، وەك لە ئاو ئەدەبەکەماندا بووە بە باو هەرکەس چیرۆکی یا شیعرێ بنووسێ و ڕەمزی تیا دانەنێ - ئەگەر ڕەمزەکەش لە جێگەی خۆیدانەبێ- ئەو نابێ شیعر بێت یا چیرۆك،با ئەو پاساکەمردانیەش بە دەستی خۆمان نەهێنین بۆ کە منالآن ئەدەبێ ئەتوانن و کۆربەشە !

بۆ سەماندنی هەندێ لە ڕاستی‌یەکانی ئەم ڕایانەم وا لێرەدا چیرۆکێکی بۆ منالآن نووسراوشی ئەکەینەوە کە لە هاوکاری ژمارە ۵۳۸ - دانووسراوەو کاك -جەمال نوری - نووسیویەتی . ئەگەر سەرتاپای چیرۆکەکە بخوێنیتەوە ، هەست بەوە دەکەیت کە ئەو خاڵانەی باسم کردن ، وەك خۆی جێگەی ئەگرتووە ، سروە - لە ئەرهەنگی زماندا بەکاردێت بۆ شنەی بایەکی خۆش‌و نێنك‌و هێمنی ، کە بوو ئەوەڕێك نیە لەسەر ڕووی زەوی لای خۆش نەبێت ! -سروە- تێك‌دەری ژیان نیە ، هەروەك شەمال دژ بە ژیان نیە ! جا ئاخۆ ئەبێ (سروەی شەمال) چۆن بێت‌و چەند دڵگیر تر بێت!؟

نازانم نووسەر بۆ سروەی لێرەدا کردووە بەم دڕندەیە کە گەڵایەکی سەوزی جوان لەدار -بەهێ- یەك بکەێتەوە جێگەی ڕەشەباو زریان بگرێتەوە !؟

وەك دیاردەیەکی سروشتی‌و مەوزوعی ، هەرگیز گەڵای سەوزی دار بە سروەی شەمال لە دار ناکەندرێتەوە - تەنها نە پایزدا نەبێت ، کاتی خەزەلوەرو خەزان - ئەویش وەك باوەو بێسترا‌وە بە بای بایز ناوترێت - سروەی شەمال - ، ئەمە لەلایەك، لە لایەکی تریشەوە گەڵای سەوزی دار ستەمە بە سروەیەکی ناسك‌بوورێت . حز ئەگەر سروە ڕەمز - یش بۆ شتێکی دڕندە هەر وەك وتم ئەوە لە جێگەی خۆیدا نیەو سروە هەرگیز نابێتە هۆی گوڵ‌و گەڵا هەڵوەراندن‌و دڵی شاڵوورو بەپوولە شکاندن ! ئەگەر سروەش وەك هەموو شتە بەناو چاکەکانی تر هەڵگەڕابێتەوەو بوویێت بە دوژمنی ڕاستی‌و گیانداران ، ئەوا نابێ «سروە »ئەبێت‌و ناوێکی تری لێ بنرێت !

گەڵای سەوزو ڕەنگی هەندێ لە ڕاستی‌یەکانی ئەم ڕایانەم وا لێرەدا چیرۆکێکی بۆ بۆ بێ‌وڕەو بەزەیی بەخۆیدا بێتەوە ، ئەو گەڵا سەوزە ئەبێ هێندە بزانێت وەستان لە ڕووی ڕەشەبادا خۆگرتنی دەوێت ، هەرچەندە لێرەدا سروەشەو ڕەشەباش نیە ! ئەبوا چیرۆك نووس پتر وڕەی بخستایەتە دڵی گەڵاوەو ئەو پەندەی وەبیر خۆی بهاوردایەتەوە کە

بەرخی نێر هەر بۆ سەربڕینە - ئەك دوای وەربڕین‌و نێوەگڵان فرمێسك ڕشتن‌و فینگی چاودان ..

چیرۆکنووس بۆیە باڵەوان دروست دەکات ، کە پێشەواو ڕێبشاندەر یکی ڕاستەقینەو کارامەبێت ، -ئیجابی -بێت ئەك -سەلبی - ، ئەگەر توانای بەرگەگرتنی نەبێت ئەوا نابێت بکرێت بە باڵەوانیش ، لە هەمو جێگەیەکدا بێت ، بە تایبەتی لە چیرۆکێك بۆ منالآن نووسراوبێت ! کە مەبەست لە نووسین بۆ منالآن بەروەردە- کردنی ئەوەیە کە ئەخۆیدا بێتەوە ، ئەو گەڵا سەوزە ئەبێ هێندە بزانێت وەستان لە ڕووی ڕەشەبادا خۆگرتنی دەوێت ، هەرچەندە لێرەدا سروەشەو ڕەشەباش نیە ! ئەبوا چیرۆك نووس پتر وڕەی بخستایەتە دڵی گەڵاوەو ئەو پەندەی وەبیر خۆی بهاوردایەتەوە کە

بەرخی نێر هەر بۆ سەربڕینە - ئەك دوای وەربڕین‌و نێوەگڵان فرمێسك ڕشتن‌و فینگی چاودان ..

چیرۆکنووس بۆیە باڵەوان دروست دەکات ، کە پێشەواو ڕێبشاندەر یکی ڕاستەقینەو کارامەبێت ، -ئیجابی -بێت ئەك -سەلبی - ، ئەگەر توانای بەرگەگرتنی نەبێت ئەوا نابێت بکرێت بە باڵەوانیش ، لە هەمو جێگەیەکدا بێت ، بە تایبەتی لە چیرۆکێك بۆ منالآن نووسراوبێت ! کە مەبەست لە

بڕوانە : ل : ۷

کۆچی ڕوایی مامۆستا عبدالعزیز خانەقا

دەزگای ڕۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی بە پەرۆشەوە هەواڵی مردنی مامۆستا عبدالعزیز خانەقا بە خۆێنەرانی خۆی ڕادەگەیەنێ و بە پەی ڕیزو قەدرزانی بەوە ڕابردووی ژیانی خاوێن و کردەوەی چاك و ڕەووشتی هێمانەی دێنێتەوەیاد .

مامۆستا لە کۆڕی ئەدەب و ڕۆشنبیری‌ی کوردیدا دەمێکە بە خزمەت کردنی لە خۆبردووانە ناسراوەو لە یەکێتی و کۆمەڵە ئەدەبی و ڕۆشنبیری‌یەکاندا ئەندامێکی بەکارببوە ، هەروەکو جۆن لە کۆڕی ڕۆژنامەنووسیشدا جگە لە ووتاری هەمەجۆر بە کوردی و بە عەرەبی لە ڕۆژنامەو گۆڤاراندا ئەندامی دەستەی نووسەرانی گۆڤاری «بەیان» و « ڕۆشنبیری‌ی نوێ» بوو .. یەکێك بوو لە کارگوزارانی « دەزگای ڕۆشنبیری‌ی کوردی »یش .

بە بۆنەی کۆچی دوایی‌یەوە سەرخۆشی لە کەسوکارو خێزانی خوالێخۆشبوو دەکەین و هیوادارین تروسکەی شوێنەواری ڕۆشنبیری مامۆستا نەکوژێتەوەو یادی هەمیشەیی لە دڵی هەموواندا بێت .

دەزگای ڕۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی

شیعری : مکرم رشید

کورتە چیرۆك ۶

دوودڵی

بسکوڕنیەکا گەش ژلێڤا باری.
پاتە زنڕادە جهێ وی ئو
لدور خوو زڤری کاجا چ
تشتێ وی نەکەتیی‌یە وارا .
بەری خوو ژناف سویکا

نەف ئاخفە ددڵێ خوودا
دکووت کەهەشتە پشت
میرزوی بلەز پێ‌خو دابەر
بێ‌وی بالەك بەشتا وی ڕانا
وەلی سپێندارەکێ فرانده
ئەردی لنگیت وی قلۆزکرن .
ئو خو دناف قەرەبالغی‌دا
نقوکر میرزو ڕابو سەر خوو
دنیا لبێتش چافا شێلی‌بوو ،
توز ژخو دافوتا ، خەڵك لێ
خربوون‌و ئەبارا‌را چوون.
(میرزوی) مناخوو مچاند،
تفاخوو داعویرا ، ددان لسەر
ئێك گفاشتن ، چاڤ دسەربرا
زبڤبون ، ڕۆندك دچافادا
زڤرین .. زڤرین ئو تونە
ڕێز بڕوبادا هچکێ خوو
هلاندێ‌و ڤەسالین . کەلا وی
هاتە خار . دەستێ خو دبەر
باخلا خوودا بر پاتەك ژی ئێنا
دەر ... قەکر .. پێ
کر !!پێ‌بی ووو
(باخودێ .. یاخودێ چ لێ
نەهاتبێت ... یاخودێ
نەشکەستبێت ، دڵێ
براسی‌یەکێ دووایە !!) پاتە
هەمی قەکر ، هەر هادر
بەهەلینیت ، نەشیبا نەفا
ددڵێ خوودا ڕێت ، بدەنگەکێ
بلند :

- تو نابێژی‌یە من تە چ دڤێت ؟ وەکی هەستێ ماری چووبە بنێ پێ من ، من دنیاسم .. تە دنیاسم !! کوڕێ من تۆلازێت وەکی‌تە ، مرادا وان نەوە ئەز بیستەکێ سوحبەتێ ل‌گەل بکەم ، ئاوازا ژێرا بخوینم .

هێ ... ێ .. تە نەڤێت نەڤەزی من لڕێزا دبنا بینیت !! پا هەکە هەمی دبن وەکی من بن ، هما ئەز ژی ئێك ژوان .. دبن .. دبن !!

لەسەر لێڤا جاهدەکێ ، باژێرێ ، بڕەکا تۆلازا لدور بونە تان‌و بلێڤیڤە نوبسیان :

- دێ بفکێ .. بفکێ میرزو .. ب شارێنە .. تو کوفانیێت دلێ قەڕەنینە .

میرزوی چ ڕێ نەبرنێ ، هەر ما .... هزرێت خوو کرن « نەچافێ هندێ‌یە لێ بێ دلی‌با ئەڤان لاوان ، ئەو بێ‌وڕەو بەزەیی بەخۆیدا بێتەوە ، ئەو گەڵا سەوزە ئەبێ هێندە بزانێت وەستان لە ڕووی ڕەشەبادا خۆگرتنی دەوێت ، هەرچەندە لێرەدا سروەشەو ڕەشەباش نیە ! ئەبوا چیرۆك نووس پتر وڕەی بخستایەتە دڵی گەڵاوەو ئەو پەندەی وەبیر خۆی بهاوردایەتەوە کە

بەرخی نێر هەر بۆ سەربڕینە - ئەك دوای وەربڕین‌و نێوەگڵان فرمێسك ڕشتن‌و فینگی چاودان ..

چیرۆکنووس لە دەشتێکی کانی بەکاکیدا تەنها گەڵایەکی بەرداوەو هەسوو شنەکانی کردووە بە دژ بۆی . بۆ هەر کۆێ ئەروات دەرگا لە ڕووی بەستراوە .. هەر چەندە لای چیرۆکنووس هەر تەنها ئەم گەڵایە وایە ،بەڵام سەدەها گەڵای تریش هەن لەو ژیانەدا دژین

یارمەتی‌دانی میرووڵەکان بۆ ئەم گەڵایەو یارمەتی ئەدانیان لەم هەڵوێستەدا هەر وەك یەك ، لەبەر ئەوەی

بڕوانە : ل : ۷

بۆ منالآن

سەبارەت بە

بەکێك لەو هەڵە باوانەی لە لەم دوایی‌یەدا هەستی پێدەکرێ و بەکارهێنانی لێرەستەدا هەندێ جار جێی خۆی ناگرێتەوە (سەبارەتە) ڕۆژجار بە مانای «لە بارەی» دەبارەی» بان -لەبابەت - بان -بەخووس- بەکارهاتووە کە بەڵکە ڕۆژە بۆ ئەوەی بڵێین ئەمانە هەڵەن . ڕاستی‌یەکەی وەکو لە (فولکلوردا) هاتووە مانای -لەبەر- و -بەهۆی- دەگەیەنێ ئەوەتا دەگوترێ :

سەبارەت بەر بەژنی تۆ کەمۆ بن باری لۆما .

سەبارەت بە بالای‌بار ناوەدان بێ‌ڕێی‌کانی ..

یان -سێوەی کۆرفی بێ لە بەندێکی ناوداری‌دا دەڵێ :

-ئەمن . سەبارەت بە بژنەکی بڵندو دووچاوی بەڵەك بووبمەوە سەرگردانە- هەر لەم کۆڕەشدا مامۆستا مەسعود محمد دەستنیشانی ئەو باسەی کردووەو لەبەکێ لە نووسینەکانیدا ئەوەی ڕوون کردوەتەوە کە سەبارەت بە - مانای ووشەی -بەسبب- عەرەبی دەگرێتەوە .

پێشینان

گوتراوە پەندی پێشینان و کاروکردەوەی پێشینەسان - بەباوبانگترین بەرهەمی‌ئەدەبی‌ی جاجی تەوفیق بێرەمبردیشس -بەندی پێشینان -د . بەڵام لەهەندێ جێدا بەبەرچاوم کەوتووە بە هەڵە نووسیوبانە -پێشووڤیان - وەکو پەندی پێشووئیان و جیرۆکو مەتەڵی پێشوونیان ... هتد . بۆیەش هەڵەیە چونکە پێشینان ئاوی کۆی -پێشینە- ئەمەك -پێشوون - هەتا بشێ بڵێین پێشوونیان . خۆ ئەگەر مەبەسمان ئەوەبێت لە ووشەی -پێشوو- ناوی کۆ دابڕێژین ئەوسا دەڵێین -پێشووان -.

مامۆستا -زەبیحی- لە نامرسی کوردیدا بەرگی یەکەم لاپەڕە -۱۲۳- جێگەی داخە ئەویش -پێشووئیان -ی بە ئارهێناوەو بێ ئەو زۆر دوردیوونەوە ئەو ڕێچکەیە‌ی- گرتووە . بەڵام چاکترین بەڵگەش بۆ ئا ئارامی‌ی ڕاهەکەی مامۆستای بەڕێز لەوە دیارە کە لە لاپەڕە -٦- ی قاموسەکەدا شێوەیەکی تری ئەم ووشەیەی بەکارهێناوە کە گوتوویەتی -پێشینانی کورد - . دیسان دووبارە لەم ووشەیەش هەر مابەی ئێرامانەو چاکترین شێوەو دارشتنیش پێشنیانە :

بژار کۆل

باسێكی زانیاری :ـ
پێشەكی :ـ

ئامادەكردنی
الدكتور عبدالكریم محمد علی

هەستەكانی سەگ

ئەوەی روون و ئاشكرایە. هەر لە كۆنەوە ئادەمیزاد پەیوەندێكی بەتینی هەبووە لەگەڵ گیانلەبەران بەتایبەتی گیانلەبەری «سەگ» كە رۆڵێكی گەورەی بینیوە لە پاراستنی ماڵ و ماڵاتی خاوەنەكەی لە دزو درۆزن. نابێ لەوەشمان لە یاد بچێ كە سەگ هەمیشە جێگای سەرنج بووە و بە وەفاداری ناسراوە.

جا بۆ ئەوەی لە هەستەكانی ئەم گیانلەبەرە تێبگەین. ئەبێ بەراوردێ لە نێوان هەستەكانی ئەوو هەستەكانی مرۆڤدا بكرێت.

١ـ هەستی بینین :ـ

هەندێ لەم گیانلەبەرانە. هەرچەندە كە هەستی بینینیان وون ئەكەن «واتە كوێر ئەبن» لە كاتی مەشق كردنا. بەڵام ئەتوانن بەباشی بەردەوام بن لەسەر ژیان ئەمەش بەبەكار هێنانی هەستەكانی تر وەك بۆنكردن، بیستن. تائێستا هیچ بەڵگەیەك روونی نەكردۆتەوە كە شیردەرەكان Mammales توانای ئەوەیان هەبێت رەنگەكان Colours لەیەك جیابكەنەوە. بەس بە تەنها ئادەمیزادو مەیموون نەبێت، چونكە لەم گیانلەبەرانەدا گرمۆڵەی هەستیاری تایبەتی پێیە لەسەر تۆڕەی چاو Retina جاوتیژی بە ئێمە نەبەخشێت. ... گیانلەبەرە ناتوانن ... دووركانی بەم لاو بەولادا ... بەرەو خۆ بسووڕێنن لە جێی خۆیدا. هەروەها چونكە جاوەكانی كەوتوونەتە لای چەپ و راستی كەللەسەر ئەوا وای لێ دەكات كە نەتوانێ بە تەواوی جەستەكەی ببینێتە پێش چاو Loss of stereoscopic بەڵام لە جیاتی ئەمانە ملێتكی درێژی هەیە كە دەتوانێت بیجوولێنێت بۆ ئەوەی لابەلا لە ئێمە زیاتر ببینێ و ئەبارەی چاو كاریگەری وایانا كاتە سەر بینین، هەروەها رەنگی ـچاوـ بنی پەیوەندی بە چاوتیژی بەوە نیسە، چونكە تاكو ئێستا هیچ بەڵگەیەك ئەسەی نەسەلماندوە، هەرچەند كە زۆر كەس سەگی جاورەش بەسەند ئەكەن زیاتر لە وانی تر. لەم گیانلەبەرانەدا ئەوانەی كە هەڵبژێرراوون بۆ راو كردن. بینایی چاویان بەتینە ـ بۆئەوەی بچووكترین جوولانەوە لە شوێنێكی دوورەوە سەرنجیان رابكێشێ لە كاتێكدا كە ئێمە هیچ هەستی پێ ناكەین.

هەستی تام كردن :ـ

شتێكی زۆر كەم لەبابەت هەستی تام كردنی سەگەوە هێجیسان بۆ روون نەبۆوە لەم بارەیەوە تەنها ئەوەنەبێت دەركەوت كە هەستی تام كردن پەیوەندێكی توندی لەگەڵ هەستی بۆن كردندا هەیە. ... ئی كردنەوە كۆمەڵێك ... لاوكراوەتەوە. زاناكان بۆ جوارەدەمەنی تام و جێژ جۆراوجۆریان بە سەگێكدا ...

هەستی بیستن «گوێ لێبوون» :ـ

گوێچكەی ئەم گیانلەبەرە ئەتوانێ دەنگێ ببیستێت كە رادەی لەرەلەری ـالترددـ زۆر بەرز بێت ـ ئەو دەنگەی كە خاوەنەكەی نایبیستێت بەڵام ئەو بە ئاسانی هەستی پێئەكات ـ

ئادەمیزادی باڵغ ئەتوانێ گوێی لە دەنگێك بێت كە رادەی لەرەلەری لە نێوان ٢٠ـ ٢٠٫٠٠٠ سایكل چر بێت، مناڵ ئەتوانێ هەست بەدەنگی بكات كە رادەی لەرەلەری بگاتە ٤٠٫٠٠٠ یان ٥٠٫٠٠٠ سایكل چر، بەڵام سەگ ئەتوانێ گوێی لە دەنگێ بێت كە رادەی لەرەلەری ٨٠٫٠٠٠ـ ٩٠٫٠٠٠ سایكل چركە بێت. ئەم گیانلەبەرە هەر لە دوورەوە هەست بە دەنگی ئۆتۆمبیلی خێزانەكە ئەكات بێ ئەوەی كەسێك لە ئەندامی ئەم خێزانە هەست بەو دەنگە بكەن.

هەروەها گیانلەبەری چاودێر نەك بە تەنها ئەتوانێ هەست بە خشپەو جوولەبكات پێش خاوەنەكەی بەڵكو ئەتوانێت ئەوە دەربڕێت كە خشپەكە خشپەی دۆست و هاورێیە یان دووژمن وپیاو خراپە.

٤ ـ هەستی لێ كەوتن :ـ

ئەم جەشنە هەستە زۆر گرنگە لەو گیانلەبەرانەی كە مەشق پێكراوون بۆ كارێكی تایبەتی. هەستی لێكەوتن یان هەستیاری لەش جیاوازە لەم گیانلەبەرانە، بۆیە ئەو گیانەوەرەی هەستیاری لەشی كەم بێت ئەوا كەمتر شانی خۆی لادەدات لەو شتانەی كە لێی ئەكەون، بەڵام ئەوانەی كە هەستیاری لەشیان زۆرە ئەوا هەر لە دوورەوە خۆیان لادەدەن لەشتی سەر رێیان. بۆیە ئەم گیانەوەرانەی هەستیاری لەشیان زۆرە بەكاری ئەوە نایەن كە فێر بكرێت وبینە بارمەتیدەرو رێپیشاندەر بۆ ئادەمیزادی كوێر، هەروەها ناتوانن خزمەتی خاوەنەكانیان بكەن، چونكە ئەگەر خۆی لە شت و ـ مەك دوور خستەوە ئەوا بێگومان ئەوەش لە یاد ئەكات كە خاوەنەكەی داوای چی لێكردووە بۆی ببات.

٥ـ هەستی بۆن كردن :ـ

هەستی بۆن كردن لەم گیانلەبەرانەدا زۆر بەهێزە، وەجێی سەرسورمان نیە ئەگەر وادەركەوتبێت كە ئەتوانێ ٩٧٫٨٪ بۆنی تایبەتی بناسێت، ئەمەش لەبەر ئەوەی ئەو بەشەی مێشك كە لێپرسراوی بۆن كردنە بێگومان گەورەترە لە هی ئادەمیزاد، بۆیە ئەبینین، كە ئەو سەگانەی راهێنراون بۆ پشكنین، یەك سەر خۆیان ئەدەن بەسەر ئەو شتانەی كە ئەیدۆزنەوە. ئەگەر سەرنجێكی توێكاری ـعلم التشریحـ لووتی ئەم گیانەوەرەبدەین، دەرئەكەوێت كە بۆشایی لووت دابەشكراوە لە سەرەوە تاكو خوارەوە بە بەرزێنێكی ئێسكی، والەم گیانلەبەرە ئەكات كە دوو لووتی هەبێت وەك چۆن دوو گوێی و دوو چاوی هەیە لەبەر ئەوەی كە دوو گوێچكە وای لێدەكەن كە بزانێت سەرچاوەی دەنگەكە لە كوێوە دێت، ئەوا دوو كونە لووتیش بەكار دێت كە بتوانێت بزانێت سەرچاوەی بۆنەكە لە كوێوە هاتووە وچ بۆنێكە.

بۆشاییەكانی لووت، بەهۆی ئێسكێكی ئەسفەنجی نەرم و ناسكەوە دابەشكراوە بۆ چەندەها بۆشایی بجوكتر، تاكو باری ئەو هەوایە بگۆرێت كە بەرەو لووت دێت، هەروەها ئەم ئێسكەش بە بەردەیەكی تەنكی تایبەتی بۆن كردن داپۆشراوە ئەم بەردە تەنكە بە چرچ ولۆچی رووی لولی ئەم ئێسكە دانەپۆشێت، بۆیە ئەگەر رووبەری ئەم بەردە تەنكە ژمارە بكرێت ئەوا لە رووبەری پێستەی لەشی ئەم گیانلەبەرە زیاتر دەرئەچێت. كاتێك كە ئەم گیانلەبەرە ئەكەوێتە پشكنین، گەرمایی لەشی بەرز ئەبێتەوە، ئەو هەوالانەی كە پێی ئەدرێت بەزۆری لە هەستی بۆن كردنیا كۆئەبنەوە، بۆیە كەسێكی پشكنینی گرت یەكسەر خۆی ئەدا بەمەڵ ... ئەوەی كە بۆی ئەگەرا، پێش ئەوەی جاوەكانی هەستی پێ بكەن.

منداڵ و خووی پەنجە مژین

● بنیامین یۆخنا ●

مژین خوویەكی سروشتییە، ئەگەر مژین نەبوایە، شیروان مەملەدان بس نەدەبوو. چونكە شیردان خۆی بریتییە لە جۆرە مژینێك، كە ساوا بەو هۆیەوە خواردنی پێویستی دەست دەكەوێت.

زۆربەی ئەو منداڵانەی كە خووی پەنجە مژینیان لە لا ئەبینرێ بە شیردانی دەستكرد ـ یان بە شیردانی تێكەڵاو ـواتە بە بەكارهێنانی هەردوو جۆری شیردان ـ گەورە كراون .. ئەمەش دەبێتە هۆی ئەوەی منداڵەكە هەست بە كەم و كوڕی و بێ بەری بەك ... ئەم كەم و كوڕییە دەروونییەش. كە بریتیە لە كەم و كوڕییەك لە كەسایەتی ی منداڵەكە ـ بە هۆی پەنجە مژینەوە دەری دەبڕێ ... لەوەوە بزمان دەردەكەوێ كەوا شیردانی سروشتی سوودی دەروونیشی هەیە، چونكە لە كاتێكدا كە دایك ساواكەی بە باوەشیەوە دەگرێ و مەمكەكەی دەخاتە دەمیەوە، ساواكە هەست بە دڵنەوایی و دڵنیایی و بایەخ پێدان و ئاگاداری دەكا .. بە پێچەوانەی ئەو منداڵەی كە بە شیردانی دەستكرد گەورە دەكرێ، كە هەمیشە هەست بە بێبەدی و بایەخ پێنەدان و دووكەوتنەوەی دایكەكەی دەكا ـ١ـ..

دەركەوتووە كەوا خووی پەنجە مژین لە منداڵێكەوە بۆ منداڵێكیتر دەگۆڕێ .. بەڵام بە شێوەیەكی گشتی. لە تەمەنی سێ ساڵیدا دەردەكەوێ ـواتە باش لە مەمك برینەوەی منداڵ و بۆماوەی چەند مانگێك منداڵەكە هەر ... ازی لێناهێنێ ـ جاری ... دەبێ بۆ ماوەی ساڵێك ـ ٢ـ لەم حاڵەتەدا. خووی پەنجە مژین بە شتێكی ئاسایی تەماشای دەكرێ و بە هیچ شێوەیەك جێگای دوو دڵی نابێ .. بەڵام ئەگەر هاتوو منداڵی چوار ساڵی لە سەری بەردەوام بوو، ئەوە لەو كاتەدا دەبێتە هۆی تێكدانی شێوەی سروشتی ددانەكانی ..وەك هەڵ گەڕانەوەی ددانەكانی شەویلگەی خواروو بۆ ناو دەمەوە و هاتنی ددانەكانی شەویلگەی سەروو بەرەو دوای پێشەوە. بەڵام بەردەوام بوونی منداڵی پێنج ساڵی و شەش ساڵی و حەوت ساڵی لە سەر ئەم خووە .. ئەمە ئەوە دەگەیەنێ كە منداڵەكە هەست بە دوو دڵی دڵنیایی نەبوون دەكاو، حەز لە گۆشەگیری و دوورەپەرێزی دەكات .. ئەمەش دەگەڕێتەوە بۆ ئەم هۆیانەی خوارەوە ـ٣ـ:ـ

یەكەم : بێبەش بوون لە سۆزو ناری دایك و باوك.
دووەم : هەست كردن بەكەم و كوڕی.
سێیەم : عەیبێكی جەستەیی

باشترین و پەسند ترین شت بۆ نەهێشتنی خووی پەنجە مژین لەم حاڵەتەدا، خۆشەویستییەكی زیادو بەزەییەكی لە ئەندازە بەدەرو لە بەملە گەیشتنێكی تەواوە، لە دایك و باوكەوە بەرامبەر منداڵەكەیان.

پەراوێزەكان : ـ
١ ـ بنیامین یوخنا . شیردانی دەستكردو خووی پەنجە مژین . هاوكاری ژ ٤٤٥ـ١٩٧٧ .
٢ـ دیاردەی پەنجە مژین. بەیان ژ ٤٤ـ١٩٧٧ .
٣ ـ هیوا عمر احمد . راژەنینی لانكی مرۆڤایەتی ل. ٣٦ .

سك چوونی منداڵان

سكچوونی منداڵان حاڵەتێكە بەوە دەناسرێ كە منداڵەكە بە شێوەیەكی زۆرو شل و یەك بەدوای یەكتردا پیسایی دەكات وەپەیوەندی زیاتری بە جوولەی پێچاوپێچی رێخۆڵەكانەوە هەیە لە گەڵ زیاتر فرێدان و وونكردنی توێژی داپۆشەری ناوەوەی رێخۆڵەكانەوە لە كاتێكدا كە رێخۆڵەكان تووشی ئاووسان بووبن infection.

هەر لەم كاتەشدا گۆڕان بە سەر پیسایی نەخۆشدا دێت لە بارەی شێوەو دەنگ و بۆن و پێداهاتنەوە، ژمارەی جارەكانی چوونە سەرپێشاو زیاد دەكات و حاڵەتەكە پێویستی بە چارەسەركردن دەبێت.

هۆیەكانی تووش بوونی ئەم نەخۆشییە :

هەمووكەسێك بە گەورەو بچووكەوە ئامادەیە تووشی ئەم نەخۆشییە بێت ئەگەر هاتوو پارێزگاری تەندروستی خۆی نەبێت، ئەم هۆیانەش گرنگەكانیانن كە بریتین لە ئاووهەوای شوێنە گەرمەكان. سەردەرنەكردنی دایك لە بارەی چۆنیەتی خواردندانە منداڵ و كەمیی رۆشنبیری تەندروستی و هۆیە كۆمەڵایەتیەكان كە كەمتر تێیدا رەچاو دەكرێن منداڵ بە زۆری لە ساڵی یەكەمی ژیانیدا توشی دەبێ چونكە دەزگای هەزمی بە تەواوی پێنەگەیشتووەو كەمتر بەرگەی خۆراك هەزم كردن دەگرێ. هەروەها ئاووسای رێخۆڵەكانیش بە هۆی بەكتریاو فایرۆسەكانەوە (وەكو ئی كۆلای ستافیلۆكۆكس و ستربتۆكۆكس ..) و جلێتەكان «طفیلیات» Parasites وە دەبێتە هۆی ئەم نەخۆشییە، بەدخۆراكی Mulnutrition وەكو زۆر خۆری كردن لە رۆن و خواردنی چەورو شیری دەستكردو كەمتر خواردنی سەوزەو كەم سلیلۆزی، زۆر خواردنیش دەبێتە هۆی دروست بوونی گازو ورگ هاتن distention و ژانە سك، لەشی منداڵی دەردەدار زیاتر ئامادەیە بۆ گرتنی ئەم نەخۆشییە بەتایبەتی لەكاتی نەخۆشیی رشانەوەو Colera و كرانەتا و دیزانتری و Typhoid fever خراپ مژین Malabsorption تێكچوونی ئیشی رێخۆڵەكان و بریندار بوونیان بە هۆی هەر شتێكی رۆشتنەرەوە بێت لەم كاتەدایە كە پیسایی سووردەبێ و خوێنی تێیدا دەبینرێ. هەروەها ئادەزوونەكردنی خواردن دەبێتە thyrodism و گەورەبوونی رێخۆڵەكان و ماسولكەكانیان خاودەكاتەوەو دەوری خۆیان بە باشی ناگێرن منداڵەكە تووشی سكچوون دەكەن هەروەها بە ژاراوی بوون Posious و خواردنی هەندێ دەرمان لەمانە دژەزیندەكان Antibiotics و دەرمانەكانی دەردی دڵ و حاڵەتی Megaclon پشكار لە جوولەی رێخۆڵەكان دەكات و خاویان دەكاتەوە ..

نیشانەكانی نەخۆشییەكە:

نیشانەكانی سكچوون بە گوێرەی جۆرەكانی دەگۆرێت لە جۆری بەكەمیانداواتە جۆرەسوكەكەیان Mild هەروەك بە ناوەكەیشیدا دیارە بەسووكی دەستپێدەكات لە ئەنجامی كارتێكردنی هەندێ رۆشتنەر لەسەر رێخۆڵەكان تووشی ئاوسان و كیم كردنی دەكات كەمتر كار لە باری گشتی لەشی دەكات پیسایی شلی دێتە دەرەوەو مادەی كیم و كەفی كەم تێدایە لەسەر شێوەی پارچەی بچووك، كاركردنی ترشییە بەكەمجار رەنگی زەردەو دوایی سەوز دەبێ وەكەم سكی ئەستوور دەبێ چونكە گازی كەمتر تێدا كۆبۆتەوە وەژانێكی كەم و بەرزبوونەوەیەكی كەم لە پلەی گەرمیدا (كەناڕێكە) و رشانەوە روودەدات بەڵام زۆر ناخایەنێ ئەگەر زووچارە سەركرا بەتەواوی، بەڵام لەنیشانەكانی جۆرەتووندە (severe) كەیان ووردە ووردە توندتر دەبێ یان كتوپڕ دەست پێدەكات كەبریتییە بە فیڕۆدانی بڕێكی زۆر لە شلەو خوێیەكانی ناولەش لە رێگەی پیسایی و رشانەوە كەدەبێتە مایەی كەم بوونەوەی كێش و ووشك بوونەوەی dehydration لێو ناودەم وپێست وزەردهەڵگەرانی وسك ئەستوور بوون و ژانەسك و سەر یەشان و ئارەزووی خواردنی كەم دەبێتەوە Anorexia میزكەم كردن و زۆر چوونە سەر پێشاو پیسایی رەنگی سەوزی زەردباوی دەبێ و خوێن و كیمیشی تێدا دەبینرێ زیندە نیشانە كانیش Vital signs واتە پلەی گەرمایی دەگاتە (٤٠ـ٤١)س) هەناسە دان قووڵ و خێرادەبێ، دڵ لێدان كەم بازۆر دەبێ (جێ گیرنیە) رادەی میز كردن كەم دەبێتەوە چونكە گورچیلە كاری خۆی بەباشی ناكات منداڵەكە دەرشێتەوە، نیشانەكانی ژەهراوی بوون toxic symptoms دەردەكەوێ دوودڵی و ترسان Irritable ماندوویی، بوورانەوە، رەنگ زەردهەڵگەران Pale پەیدا دەبێ بەزووترین كات نەخۆش بگەیەنرێتە نەخۆشخانە.

بۆدەست نیشان كردنیش diagnosis دەبێ بەنابرێتە بەر زانینی كاتی تووش بوون و سەرنج دانە نیشانەكانی و تاقیكردنەوە كردن بۆپیسایی ومیزو گورچیلەو كردنی Rectal Swab لەگەڵ پێوانی رادەی ترش و تفتەكان و خوێیەكانی ناو خوێن و زانینی PH میزو پیسایی و خوێن ..

چارەسەر كردن و ئاگاداری كردنی نەخۆش .

لەبەرئەوەی نەخۆش زوو لەشی پیسدەكات ئنجا دەبێ گرنگی بدرێ بە پاك خاوێنی و جل گۆڕین، پاك كردنەوەی دەمی نەخۆشەكەو ئاگاداری كردنی پێستی وپێوانی كێش و زیندە نیشانەكان و چاودێری كردنی پیسایی ومیزو رشانەوە لەبارەی رەنگ و بۆن و بریكانیانەوە، دڵدانەوەو بشوودان و بەرگری كردن لە التهابات. خواردن پێدانی باش (كالۆری و پرۆتین و ڤیتامین زۆرتیادابێت) لەگەڵ ئارەزوو تەمەندا بگونجێ و ئەو كاتی بەرزبوونەوەی پلەی گەرما بەكارهێنانی پارچەقوماشی پاكی تەڕكراو لەسەر ناوچەوان وپشتی دەستی و هەناسەدانی قوڵ و ئۆكسجین پێدان وەكاتی دانی ڤیتامین دەبێ ئاگاداری بكرێتەوە ئەگەرهات و جارەكردن بەشێوەیەكی گشتی وەربگیرێ بە دوو جۆر جارە دابەش دەكرێ یەكەمیان چارەی خۆراكی كەوا خواردن پێدان رادەگیرێ بۆماوەی ٢٤ـ٤٨ سەعات وەلەم كاتەدا شلەو گیراوەی گلوكۆن و چای كزلاوو شۆربای برنجی لەرێگەی دەمەوە دەدرێتێ دوایی وردە وردە خۆراكە ئاساییەكەی خۆی پێدەدرێتەوە بەڵام دەبێ پارێزی بۆدابنرێ لەبارەی جەورابی و دوایی ماست و شیری دەدرێتێ و چاك دەبێتەوە.

جۆری دووەمی چارە كردن كاتێكە كە دەرمان بەكار دەهێنرێ لەگەڵ ئەوەشدا دەبێ شلەو گیراوەی گلۆزی بدرێتێ لە رێگەی دەماری خوێن هێنەرەوە intravenous، تاكو ئەو شلەیەی ویكردوە جێگەی بگیرێتەوە، هەندێ جاریش لەرێگەی دەمەوە پێی دەدرێ بۆ جێگرتنەوەی خوێ و مادەكانی ترێ ون بوو. وە ئارێكی نێوان ترشەكان و تفتەكان چارەدەكرێ بە لاكتەیست Lactate یان بایكاربۆنەیت Bicarbonate یان كائۆمابیین دانە نەخۆشەكە، وەئاوێشی بەبڕێكی زۆر لەرێگەی دەمەوە دەدرێتێ بەڵام ناكرێ دەرمانەكان بەكار بهێنرێت تەنها دوای دەرچوونی ئەنجامی تاقیكردنەوەكە وە گرنگیدان بە پاككردنەوەی دەست و دەم و

بڕوانە : ل : ٧

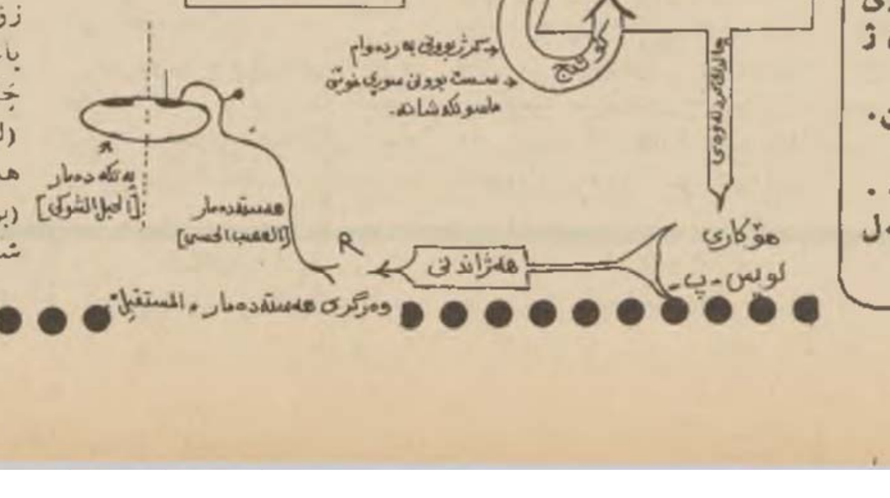
كولنج و شیلان

نوسینی :
هیوا عمر احمد

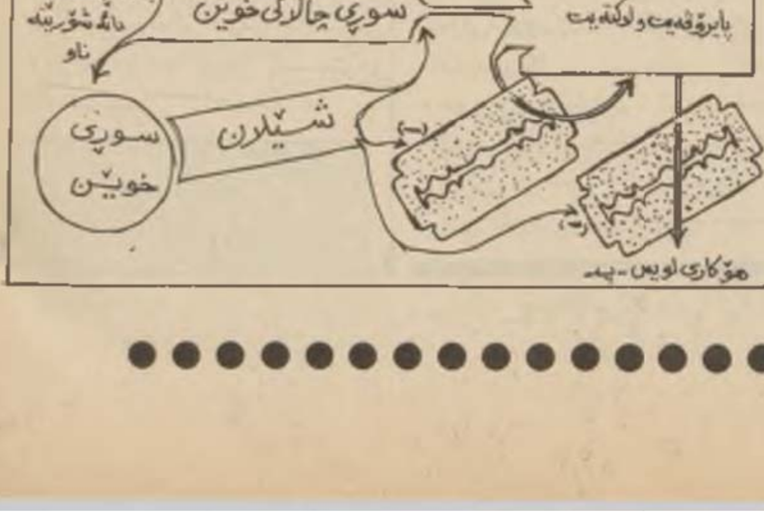
لە سپیدەی مێژووەوە، لەو كاتەوە مرۆڤ كولنجی كردووە، فێری شیلانیشیش بووە بۆ چارەسەركردنی ئەم كولنجە. تاكو ئەمرۆڤ شێلان جێگایەكی باشی بۆ خۆی لە پزیشكیدا گرتووە. بە تایبەتی لەو نەخۆشییانەدا كە كولنج بە ئێسكە ماسولكە ئەكەن.

كولنج، لە ئەنجامی كرژ بوونی ئێسكە ماسولكەكانەوە چەند باشەرۆیەكی وەك (پایرۆفەیت و لاكتەیست) دروست ئەبن. لە باری ئاساییدا، سووری خوێنی ماسولكە شانە ئەم باشەرۆیانە بە خێرایی دائەشۆرێ بەڵام گەر ماسولكە بۆ ماوەیەكی درێژ بە بەردەوامی كرژ بوو، یان لەبەر هەر هۆیەك بێ سووڕی خوێنی ماسولكە شانە سست بوو. ئەوا ئەو باشە رۆانە بە خێرایی داناشۆرێن و لە ماسولكە شانەدا كۆئەبنەوەو ئەبنە هۆی چالاك كردنەوەی هۆكاری (لویس ـپـ)، كە هەستە دەمارەكان ئەهەژێنێ و هەست بە ئازار كردن =كولنج= دروست ئەكات (بڕوانە وێنەی ـ١ـ). هێشتا بە تەواوی ئەم هۆكاری (لویس ـپـ) بە ئەناسراوە بەڵام بڕوا وایە مادەی (كنین) یان ئایۆنی (پۆتاسیۆم) بێ. شێلان، شێلانی ئێسكە ماسولكەی كولنج كردوو، ئەبێتە هۆی چالاك كردنەوەی سووڕی خوێن لەو ماسولكە شانەیەدا. بەمە هێندێكی زۆرتر خوێن ئەگاتە ماسولكەكەو باشەرۆكان دائەشۆرێ بەمە چالاك كردنەوەی هۆكاری (لویس ـپـ) ئەوەستێنێ و هەست بە كولنجەكە لائەبات (بڕوانە وێنەی ـ٢ـ). كاری شێلان لە كاری هەندێ دەرمانی وەك (سالیسیلیك ئەسید = ئەسپرین) نزیك ئەبێتەوە كە ئەویش ئەبێتە هۆی لابردنی كولنج بەم شێوەیەی خوارەوە، ئەسپرین كاری مادەی (برادی كنین) ئەوەستێنێ. كە بڕوا وایە یەكێك بێ لە هۆكارەكانی (لویس ـپـ). هەروەها ئەسپرین ناهێڵێ مادەی (پرۆستوگلاندین) دروست ببێ. بەمە ئەو كارەی پرۆستوگلاندین ئەوەستێنێ كە بریتیە لە فرە هەستیار ـ كردنی هەستە دەمار بۆ كاری (لویس ـپـ). لە ئەنجامدا هەست بە ئازار كردن =كولنج ـ ەكە ناهێڵێ تاكو وردەوردە خوێن باشەرۆكاندا ئەشۆرێ.

ماسولكە ـ وێنە ـ١ـ

وێنەی ـ٢ـ

سەردانێکی تایبەتی لە ئۆرزدی سلێمانی

فریا عبدالله — پ. هاوکاری لە سلێمانی

کەرتەکانی بازرگانـی لـە وڵاتەکەمانداو لە دەرەوەیـدا دەورێکی گا ریگیر دەبینـن بۆ بووژاندنەوەی باری ئابوری وڵاتەکەمان چونکە بۆخـۆی لایەنێکی لێپرسراوە بەرامبەر بە جم‌وجۆڵی بەرهـەم‌و دەدەست‌هێنان لەلایەکـەوەو بەستنەوەی ئەم بەرهەمانـە بەوانەی لە دەرەوەی وڵاتـەوە دەهێنرێن لەلایەکی ترەوە .. لەم روەشەوە بازاڕی چاکترین تاقی‌گەیەو جەماوەرانیشـی ئامێرەکانێتی کە تیایـــدا هەقیقەت‌و روی چاکـەو خراپەی تیادا دەرئەکـەوێ‌و بەهۆیەوە دەست نیشانـی گرفتەکانی دەکرێ‌و لەگەڵیشیا چارەسـەری بـــۆ دەدۆزرێتەوە .

ئەمڕۆ سەر لەپێشانگـەی بەکێك لەم کەرتە بازرگانیانە دەدەین کە چالاکـی‌یەك‌و بزوتنەوەیەکی ئەوتۆی تیادایە کە شایەنی بەسەرکردنەوەیە ئەویش کۆمپـانیـای ئۆرزدی‌یاکی جارانە کە ئێستا پێی دەوترێ (شرکه المخازن العراقیه) .

سەرەتا بەڕێوەبەری لقی سلێمانی ئەم کۆمپانیایە کاک جمال محمد امین سەبارەت بە خۆ ئامادەکردنیان بـۆ هەر وەرزێک دەڵێ : بـێ گومان ئێمە لەلایەن خۆمانەوە پێش نزیک بونەوەی هـەر وەرزێك بەپێی شـارەزای خۆمان لـەو وەرزەدا کـە چ جۆرە شت‌ومەك‌و کـەل‌و پەلێك‌بەکار دەهێنرێت ئێمە خۆمانی بۆ ئامادەدەکەین کـە ئەمانەش دوو جۆرن :

١ – بەرهەمی نیشتمانی (الانتاج الوطنی) .

٢ – بەرهەمـی دەرەوەی وڵات (الاستیراد الخارجی).

جا بۆ ئەم دوو خاڵـە پێویستی بە رونکردنەوەیەك هەیە ئەویش سەبارەت بـە خاڵی دوەمیانە کە پێویستە بڵێین ئەو بەرهەمانە لـە راستی‌دا بۆ تەواوکردنـی خاڵی یەکەمیانە نەك بـۆ بەربەرەکانیان . شایانـی باسە ئەو شتانەی بۆ نموونە لە وەرزی هاوین‌دا ئامادە- دەکرێن تەنها جل‌وبەرگ نی‌یە بەڵکو زۆر شـتـی تـر دەگرێتەوە کە لە ناومـاڵ‌دا بە زۆری بەکاردێت هەروەها ئامێری یاری کردنی منداڵانـە ئەمەش لەبەر ئەوەیـە وەك ووتمان هاوینەو کاتـی پشووداني قوتابیانە .

پاشان کاک جمال سەبارەت بە چۆنیەتـی کـەل‌وپەل بەیداکردن بۆ شاری سلێمانی دەڵێ : شاری سلێمانـی بەشێوەیەکی ئاشکرا بەچەند خاڵێك جیاوازی‌یەکـی لەگەڵ شارەکانی تردا هەیە وەك جۆری ئاووهەوا کـە هەمیشە پاڵمان پێوە دەنێ بۆ ئامادەکردنی کەل‌وپەلێکی خـوری زۆر لـە وەرزی زستان‌داو بۆ ئەمەش لـە سەرەتای هەموو مانگێکی تشرینی یەکەم‌دا دەست دەکەین بە خستنـە رووی کەل‌وپەلی زستانە ، وەئەگەر لە حاڵەتێکا وەك دەڵـێی هەندێ کەل‌و پەلی زستانە یان هاوینە دوادەکەوێ ئـەوە پەیوەندی بەئێمەوە نی‌یـە چونکە درەنگ دەگاتـە وڵات بەڵام وەك بۆمان رون بوەتەوە ئەو شتانەی لای ئێمە چنـگ دەکەون لە شارەکانی کەدا بەم شێوەیە دەست‌ناکـەون ئەمەشمان لە ئاکامی پەیوەندی کردنمانەوە بە میوانەکانـی پارێزگاکەوە بۆ روون‌بۆتـەوە ئەمەو راژەی فرۆشتنـی شت‌ومەك لە پێشانگـەی ئێمەدا سێ‌چوار جار زیاترە بە چاو شارەکانی ترەوە .

هەروەها سەبارەت بـەو دیاردەیەی لە شت‌ومەك هێنانـی دەرەوەی وڵات‌دا رەچاودەکرێ کە بریتی‌یـە لەوەی زۆربەی زۆریان لەتەك زەوقی خەڵکیدا رێ‌ناکـەوێ بەتایبەتی پێویستی یەکانـی پیاوان کاک جمال دەڵـێ : سەبارەت بەکەل‌وپەل هێنـان بۆ شارەکەمان لەگـەڵ شازەکانی تردا جیاناکرێتەوە بەڵام ئێمە لەرێگەی خۆمانەوە پێشنیازی ئەومان کردوە کـە هەوڵ‌بدرێ زیاتر بایەخ بـە رەنگی تۆخ بدرێ بەتایبەتـی بۆ جل‌وبەرگ بەڵام ئێستاش ماوەدراوە کە ئەوانـەی ئیجازەی تایبەتی شت‌ومەك هێنانیـان هەیە بەپـێی سەرمایەیەکی دیاری کـراو لەوشتانە بهێنن کە شارەکەیان پێویستی پێی هەیە .

هەروەها سەبارەت بـە دیاردەیەکی تر کە دیسانەوە رەچاودەکرێت کە ئەویش بریتی‌یە لەو شتانەی کـە دێتە ئۆرزدی بەتایبەتـی جل‌وبەرگ‌و یاری منـاڵان‌و جگەرە کە بەزووی تەواودەبن‌و باش ماوەیەکی کەم لەسـەر شەقامەکان لەلایەن منالانەوە بە دووقات دەفرۆشرێتـەوە کاک جمال دەڵێ : لەراستی‌دا لەکاتی فرۆشتنی ئەم‌جـۆرە شتانـەدا وەك بۆمـان دەرکەوتوە کەس‌و کاری ئـەو منالانە بە کۆمەڵ شـاڵاو دەهێننە پێشەنگەکەمان بـۆ کرینی ئەم شتانە ... هەروەها ئەو منالانە لەبەر دەرگـای ئۆرزدی‌دا یەکێـك‌و دوان‌و سیان دەگرن‌و بە کزی‌بەکەوە پێیان دەڵێین باوك‌و دایکـی نەماوەو برای‌نی‌یە ... یـان لە خەستەخانە کەوتـوون بەشکم هەندێ شـتم بـۆ وەربگری .. جا ئێمـە ـتکامان لە هاوولاتیان ئەوەیە کە گوێ نەدەنە ئەم چەشنـە داواکاریانەو لـەرێی دور بکەونەوەو بە گوێیان نەکـەن

هەر وەها ئێمەش لەلایەن خۆمانەوە لێپرسراوانـی بەشەکان‌و چاودێرەکانی بـەر دەرگامان راسپاردوە کە نـە ئەم شتانەیان پێ بفرۆشنەوە نە بهێڵن بیان‌بەنە دەرەوە بۆ ئەوەی راستەو خۆ ئـەم چەشنە کەل‌وپەلانە بگاتـە دەستی ئەو هاوولاتیانـەی کە لەراستی‌دا پێویستیان پێ‌یەتی هەروەها داواش لـە برا وەکیلەکان دەکەین کـە ئەو شتانەی لێرە وەری‌دەگرن نەیدەنە دەسـت منـاڵان‌و بەکۆمەڵ نەیفرۆشن بەڵکـو هەوڵ‌بدەن کە دیسانـەوە ئەوانیش بە دانە دانـە بـە هاوولاتیانی بفرۆشنەوە .

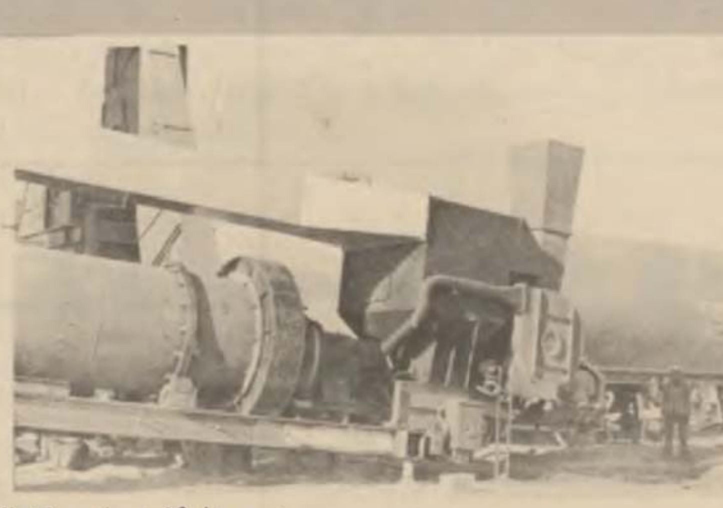
پاشان کاک جمال سەبارەت بە هەندێ چالاکی لقەکـەیان کە راستەوخۆ لە خزمەتـی جەماوەران‌دایە بەتایبەتـی دانیشـتوانـی گونـدە هاوچەرخەکان دەڵێ ئێمـە لەرۆژانـی شەممـەو بەک‌شەممەو دووشەممـەو چوار شەممەدا بە هاریکـاری لقی قەزاو ناحیەکانمـان وەك سەرچنـارو هەڵەبجـەو پێنجوێن‌و قەڵادزێ هەوڵـی فرۆشتنی راستەوخـۆ دەدەیـن لەناو گونـدە هاوچەرخـەکان‌دا کـە لەراستی‌دا لەرووی نرخەوە هیچ جیاوازی‌یەکی نی‌یـە بـە چاو ئێرەوە بەڵام بـەلای دانیشتوانی ئەو گوندانە هات‌و چۆکەیان بۆ دەگەڕێتـەوە کە وابزانم شتێکی کەم نی‌یـە بۆیان چونکە زۆر پێویستی هەیە کە ناچاریـان دەکات بەتایبەتی بێن بۆی‌و بگەڕێنەوە کە وەك ووتمان بەلای کەمەوە کرێی هات‌و چۆی خۆیـان‌و هەقی گواستنەوەی شتەکان‌و ماندوبونەکەشیان بـۆ دەگەڕێتەوە .

بەڕێوەبەرێتی ڕێگاوبانی سلێمانی و هەوڵی دڵسۆزانەی بۆ تەواو کردنی ئیش‌وکارەکانیان

حمه سعید حمه کریم — پ. هاوکاری لە سلێمانی

● هەروەك دیاردەیەکـی ئاشکرای ئەم سەردەمـەو ئیشوکاری هەموو لایەنەکانی تر لە شاری سـلێمانیـدا بەڕێوەبەرێتی ڕێگاوبانـی سلێمانیش چالاکانە لە هەوڵی جێ‌بەجێ کردن‌و تەواوکردنـی ئەو ئیشوکارو پرۆژانـەدان کە لە ئەستۆی ئەوانـن‌و تاکو ئێستا توانیویانە بـە گوێرەی تواناو ماوەی ئیش کردنیان باشترین ئیشـوکاری ڕێگاوبان تەواوبکەن .

بەشـی‌زۆری ڕێگـا سەرەکیەکانی نێوان شـارو دێهاتەکان‌و شارو قـەزاو ناحیەکان قیرتاو بکـەن‌و هاتوچۆی هاوڵاتیان ئاسـان بکەن‌و ئەم مەسەلەیەش یەکێکە لەدیاردەکانـی پێش‌کەوتنی وڵات‌و ئاسـان کردن‌و خۆش‌گوزەرانی ژیانـی کۆمەڵ .

● لەچاو پێ‌کەوتنێکـی رۆژنامە نووسـیدا بەڕێز ئەندازیار محمود سلمان احمد بەڕێوەبەری ڕێگاوبانی سلێمانی بۆ هاوکاری دوواو هەنـدێ لەچالاکـی‌و ئیشـوکارە گرنگەکانیانی روون کردەوەو کە پرسیارمان دەربـارەی گرنگترین پرۆژەی تەواوبوویان لێ‌کرد ووتی :ـ

× بەڕێوەبەرێتی‌مان وەکو ئارکێکی سەرشانی توانیوبەتی تاکو ئێستا گەلـێ پرۆژەی گرنگ لە سەرانسـەری پارێزگای سلێمانیدا تەواوبکات کە ئەتوانم بڵێم زیاتر بوون لە تواناو ماوەی تایبەتـی بەڕێوەبەرێتی‌مان‌و تێکرا ئـەو پرۆژانە بریتی‌بوون لـە درێژایی ٣٦٧ کم قیرتـاوی ڕێگا لەنێوان هەموو شـارو دێهاتەکانی پارێزگاکەدا کـە هەمووی بایی نزیکـەی ٣٠ ملیون‌و ٤٠٠ هەزار دینار بوون وئەم ڕێگایانە گەلێ دێهات‌و قەزاو ناحیەکانی پارێزگـای سلێمانی بەستوە بە یەکەوەو هاتوچۆی هەموو جـۆرە هۆیەکی گواستنەوەیان ئاسان کردووەو کارێکی باشـیان کردۆتە سەر باری ئابـوری‌و کشتوکاڵی ناوچەکان‌و وابزانم نزیکـەی ١٨ ڕێگابـوون‌و هەمـوویان بەقیـرتـاوی تازەبابەت‌و هونەری ئەسفەڵتی کونکرێتی کراوون .

● کاك محمود ئەتوانیـن بزانین ئەوپرۆژانە کە ئێستا ئیشیان لێ‌ئەکـەن‌و لـە جێ‌بەجێ کردندان کامانەن ؟

× ئێمە گەلـێ پـرۆژەی گەورەی ڕێگاوبانمان هەیە کە ئێستا بە هەموو توانـاو هێزێکی دابەرەکەمانـەوە خەریکی جێ‌بەجێ کردنیانین‌و تواناێکی باشمان لـە تەواوکردوون‌و وا بەتەمایـن لە هەموویـان ٧٠٪ تـەواو بکەین‌و ئەو پرۆژانەش لـە سەرانسـەری پارێزگاکـەدا بڵاوبوونەتەوەو نزیکـەی (٤٩٢)کم درێژن‌و هەموویـان بایی (٣٥) ملیۆن‌و «٨٦٠» هەزار دینارن‌و بریتین لـە بانزە ڕێگای نێوان قـەزاو ناحیەو دێهاتەکان کە بەشـی زۆریان لە ناوچە شاخاویە- کاندان‌و زۆربان پردی گەورەو گرنگیان دێتە سەرو ئـەم ڕێگایانەش هەر بەجـۆری ئەسفەڵتی کۆنکرێتی هونـەری تازە ئەکرێن‌و سودو کەڵکـی فراوان‌و چاکیان ئەبێت بـۆ هاوڵاتیان‌و ئاسان کردنی هۆی هاتوچۆکردنیان‌و گواستنەوەی بەرهەمەکانی جوتیاران لـە هەموو ناوچەکاندا .

● کاك محمود حەزئەکـەم باسێکی جادە دائیرەیکـەی دەوری سلێمانیمـان بـۆ بکەیت ؟ .

× ئەم جادە گـەورەیە بریتیە لە جادەیەکی بازنەیی بە هەر چوار دەوری شـاری سلێمانیـدا کـە لـە لای بەنزینخانـەی تـازەوە دەست‌پێ‌ئەکاو درێژی‌یەکەی (٣٥) کم جادەی قیرتـاوی هونەری تازەیەو نزیکەی (٩) ملیۆن‌و (٩٠٠) هەزار دیناری تێ‌ئەچێت‌و خۆمان بە ڕێگای جێ‌بەجێ کردن راستەوخـۆ تەواوی‌ئەکەین‌و گەلێ شەقامی بچکۆلەی ناوشاریشـی لەگەڵدایەو تاکو ئێستاکـە نزیکەی ٥٠٪ی ئیشـوکاری سەرەتایـی خـۆڵ‌کاری‌و کوتانەوەمان تەواو کـردووەو نزیکەی ٧٠٪ی پردەکانمـان تەواوکردووە .

● ئەتوانین گرنگی ئـەم شەقامە بازنەییە بزانین ؟ .

× ئەم شەقامە گرنگیەکـی یەکجار زۆری هەیە بۆ شاری سلێمانی کە لەگەڵـێ رووەوە کارئەکاتە سەر لایەنی جوانی‌و رێك‌وپێکی هاتوچـۆی ناو شارو دوورخستنـەوەی لۆری گەورەو ئوتومبێلی بار لـەناو شارو کۆڵانەکان‌و هەروەهـا قەرەباڵغی‌و زۆری ئوتومبێلی ناوشار کەم ئەکاتەوەو هاتوچۆ نزیك ئەکاتەوە بۆ هەمـوو گەرەکەکانی ناوشـاری سلێمانی‌و هەربەهۆی ئـەم ڕێگایەوە باشترین خزمـەت گوزاری گشتی ئەگاتە هـەر چوار لای سلێمانـی‌و دیمەنێکی سروشتی جوانیشـی ئەدات بەشارەکە ، ئەمانـەو گەلێ گرنگی تری ئابـووری‌و لایەنەکانی تـری خزمـەت گوزاری گشتی .

● ئەی گیروگرفتتـان چی‌یە ؟ .

× لە دایەرەکەی خۆماندا هیچ جۆرە گیروگرفـت‌و تەنگوچەڵەمەی وامان نی‌یـە کە شایانی باس بێت ، بـەڵام بەهۆی کەمی‌و نەبوونـی چیمەنتۆوە هەنـدێ لـە ئیشەکانمان دووائـەکەون‌و هەندێ جاریش شیشی ئاسن کەمە هەر ئەبێتە گیروگرفت بۆمان .

« هاوکاری »و کۆمەڵانی خەڵك

لە لەگەی « پەیامنێرەکانەوە »

لە نێوان هەولێرو دیبەگـە گوندێکی رازاوە خـۆی دەنوێنێ کە « پیـرداود »و نزیکەی ١٠٠ ماڵی تێدا دەژی‌و زۆربەیان جوتیارن ..

لە ئەنجامی نەبوونی بیـری ئێرتبوازی ، هەموو خەڵـك دێنەیەك سـەرچاوە جل‌وبەرگ‌و کەل‌وپەلیـان دەشۆن‌و لە ئەنجامـدا گۆماوێکـی گـەورە دروست‌دەکاو بە درێژایـی سالیش ئەم گۆمـاوە دەمێنێتەوەو کەس نیە بیـر لەوەبکاتەوە چ زیانێکـی گەورەی بۆ تێك‌دانی زەوقی هاوڵاتیان‌و تەندروسـتی گشتی‌ی هەیە ... تۆ بڵێی لێ‌پرسراوان لە دام‌و دەزگـای تەندروستی‌دا بەزەیی‌یان بەم وێنە تاڵانەدا بێتەوە ؟

لە سەردانێکـی رۆژنامەنووسی‌دا بۆ گونـدی مەلاقەرە کە دەکەوێتە نێوان دیبەگە ـ گوێر چاومان بـە هاوولاتیـان کـەوت‌و گیروگرفتەکانیانمانە بەسەرـ کردەوە .

• گوندەکە ژمارەیان زیاتـر لـە (١٥٠) ماڵـەو نەخۆشخانەیەکی هەیە ، بەڵام تاقە دوکتۆرێکی تێدانیە !.

ڕێگاکەی قیرتاو نیەو بـە تایبەتی لە زستاندا خەڵکـی ئەو ناوچەیە دووچـاری مەینەتی‌ی دێن .

ئاوەکەی تفت‌و تاڵـەو دەتوانن چارەسەری ئەم گرفتە گەورەیە بەوەبکەن کە بۆری لە گوندی « سیدۆکـە » راکێشن‌و ئەوەش هیچ زیانێك ناگەیەنێ ، چونکە ئـەو گوندەکە تەنیا چەند ماڵێکن‌و دەتوانرێ پرۆژەی ئـاوی فراوانتر بکرێ .

شێرزاد عبدالرحمن
پ. هاوکاری لە هەولێر

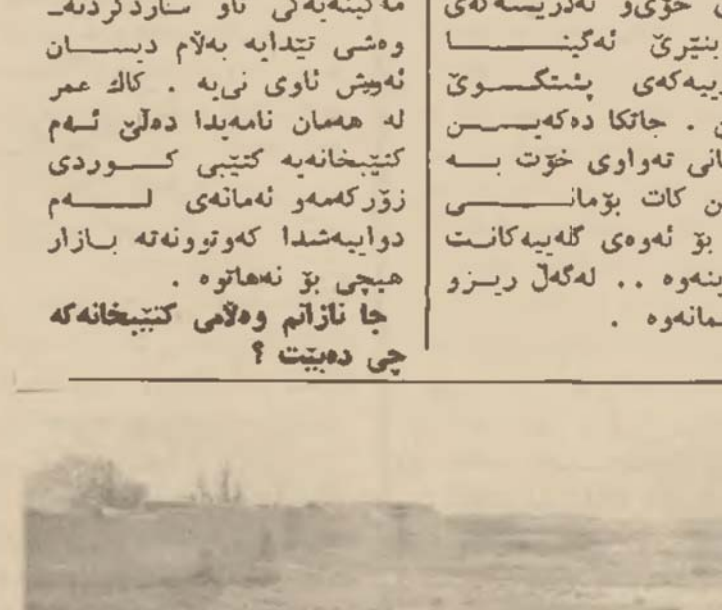
بۆ برادەر خ.ع.ر لـە قەڵادزێ

کاکی برا ئەو گلەییانـەی دەربارەی ئۆرزدی‌و باخچـەی گشتی قەڵادزێ ناردووتـە شتێکی بەجێ‌یە .. بەڵام لـە کاتی خۆیدا بڵاومـان کردۆتەوە کە هەر کەسـێ گلەیی‌و گازندەی هەبێ‌و بـۆ ئێمە دەنێرێ دەبێ نـاوی تەواوی خۆی‌و ئەدرێسەکەی بۆمان بنێرێ ئەگینـا داواکاریەکەی پشتگـوێ دەخەین . جاتکا دەکەیـن ناونیشانی تەواوی خۆت بـە زووترین کات بۆمانـی بنێری بۆ ئەوەی گلەییەکانت بڵاوبکەینەوە .. لەگەڵ ریـزو سوپاسمانەوە .

بۆ کاربەدەستانی کتێبخانـەی گشتی چەمچەماڵ

برادەر عمر محمد نامەیەکی بۆ ناردووین لە بـارەی کتێبخانەکەیانەوە تێدا دەڵێت: هۆڵەکەی پانکەی تێدا نی‌یـەو موبەریدەکەش لەبەر بێ ئاوی لە کارکەوتوە . هەروەهـا دەڵێ کوبە ئاوەکەی پیسـەو قەوزە گرتوویەتی‌و ئاوەکـەی گەرمەو لە جلـەی هاویندا سەهۆڵی تـێ ناکـرێ . مەکینەیەکی ئاو ساردکردنە- وەشی تێدایە بەڵام دیسـان ئەویش ئاوی نی‌یە . کاك عمر لە هەمان نامەیدا دەڵێ ئـەم کتێبخانەیە کتێبی کـوردی زۆر کەمەو ئەمانەی لـەم دوایەشدا کەوتوونەتە بـازار هیچی بۆ نەهاتوە .

جا نازانم وەڵامی کتێبخانەکە چی دەبێت ؟

چیرۆك

هەتا فەیتانی قۆنەرەکانیشم شل نەکردەوە ، چەترەکەیشم نەپێچایەوە هەر بەکراوەیی وسەرەوژێری لە پەنایێکی ژوورەکەمدا فڕێمدا .. وەکو دیوارێکی کۆن هەرەسم هێنایە سەر قەرەوێلەکەم وڕاکشام، پەنجەکانم هەلپێکا، هەردوو دەستم نایە ژێر سەرمەوە ... پێیەکانیشم نایە سەر یەك، چاوم چەقاندە سەر ئەو گومەت ومنارە بەرزەی ناو تابلۆ هەلواسراوەکەی بەرانبەرم وردە وردە سەرنجم بیرمی پەلەکێش کرد ، تا وەکو پەلە هەورێکی جێماوو ڕێ لێ ونبوو لە ئاسمانی مزگەوتە بچکۆلانەکەی گەرەکەماندا دایکرتم ، ئەوەندەی تەمەنی چەخماغەیێکی تووڕە ، ئێشی بادێکی بزەدار ختوکەی دامو دامی باران .

لە دایك بوونەوە

(کە هیلاك بووم هەناسە برکێ ڕبێ لە قسەکانم تەنی . حەبەسان لکابە دەمو چاومەوە تەنها - پاش ئەوەی دوگمەی پانتۆلەکەم هەلپێکاو پەنجەکانی دەستم داچۆڕیە گیرفانمەوە، جەن دەفلسێکم دەرکرد وحستمە ناو لەپییەوە . . ئەویش حەبەسابوو بەبێ دەنگیەوە دەرگای ئاودەسخانەکەی کردەوە سپاردمیە خۆمو دنیای دورشەمە ڕێكو ناڕێکە نووسراوەکانی ئاودەسخانەکەوە ... نیوە جگەرە کزاوەکەم داگیرساند - کە پێش ئەوەی بە بەکەوە بلکێن - ئابوومە بناگوێمەوە . بێ بێ مزی توولە بێوەدەنا لە ناو دووکەلدا ون بووم . بەتوندی دەرگاکەم کردەوە داتمە دەرەوە کەچی تازە نوێژکەرەکان نوێژی تەراویحیان تەواو کردبوو خۆشم تێکەل بەوان کرد،بەرەو دەرگاکەی دەرەوە ملمنا . . ئافرەتەکە لەبەر دەرگاکەدا لەپی پانەوە کردبوو ودەبوت (- هەتیوبارم موسلمانەکان.) لاسایی هەندێ لەو خێرومەندانەم کردەوە دەفلسم پێدا ... هەمان دۆعاشی بۆ من کرد . .)

ئەم یادە وێنەی منارەکەی ناو تابلۆکەی لەبەر چاومدا گۆڕی وەکو توونی کارگەیێکی مرۆڤ سووتێن کەوتە بەرچاوم ... وام هەست دەکرد دووکەلێ منیش لە دەمیەوە دێتە دەرێ ... هێدی هێدی چاوم لەسەر تابلۆکە هەلگرت وخزامە نێو بەفری چیاکەی ناو تابلۆکەی تەنیشتیەوە .

محمد موکری

(بەفر لە ئەژنۆ بەرەو ژوورتر باری‌بوو ... گەرمام بوو ، دەنگم نەدەگەیشتە هاوڕییەکەم - کە لە چیاکەی بەرانبەرمدا بە دووربینێ سەیری بەرەو خواری دەکرد ...فووم بە قەوانە بەتالەکانا دەکرد وەکو فیکەی شەپوری شەبەیخونێ وەئاگام دەهێنایەوە ... پێدەکەنی پێدەکەنیم برسیی‌بوو ، برسیم‌بوو هەر بەکوریش بووین ... بەفرەکە توابەوە ، بوو بەلافاو دایماڵیین زیاتر لە مەودای سەرنجی هاوڕییەکەم بەرەو خوار ڕاپێچاین ... لە زەوییەکی تینوودا ڕایگرتین .. ... باشان تەنها ئەوەندەم زانی هاوڕییەکەم بیری شوکردنی لە سەر دەر کردووە .. لە یەك ون بووین ....)

چاوم لە سەر ئەم تابلۆیەش گواستەوە ... پێیەکانم لە سەر یەکتر جیا کردەوە « نێوانی هەردوو تابلۆکەی بەرانبەرم ئەوەندەی تەلە مووێك دەبوو » لەو نێوانەوە هێلێکی نادیاری وەکو شمشێرێکی تیژ لە تەوقی سەرمەوە دەکشایە پەنجەکانی پێمەوە ... پەنجەکانی دەستم شل کردەوە لە ژێر سەرما دەرم هێنا... وبستم سەرم بەرز کەمەوە سەربنەکەم ببووبە مگناتیس ولکابووە سەرمەوە ... هێلە نادیارییەکە لە تەوقی سەرمەوە کردمی بە دوو بەشەوە دەستێکم لە ژێر پشتوێنی پانتۆلەکەمەوە شۆڕ کردەوە لاستیکی دەرپێ کورتەکەم بەرز کردەوە .. .. حەبەسام !!!!

دەستەکەی ترم بە سەر وچاومدا هێنا ... لاێیکی رووم زبرییەکەی نەمابوو ، شۆڕم کردەوە بۆ سەر سنگم یەکی لە مەمکەکانم بەرزو خڕببو ... گۆپکەکەیم گوشی ، پەنجەکانم شێتانەتر ئارەزووی هەلدەمژی . . . وەکو هەرزکارێك بە تامەزرۆییەوە هەلم دەگلۆفی ... موچرکە لە گۆپکەی مەمکمەوە دەڕژایە نێو لەبمەوە ... شێوەی ڕاکشانەکەم لە سەر پشتەوە گۆڕییە سەر لا ... هەموو شتێك لەبەر چاومدا بەیەکا دەهات ودەچوو ...

جنێو پاڕانەوە ... نانو خەلوز .. تن وبزە ... تێلاو گوشت .. خوێن وخۆل ئەمانە لە بۆتەی ئارزوویێکی مەستانەدا توانەوە بووە شەهوەتی بەشە نێرینەکەی جەستەم ورزایە نێو سەنگەری منالدانی بەشە مێینەکەی جەستەمەوە ... دیسانەوە شێوەی ڕاکشانەکەم گۆڕییەوە بۆ سەر پشتت ... دەستم بۆ ئاوێنەی سەر مێزەکەی تەنیشتم برد ، سەیری خۆمم کرد ڕەنگی بەشێ لەدەم وچاوم بەلەك بەلەك بوو ... ورگی بەشێکی جەستەم هێلنجی دەدا ... ئەوەندەی ئازارەکانی دایکم کە لە سکی دابووم - ژان لە بەشە مێینەکەی لەشمدا مێروولەی دەکرد ... زیقەی منالێك بێ‌دەنگی ژوورەکەمی هەژاند ... بەشە نێرینەکەی لەشم ناوکی منالە تازە زاوکەی بڕی .. تاقە مەمکەکەم ئاخنیە دەمیەوە ، منالەکە بێن بێن مژی پێوە دەنا وشك وبرنگی کرد ... مەمکەکەم سپیس بووەوە منالەکە لەگەل هەموو چرکەیێکی سەعاتەکەدا چەن سانتیمەترێ بالای دەکرد .. گەورە بوو .. گومانم پەیدا کرد وام دەزانی لە ئاوێنەدا خۆم دەبینم ...

چاوم .. چاوی .. لووتم .. لووتی .. بالام .. بالای رەنگم ... ڕەنگی ئەوەندەی تەلە مۆیێك جیاوازیان نەبوو ... هەلسا هەردوو تابلۆکەی لە دیوارەکە کردەوە . . گیرفانەکانمی پشکنی نامەکانو ناسنامەکەمی دەرکرد .. . بەرگەکانی لە بەرم کردەوە.. کردییە بەری خۆیەوە جانتاکەمی کردەوە ، ئەو تابلۆیەی کەوێنەی بەفر وچیای تیادا نەخشێنرابوو لە سووچێکی جانتاکەدا دایناسا. تابلۆکەی تری شکاند لە ئاوێنەی سەر مێزەکەدا سەیری خۆی کرد .. تووڕە بوو .. ئاوێنەکەی شکاند ... شووشەکانی چەقاندە سەر دلمەوە .. وەکو بورکانێکی بەلەسە ، لەسەر سنگمەوە خوێن هەلدەچوو..

سەرتاپا زەویی ژوورەکەم سوور هەلگەڕا .. چەترە کراوەکەی سووچی ژوورەکەمی لەخوێن وەردا .. ڕەنگە ڕەشەکەی گۆڕی .. . بەرەو دەرگاکە دای نا ...

هەر ئەوەندەم گوێ لێ بوو .. وتی

- ئەرۆم ...

ئەم ئوتێلە بەجێ دێلیم ..

ئەم گەرماو بارانە خۆلاوییە .. ئەم شارە بەجێ دێلم ..

ئەڕۆم بە دایکت دەلێم .

« من ...

کوڕێ ...

ڕاستەقینەی ..

تۆم ..

من محمد - »

ت ١- ٩٧٥

کرکوك

سالی زێرینی کتێبی کوردی

حیدر عبدالرحمن

ئیمڕۆ ڕۆشنبیری کوردی زیاتر لە هەرکاتێك بە حوکمی پێشکەوتنی مێژووی سەردەم تەقەللائەدات بوونی خۆی بسەلمێنێو لەسەر ڕێڕەوێکی پێشکەوتنخوازانە شان بە شانی هەر جوولانەوەیەکی فیکری‌و هونەری‌و سیاسی بێت ، ئەگەرچی لە دایك‌بوونی ئەو سەرەتا نوێ‌یە شتێکی ئەوەندە ئاسایی نی‌یە بۆ مێژوویەکی تاریك‌و پڕ لە گێژلوکە .

ئەوەی ئیمڕۆ لە کۆڕی‌ڕۆشنبیری کوردی‌دا چەکەرەئەکات نموونەی ڕاستەقینەی هەموو توانایەك نی‌یە چونکە ئەو نەوە چاوبشکوتووە زۆر لەوەندە زۆرتری لەبارەو لەوەندەشی زیاتر هەل‌ئەگرێ ئەگەر هەندێ مەسەلەی زانی‌و مەوزوعی تەگەرە ئەخاتە بەر ڕێڕەوی پێشکەوتنی ..

سا ئەو جوولانەوە فیکرییەی لەو نێوانەدا هەیە زیاتر پشتمان بە پاشەڕۆژ ئەستوورئەکاتو چاوی هیوامان گەشتر ئەکاتەوە ئەمەش لە ئەنجامی ئەو بەخششە دلسۆزانەیە کە هاندێ لە دەزگا ڕۆشنبیرییەکان ئەیدەن بۆ دەست‌گرتن‌و یارمەتی‌دانی هەندێ لە ڕۆشنبیرەکانمان بە چاپ‌کردنی بەرهەمەکانیان یان بە یارمەتی دانیان . ئەم هەلوێستە پاکەش کارێکی زۆری کردۆتە سەر جوولانەوەی ڕۆشنبیری‌ی کوردی چ بە هاندانی نووسەرەکان بۆ بەکارخستنی خامەکانیان بەبێ ترسی ئەوەی کە بەرهەمەکانیان لە دەلاقەکانا تۆزو گەردی بێ دەرامەتی لێ‌هەل‌نیشێ‌و ئەو ڕەنجو ئارەقە ڕشتن‌و شەونخونی کردنە مۆرانە هەلی‌بوکێنێ ، چ بە گەشانەوەی ڕۆشنبیری‌ی کوردی بەو ڕەنگە سەوزە بووکێنەو شکاندنی تێنوویەتی ئەو جەماوەرە کە سالێ جارێ چاوی بە دوو بەرهەمی قەشەنگی وا ئەئەگەشایەوە..

ئیمڕۆ کتێبەکان سەرەیان بۆ ئەگیرێ ، کتێب بە نهێنی ئەفرۆشرێ لە ترسی شالاوی خەلکی‌و عەشقی پاکیان بۆ خوێندنەوەو ڕازانەوەی کتێبخانەکانیان بەو بەرهەمە کوردی‌یە قەشەنگانە .

ئیمڕۆ نە نووسەر بۆ کتێب چاپ‌کردن سلفەئەکات ، نە کتێبەکانیش لە کتێبخانەکان‌دا تۆزو گەردیان لەسەر ئەنیشێ ...

ئەم دوو ڕوالەتە دل‌خۆش‌کەرە ، دوو دیاردەی واقیعی‌و ئاشکران هەم لە بەرزبوونەوەی ئاستی وەعی‌و فیکری خوێنەری زیرەکی کوردو هەست بە خۆلێ‌پرسینەوەی ، هەم لەبارەی هاندانی دەزگا کوردییەکانەوە .

ئێستا نووسەر لە هەموو کاتێك‌دا زیاتر بەرپرسیارێتی خۆی ئەپارێزێ لە گەیاندنی ئەو نامە پیرۆزەی لەسەر شانیەتی ، هەروەها خۆبەستنەوە بە قۆناغەوەو تێ‌ڕوانین بەرامبەر بە مەسەلەی شارستانیەت‌و پێشکەوتن تێ‌ڕوانینێکی ڕاستەقینەو نیگایەکی تیرو تەسەلی کۆمەلایەتی‌و نەتەوایەتی‌یە ، ئەو بەرهەمەش کە لەم ڕوانگەوە لەدایك‌ئەبێت‌و لەم پێودانگەوە ئەکەوێتە بازاڕ ، حیسابێکی نەتەوایەتی بۆ ئەکرێ نەك زاتی .

کورتە چیرۆك

ل ئۆرتا رویدانی وگەهشتنی

صدیق شرو

بەشێ دووەم

- ئەگەرێت سەرکەفتنا چیڤانوکێ لەدێ بیستێ - هەلبەت بازارا چیڤانوکێ ترند ترە و ردواجترە ژ جیروکێ لەدێ ٢٠ زیەر دوو بێکهاتیا .

١ - روخسارو ناڤەروکو شێوە و دەم .

٢ - بێکهاتنێت دەرڤە .

خالانێکێ

گەلەك گەنجا حو بێ ئێنا دەر و لەسەر نفیس زێلێ زەحمەتیا وێ جنکو ئەڤ ئابە بدەست هەمیا نە ئاهێت و بسپوری بێ دەڤێت وزانیا بەر فەرە و دگەل هندێ ٧٠/ ژێ نفیسانا کەتن ..

خالا دووێ

ئەڤە سەدەی لەزێ و بەزێ بە و ئامێرێتی‌یە . هەر ڕوژێ ب هزارا گوڤار و رۆژنامە تێتە دەر وئەوڕۆژی هەو جەی نڤیسانا نە ژێ هەمی رەنگا دا بەر بەرێت خر تژی کەن .. هەلبەت ئەڤ رۆژنامە و گوڤارە بەشێن جیروکێت درێژ بەلاڤەکەن لەسەر بەر بەرێت ڤەبری . ئەڤجا چیڤانوکێ جهێ خو دبت .

هەتا ژێ لایێ ئابوریێە مەردۆڤ لێ زێدە بو جنکو مرۆڤ بو خودان کەسپ کار ئەڤێت دەمێ حو هەمیێ ب دویف جیروکە کادرێژ ڤە بەت هەڤت هەشت ساعاتا روینێتە خارێ لەسەر جیروکەکێ هندە جارا ب هەڤتیەکێ خلاس ناکەت ئەو مو بێتنێ درانیە هەو جەی وەختێ خۆبە هەر وەسا کارو کەسب مشەبو مرۆڤیش ب خو مەدەڤا دان کەتە سەر لەرو بەزێ وسفکێ کێ دنشێت رۆژێ شەش هەڤت ساعاتا روینیتە بەر جیروکەکێ . ا

وبنێ ئامێرەت شیای دەنگێ مرۆڤی بگەهینێە هەمی جیهانێ دەنگ و باسێت خوش و نەڤ گوهورینە وبێتشکەفتنە هەمی بونە ئاسەنگ درێکا مانا جیروکێ‌دا

هەر وەسا رادیو سەربشکا وان تشانە رادیو نەشێت جیروکەکێ بەلاڤکەت چنکو وەخت دەست نادەت کو قسەکەر بێتر ژێ ١/٤ ساعاتێ باخفێتن . وئەڤجا زێبر نەکەبن کەسەرێت مروڤانێن رۆژ بو رۆژ مشەدبن وئەم دزانین وەختەکێ درێژو مێژیەکێ زەلال بێ دڤێت دا لەسەر برا جیروکێ دا نەدەرچیت وب جی تشتێ دیڤە مژیل نەبیت ودا لەسەر هوشێ و بیرێت خو بیت ڤیا بێ‌تەنابیت دا تجیروکێ بگەهیت وبسکدارێ دگەل کەسێت وێ بکەت ب هەمی گیانێ حو ڤە ..

دیسا هندە ئەگەرێت کومەلاتی بێ دهەبن .

ئەو کەسێ بارێت وێ مشەبوین شیا زبانا خو خوش بکەت دەرکەڤیت جهێت خوش و شاد دا خوزیر ڤە ئەت نە هەوجەی وەختێ خو ب جیروکەکێ ڤەبەت .

هەر وەساتێکەلیا کومەلی د بێ‌وەندبیت کومەلانی رۆژ بو رۆژ بێتر دکەڤن کچێ تێکە لا کوڕێکەر وگەل دەرکەفت بنتی کو گرتدابا جار دیوارا بو بەربشانا فێلێت کومەلی بو ئەڤرو شیا دگەل دەست گرێ خو دەرکەڤیت بەرێ کو خو ب جیروکەکێ ڤە مژیل‌دکر . .

ئامێرەت هاتە پەیدا کرن کار سڤك بو و درێژبو کرێکار بەھە دەخسی‌بو ژبەر روتینا کاری وەختێ دزڤرێتە ڤە نفێت خو دەخس بکەئەڤە ب خاندنا جیروکەکێ ..

هەمجا مشەبونا مروڤا لجیهان وگرفتاریا ئاکنجی و گەلەك تشتێ‌دی مەیدانا شولی‌و ز جهێ کاری دوێر کەت شەی جهێ مالێ ڤیا وەختێ خو ژێ خو نەکەت دەست هاڤێتنە رۆژنامەکێ یان گوڤارەکێ و خاند درێکا شولێ خودا دەنك و باس و کورتە جیروکا دخوینت تا دگەهنە بنەگەهێت کارێ خو ئەگەرەکادیا بەرجاف وسود « رۆژنامە » .

رۆژنامێ نوکە دەست هاڤێتە گەڕا خۆ یا گرنك دژیانا مروڤی‌دا ونخاصمە بشتی رژیما نەخا و قاتا دەرکەفتی‌و وشەرنێخ کەتیە ناڤ بەرا مروڤی ومروڤ بە بارێت ومیاری هەر قاتەکێ بان دەنگێ خو ڤێت دبارکەت و رۆژنامێت وان گەلەك تابێت دەنك و باس و تورەی بەلاڤ دکەت بو خزمەتا وان لرویڤ بێ‌تفیێت جیهانێ بڕەنگەکێ کورت و وەربادی جهێ خو لسەر بەرێت رۆژنامێ رکو فارێ هەبێت .

تلەفزیونیش هاتە مەیدانێ وێ گەلەك مروڤ بخوکێشان ئەمازە گەنجێت گردار و نازك .. لێ ب دیتنا من تلەربون دوژمنێ زانینێ‌یە جنکو جهێ هزرێت فرە . . مروڤی لال دکەت .

جیڤانوك گەلەك بکێر دەستوداری تێت - بەرێ پێلا زانینێ بلندتربوبو شی نوکە جنکو بسپوری ب تشنەکێ ب تنێ نەبو نوکە خاصماتی وبسپور کەتە زانینێ هەر ئێك سەیدابێ تشنەکی‌یە، فێجا بێ ئینگلیزێ شول ب ئەدەبێ عەرەبی نینە ئووەسا .

جیروکێ ئاخوینیت جنکو ج پێڤەندێ دگەل نینە . ئەڤێ جەندێ زانین کێم کر بەسکا دێ شکاند بەرێ باللدانەکا خۆی هەبو بوخاندنێ ..

ئەڤەنە ئانکو جیروکێ کەسێ خونەبابە ... نە، هەر ئێکێ خودانێ خو بێ هەی مەرەڤ لێ تێت .

ئەڤێ کومەلی ئالوزیا داخازێت وی مشەبون گرفتاربو . خەما وی بو بارێ نانێ زیانی رەنج و کرپار ژێ دڤێن دا بژیت کل‌وگوفان زوربون بەلێ هندە مروڤ بێ‌دمایێ دل‌خوش و تەنا ج ئاروێك لێ نینن دشێن مەلەڤانا د جیروکێ‌دا بکەن .

هەر وەسا هندە مەژیکەرێت زانینێ زقرینە جیروکێ ڤە دڤێت زانینا خو ببارێزن و جیروك بهەوی وژێهاتیە بوزانینا وان و بیرو دبنێت وان وجودابێ لناڤ بەرا ڤێ وێ هەرئێکی دوست و هەڤالێت خو بێ‌دهەبن .

- بنگەهێت پێتفی بو نفیسینا چیڤانوکێ -

بروانە ل : ٧

پیانۆ

چیرۆکی : ولیەم سارۆیان

وەرگێڕانی لەئینگلیزییەوە : شێرزاد حەسەن

- هەر جارێك کە پیانۆیەك دەبینم .. چاك گر دەگرم . بێن ووتی

- بەڕاستینە.. لە بەرچی؟ ئێتما پرسی .

- نازانم ... تۆ پێت ئەوەك نییە بەرەو ئەو کۆگایە بڕۆین‌و سەیرێکی ئەو پیانۆ بچووکە بکەین کە لە نوژینەکەدایە ؟

- چی لێ‌دەزانی ؟ ئێتما پرسی .

- ئەوەی من دەیزانم گەر تۆ ناوی بنێی پیانۆ لێدان .

- جۆن .. چ دەکەی ؟

- هەر ئێستا دەمبینی !

گەیشتنە کۆگاکەو بەرەو پیانۆ بچووکەکەی نوژینەکە خشان. ئێتما سەیرێکی کردو زەردەخەنەیەك گرتی ، سەیری بێ‌هات ئاخو ڕۆژێك لەم کوڕەی چاك ناسیوە . ماوەیەك بوو وای هەست دەکرد چاك ناسیویەتی‌و کەچی ئێستا لە بڕ وا هەست دەکا .... هەر تێی نەگەیشتووە . (بێن) لەسەر پیانۆکە وەستاو سەری بۆ خوارکردەوە . (ئێتما) خەیالی بۆ ئەوە چوو کە دەشێ جارێکیان ئەم کوڕە گوێی لە سازو ئاوازی پیانۆیەك بووەو عەشقی ئەم جۆرە خرۆشە لێی‌داوە . . هەر جارێکیش کە بۆردی موسیقاو پیانۆیەك ببینێ ئەو موسیقایەی بیر دێتەوەو .. واهەست دەکا ئەویش دەبێ بیزانێ !

- ئا .. بزانم چۆن یاری پێ دەکەی ؟ کچەکە پرسی .

بێن سەیرێکی دەوروبەری خۆی‌کرد . وا دیار بوو فرۆشیارەکانی کۆگاکە لەگەل حەشاماتەکەدا خەریك بوون .

- ئازانم .. نازانم یاری پێ بکەم . بێن ووتی .

کچەکە بینی دەستو پەنجەکانی هاوڕێیەکەی بە هێمنی‌یەوە لەسەر دوگمەو کلیلە ڕەش‌وسپی‌یەکانی پیانۆکە دەهاتن‌و دەچوون ، وەکو پیانۆ زانێکی بلیمەت ، ئەوەی بیری لێ دەکردەوەو ئا لەم ساتەدا لەبەر چاوی ڕرووی‌دا شتێکی نائاسایی بوو . هەستی کرد ئەم ئەم کوڕە کەسێکە زۆری ماوە تا لە خۆی‌دا دەگاو کەسێکی تریش زۆر لەو بەرۆشترە کە تێی بگا . دەبێ ئەم کەسێك بێ‌و بوخت لەم پیانۆیە بزانێ !

بێن ئاوازێکی هێمنی لە پیانۆکە بەرز کردەوە .

کەس بە لایانا نەهات شتێکیان بێ بفرۆشێ ، جا بۆیە هەر وەستابوو .. خەریکی ئەوە بوو کە بە پیانۆ لێدان ناوی نەدەبرد .

باشە .. کچەکە هەستی پێ‌کرد ئەمەیان پارچە موسیقایەکی مەزن بوو . نیو دەقیقەیەك خەریك بوو . سەیرێکی کچەکەی کردو ووتی : « خۆشە » .

- زۆریش پڕ خرۆشە . ئێتما ووتی .

- مەبەستم لێدانەکە نییە. بێن ووتی . مەبەستم پیانۆکەیە .. پیانۆکە خۆی ئاوازێکی خۆشی هەیە .. بە تایبەتیش بۆ ئەم پیانۆیە کە بچووکە .

دەستە بیاوێك کە خزمەتکاری کۆگاکە بوو لێیان نزیك کەوتەوەو ووتی : ئێوە چۆنن هەلاو

- بێن وەلامی دایەوە . ئەم پیانۆیە گەنجینەیە .

- ئامێرێکە زۆر لەبەر دلانە .. بە تایبەت لە کۆشکە قەشەنگەکانا . تا ئێستاش زۆرمان لێ فرۆشتوون .

- نرخی چەندە ؟ بێن پرسی .

- دوو سەدو چل‌ونۆ ... بەنچا . بێ گومان بە مەرجیش دەبیەی .

- لە کوێ دروستی دەکەن؟ بێن پرسی .

- لە ڕاستیدا نازانم .. وا بزانم لە - فلادلفیا - دروست دەکرێ .. کوا بوەستە ئێستا دەیدۆزمەوە .

- نا خۆت سەخلەت مەکە. بێن ووتی : تۆ هیچی لێ دەزانی ؟

خزمەتکارەکە وەلامی دایەوە « نا .. نەخێر »

کابرا هەستی پێ‌کرد بێن حەز دەکا هێشتا کەمێکی تر خۆی تاقی بکاتەوە .

- بەردەوام بە .. تۆزێکی تریش خۆت تاقی بکەرەوە . کابرا ووتی :

- بەس من خۆم گوێم بۆ گرتبووی . کابرا ووتی :

- ئەمە موسیقا لێدان نییە .. من یەك نۆتە نازانم بخوێنمەوە .

- بەس من لەززەتم لێ‌بینی . کابرا ووتی :

- هەروەها منیشس .. بەکەم ئابوونەی چەندە ؟ کچەکە ووتی و پرسی .

- ئۆو .. چل پەنجا دۆلارێك .. دەی بەردەوام بە .. حەز دەکەم گوێت بۆ بگرم . کابرا ووتی :

- ئەگەر ئەمە ژوورێکی ئاسایی بووایە .. دەمتوانی بۆ چەند سەعاتێك لەسەر ئەم پیانۆیە دانیشم . بێن ووتی :

- کەمێکی تر یاری پێ‌بکە .. کەس هەقی بە سەرتەوە نییە . کابرا ووتی :

کابرایەکە مێزێکی بۆ بێن ڕاکێشاو لەسەری دانیشت دەستی کرد بەوەی کە بە پیانۆ لێدان ناوی نەدەبرد. بۆ پانزە بیست چرکەیەك خۆی سەر شێتی پیانۆیەکە کردو تا کەوتە سەر ئەوەی ئاوازێکی بۆ خۆی دۆزییەوەو دوو سێ دەقیقە هەر لەسەر ئەم ئاوازە ژەنی .

هەر بەردەوام بوو تا ئاوازەکە هێمنی‌و ماتیەکی بەخشی‌و (بێن) بشی زیادو زیاتر لەگەل پیانۆکە ئەشئەی وەر دەگرت . پاشان وەستاو هەستایەوە سەر پێ .

- سوپاس .. زۆرم حەز دەکرد بیکرم .

- دەی .. گوێی مەدەرێ . کابرا ووتی :

کوڕو کچەکە لەکۆگاکە چوونە دەرەوە . لەسەر شەقامەکە کچەکە پێی ووت « بێن من ئەوەم لە تۆ نەدەزانی » .

- دەربارەی چی ؟

- دەربارە تۆ !

- من چیمە ؟

- ئا بەم شێوەیت . ئێتما ووتی :

- ئێستا نیوەڕۆیە .. من بەشەو زۆر پەرۆشی پیانۆ دەبم .. بێن ووتی :

هەردووکیان چوونە ناو چێشتخانەیەکی جکۆلانەو لەسەر مێزێك دانیشتن‌و داوای سەندەویچو قاوەیان کرد .

- لە کوێ فێرە موسیقا بووی ؟ ئێتما پرسی .

- من لە هیچ شوێنێك فێر نەبووبم .. لەهەر شوێنێ پیانۆیەك ببینم دەچمە گژی .. هەر لە منالیمەوە

چێشخانە بەیەکەوە

لەبەر بێ پارەیی ئەم خووەم گرتووە . بێن ووتی .

سەیرێکی کچەکەی کردو زەردەخەنەیەك گرتی وەك ئەو زەردەخەنەیەی کە لەسەر پیانۆکە وەستابوو سەیری بۆردەکەی دەکرد .

ئێتما هەستی بە فیزێك کرد.

- هەردەم بێ پارەبوون واله مرۆڤ دەکا لە زۆر حەزو ئارەزووەکانی خۆی بێ بەش بێ کە هەموویشیان بە هەقی خۆیشی دەزانێ . بێن ووتی :

- منیش هەر وای بۆ دەچم . کچەکە وەلامی دایەوە .

- بە شێوەیەك شتێکی باشەو دوایش دەبینیت کە خەراپە . بەس بەڕاستی زۆر ناخۆشە .

دووبارە سەیرێکی کچەکەی کردەوە - لەم ساتەدا کچەکەش هەر بەم شێوەیە بە ڕووی پێکەنی‌یەوە کە بە ڕووی پێ‌کەنی بوو .

کچەکە تێ‌گەیشت .

ئەمەشیان وەکو پیانۆکەیە . دەتوانێ چەند ساتێك لە تەکیا بەسەر بەرێ . دیسانەوە هەستی بە لەززەت‌و فیزێك کرد کەوا ئەم گرنگیەی پێ دەدا .

بە یەکەوە چێشتخانەکەیان بەجێ‌هێشت‌و دوو ڕیزە مالیان بڕی تا گەیشتنەوە ئەو کۆگا مەزنەی بازار کە کچەکە فەرمانبەری ئەوێ بوو .

- زۆر چاکە .. خوا حافیز .. بە ئومێدی دیدار .

- بە ئومێدی دیدار .. .

بروانە ل : ٧

بۆزانین

لە پرۆژەکانی نەخشەی پەرەپێدانی نەتەوەیی - بەرنامەی رەنێوهێنان ئەمیندارێتی گشتیی بەڕێوەبردنی کارو خانەسازی ..

قۆنتەراتی نهێنیی ژمارە ۸۰/۴۹ دروست کردنی هۆلێکی داخراو لە دهۆک ..

بەمە ڕای دەگەیەنین کە ئەم قۆنتەراتە نهێنییەی سەرەوە بەپێی ئەم مەرجانەی خوارەوە هەیە :

۱ - دەتوانرێت کۆمەڵە نیستیمارەی مەرجەکانی قۆنتەراتەکە لە مەڵبەندی ئەم بەڕێوەبردنە یان لە بەڕێوەبەرێتی کاری پارێزگای دهۆک بەرانبەر بە (۱۵) دینار کە نادرێتەوە وەربگیرێت بە مەرجێک قۆنتەراتچی کە قۆنتەراتەکەی بۆ دەرچوو مەرجە گشتی و مواسەفاتە هونەرییەکان بکرێت .

۲ - دواماوەی پێشکەش کردنی تەندەرەکان لە یان پێش کاتژمێری دوازدەی نیوەڕۆی ڕۆژی شەممە ڕێکەوتی ۲۰ - ۹ - ۱۹۸۰ دەبێت و پێشکەشی سکرتێری لیژنەی کردنەوەی تەندەرەکان دەکرێت لە مەڵبەندی ئەم ئەمینداریەتییەدا .

۳ - دەبێت ئەمانە لە گەڵ تەندەرەکاندا بن :-

ا - بارمتەی سەرەتایی بە (٦) شەش هەزار دینار لە شێوەی کەفالەتی بانقدا کە بۆ ماوەی شەش مانگ لە ڕۆژی داخستنی قۆنتەراتەکەوە بە کاربێت یان چەکێکی مۆرکراو .

ب - پێناسی ژووری بازرگانی لە گەڵ بەڵگەنامەیەکدا کە لە بەڕێوەبەرێتیی باجی داهاتەوە دەرچوبێت و بۆ ئەم ساڵ نوێ کرابێتەوە .

ج - ئەو کارانەی لەمە دەچن .

د - پێناسی دیاری کردنی قۆنتەراتچییەکان پلەی نوێەم بەوەی بتوانێت بە پلەیەک لە پلەی خۆی بەرزتر بێت بەشداری بکات .

٤ - هەر تەندەرێک لە کاتی دیاری کراودا پێشکەش نەکرێت یان هەموو مەرجەکانی تێدا نەبێت پشت گوێ دەخرێت .

٥ - ئەم بەڕێوەبەرێتییە پابەندی ئەوە نییە نزمترین تەندەر لە لایەن نرخەوە یان هەرتەندەرێکی دیکە وەربگرێت .

٦ - هەر ڕۆژێکی دواخستنی کار تەنیا (۳۵) سی و پێنج دینار سزا دەدرێتێ و بە درێژایی ماوەی دواخستنەکە بەردەوام دەبێت .

۷ - ماوەی بەجێهێنانی تەندەرەکە شەش مانگە لە ڕۆژی پێشکەش کردنی تەندەرەکانەوە .

۸ - دەبێت قۆنتەراتچییەکان لە گەڵ تەندەرەکانیاندا نەخشەکان بکێڕنە دواوە نە خشەکانیش تەنیا بەو قۆنتەراتچییە دەدرێت کە قۆنتەراتەکەی بۆدەردەچێت .

۹ - دەبێت قۆنتەراتچی پوولێکی (۲۵۰) فلسی بە تەندەرەکەوە بلکێنێت .

۱۰ - تەندەرەکە بە خەتتکی خۆش و بە پاندانی یان جاف و بە شێوەیەکی ڕێک و پێک بێ بکرێتەوە و لە سەر هەموو لاپەڕەکانی تەندەرەکە لەگەڵ خولاسەکەیدا مۆر بکرێت بە پێچەوانەشەوە پشت گوێ دەخرێت .

۱۱ - هەر تەندەرێک لە ناو زەرفێکی داخراودا نەبێت ڕەت دەکرێتەوە .

۱۲ - لە بەجێهێنانی قۆنتەراتەکەدا پشت بە مەرجە گشتییەکانی قۆنتەراتکاریی کاروباری ئەندازیاری شاری بە هەردوو بەشی یەکەم و دووەم و چاککراوەکانی دەبەسترێت .

۱۳ - هەر سل کردنەوەیەک قۆنتەراتچی لە تەندەرەکەدا بینووسێت ڕەت دەکرێتەوە .

۱٤ - دەبێت قۆنتەراتچی کە قۆنتەراتەکەی بۆ دەردەچوو ئەندازیارێکی موقیم بە دەوامی تەواو دامەزرێنێت لەگەڵ ئەوەی دەبێت شارەزایی بەکانی تری هەبێت هەرکە پێویستی پێ کرا .

۱۵ - دەبێت قۆنتەراتچی کە قۆنتەراتەکەی کەوتە ئەستۆوە ئەندازیارێکی سەرپەرشتیکەر دامەزرێنێت ڕۆژانە سەر لە کار بدات .

۱۵ - دەبێت قۆنتەراتچی کە قۆنتەراتەکەی کەوتە ئەستۆوە عەمبارێک یان پتر بۆ پاراستنی چیمەنتۆ ئامادە بکات .

کمال رشید فتاح
ئەمینداری گشتیی بەڕێوەبردنی کارو خانەسازی

بۆزانین

لە پرۆژەکانی نەخشەی پەرەپێدانی نەتەوەیی - بەرنامەی رەنێوهێنان ئەمیندارێتی گشتیی بەڕێوەبردنی کارو خانەسازی ..

قۆنتەراتی نهێنیی ژمارە ۸۰/۵۱ دروست کردنی کارگەی چاککردنەوەی مەکینەو ئامێر لە دهۆک ..

بەمە ڕای دەگەیەنین کە ئەم قۆنتەراتە نهێنییەی سەرەوە بەپێی ئەم مەرجانەی خوارەوە هەیە :-

۱ - دەتوانرێت کۆمەڵە نیستیمارەی مەرجەکانی قۆنتەراتەکە لە مەڵبەندی ئەم بەڕێوەبردنە یان لە بەڕێوەبەرێتیی کاری پارێزگای دهۆک بەرانبەر بە (۳۰) سی دینار کە نادرێتەوە وەربگیرێت بە مەرجێک قۆنتەراتچی کە قۆنتەراتەکەی بۆ دەرچوو مەرجە گشتی و مواسەفاتە هونەرییەکان بکرێت .

۲ - دواماوەی پێشکەش کردنی تەندەرەکان لە یان پێش کاتژمێری دوازدەی نیوەڕۆی ڕۆژی شەممە ڕێکەوتی ۲۷-۹-۱۹۸۰ دەبێت و پێشکەشی سکرتێری لیژنەی کردنەوەی تەندەرەکان دەکرێت لە مەڵبەندی ئەم ئەمینداریەتییەدا .

۳ - دەبێت ئەمانە لەگەڵ تەندەرەکاندا بن :-

ا - بارمتەی سەرەتایی بە (۱۰۵۰۰) دە هەزار دینار لە شێوەی کەفالەتی بانقدا کە بۆ ماوەی شەش مانگ لە ڕۆژی داخستنی قۆنتەراتەکەوە بە کاربێت یان چەکێکی مۆرکراو .

ب - پێناسی ژووری بازرگانی لە گەڵ بەڵگەنامەیەکدا کە لە بەڕێوەبەرێتیی باجی داهاتەوە دەرچوبێت و بۆ ئەم ساڵ نوێ کرابێتەوە .

ج - ئەو کارانەی لەمە دەچن .

د - پێناسی دیاری کردنی قۆنتەراتچییەکان پلەی نوێەم بەوەی بتوانێت بە پلەیەک لە پلەی خۆی بەرزتر بێت بەشداری بکات .

٤ - هەر تەندەرێک لە کاتی دیاری کراودا پێشکەش نەکرێت یان هەموو مەرجەکانی تێدا نەبێت پشت گوێ دەخرێت .

٥ - ئەم بەڕێوەبەرێتییە پابەندی ئەوە نییە نزمترین تەندەر لە لایەن نرخەوە یان هەرتەندەرێکی دیکە وەربگرێت .

٦ - هەر ڕۆژێکی دواخستنی کار تەنیا (۳۵) سی و پێنج دینار سزا دەدرێتێ و بە درێژایی ماوەی دواخستنەکە بەردەوام دەبێت .

۷ - ماوەی بەجێهێنانی تەندەرەکە شەش مانگە لە ڕۆژی پێشکەش کردنی تەندەرەکانەوە .

۸ - دەبێت قۆنتەراتچییەکان لە گەڵ تەندەرەکانیاندا نەخشەکان بکێڕنە دواوە نە خشەکانیش تەنیا بەو قۆنتەراتچییە دەدرێت کە قۆنتەراتەکەی بۆدەردەچێت .

۹ - دەبێت قۆنتەراتچی پوولێکی (۲۵۰) فلسی بە تەندەرەکەوە بلکێنێت .

۱۰ - تەندەرەکە بە خەتتکی خۆش و بە پاندانی یان جاف و بە شێوەیەکی ڕێک و پێک بێ بکرێتەوە و لە سەر هەموو لاپەڕەکانی تەندەرەکە لەگەڵ خولاسەکەیدا مۆر بکرێت بە پێچەوانەشەوە پشت گوێ دەخرێت .

۱۱ - هەر تەندەرێک لە ناو زەرفێکی داخراودا نەبێت ڕەت دەکرێتەوە .

۱۲ - لە بەجێهێنانی قۆنتەراتەکەدا پشت بە قۆنتەراتکاریی کاروباری ئەندازیاری شاری بە هەردوو بەشی یەکەم و دووەم و چاککراوەکانی دەبەسترێت .

۱۳ - لەبەجێهێنانی قۆنتەراتەکە داپشت بە مەرجە گشتییەکانی بنووسرێت ڕەت دەکرێتەوە .

۱٤ - دەبێت قۆنتەراتچی کە قۆنتەراتەکەی بۆ دەردەچوو ئەندازیارێکی موقیم بە دەوامی تەواو دامەزرێنێت لەگەڵ ئەوەی دەبێت شارەزایی بەکانی تری هەبێت هەرکە پێویستی پێ کرا .

۱۵ - دەبێت قۆنتەراتچی کە قۆنتەراتەکەی بۆ دەرچوو عەمبارێک یان پتر بۆ پاراستنی چیمەنتۆ ئامادە بکات .

کمال رشید فتاح
ئەمینداری گشتیی بەڕێوەبردنی کارو خانەسازی

نازایانە ئامادەی - پاشماوە -

وتی هەموو ڕەفتارەکانی فەرمانڕەوایانی ئێران لەو کاتەوە هاتوونەتە سەر حوکم تاکوو ئەمڕۆ دووپاتی نەوەو دەکەنەوە کە بەبوەندیی بەکانی دراوەستی یان تێک داوەو خۆیان پابەندی ڕێککەوتنامەکەی جەزایر نەکردووە .. لەبەر ئەوە لێبڕسراوێتی یاسایی تەواوەتی دەکەوێتە ئەستۆی ئەوانەوە بەوەی کە ئەم ڕێککەوتنامەیە بە هەڵوەشراو دادەنرێت .

سەرۆکی بەڕێز دووپاتی کردەوە کە عیراق لەگەڵ بەبوەندییەکانیدا لە گەڵ جیهاندا ئەوەی جەپاندووە لایەنگیری بە شەرەفانەی هاموو پەیمانەکانی خۆی کردووەو هەروەها جەسپاندووبەتی بە هەر شێوەیەک لە شێوەکانی هەڕەشە لێ کردن و دەستێوەردانی دەرەکی و پێشێل کردنی دەستەڵاتو سەربڵندەیی ئایل نابێت .

بەڕێزی وتی گەلی عیراقو سوپای عیراق بە تەواوەتی ئامادەن بچنە ئێو هەموو جەنگە بە جەرگەکانەوە هەرچەندەش قوربانیی تێدا گران بوو لە پێناوی پاراستنی شکۆمەندیی و دەستەڵاتدا .

هەروەها بەڕێز سەرۆکی فەرماندە صدام حسین وتی بڕیاری میژوویمان دا بە کێڕانەوەی دەستەڵاتی تەواومان بە سەر خاڵو ئارمانداو ڕەفتاری بەهێزو بڕ لە توانایی دژی هەر کەسێک بەکار دەهێنین هەڕەشە ئاراستەی ئەم بڕیارە ڕەوایە بکات .

بەڕێزی دووپاتی کردەوە ئێمە هیوامان لەوەیە بەبوەندیی باشی دراوسێی لە گەڵ وڵاتانی دەوروبەرماندا پێک بهێنین لەوانەیش ئێران عیراقیش هیچ تەماحێکی بە زەوی وزاری ئێران نییەو هیچ کاتێک نامانەوێت جەنگ دژی ئێران هەڵبگیرسێنین یان بازنەی بەربەرەکانێ کردن لە گەڵیدا ؛ لە دەرەوەی داکۆکی لێ کردنی مافەکانو دەستەڵاتەکانماندا. فراوان بکەبنەوە .

بەڕێز سەرۆکی فەرمانده دڵنیای لە دەستەڵاتدارانی ئێران کرد سوود لە بەندەکانی ڕۆژانی ڕابوردوو وەربگرن کاتێک سوپای ئەبەزمان زەبن القوس و سیف سعدو مەخفەرەکانی سووڕمانیان وەجنگ هێنابووە وەجنگ هێنانەوەبەکێ مەردانەی ئازایانەی بە بڕوا هەروەها داوای لێ کردن گوێ لە دەنگی مافو ئەقڵی هۆشیار بگرن بۆ پاراستنی بەبوەندییەکانی دراوسێیەتی لە گەڵ عیراقو نەتەوەی عەرەب داو واز هێنانو دەرچوون لە هەر بەستەزەوی بەک کە لە عیراقو ئەتەوەی عەرەب داگیریان کردووە .

ووتەی هاوکاری - پاشماوە -

دراوسێیەتی ئازێو زۆر ئاپاوانە دەبەوێ دەست بخاتە کاروباری عیرافەوە . دەبێ عیراقی ئەو دەستەوا داهێبکات کە هەتا هەتایە لەبیری نەچێتەوەو بزانێ لەمەودوا چۆن ڕێزی عیرافی شۆڕشو دەستەڵاتی گەلەکەی دەگرێ . جا بۆیە بڕیاری سەرکردایەتیی شۆڕش بە سەندنەوەی ڕێکەوتنەکەی جەزائیر دووبارە کردنەوەی ڕێککەوتنەکەی هەڵوەشاندنەوەی ئەو هەڵوێستە شۆڕشگێڕیە بوو سەرکردایەتی عیراقی بێ ئاسراوەو لێدانی تەمێ کردنە بۆ ڕێیمی ڕەگەڵپەرستی ئێرانو هەموو گەلی عیراق بە کوردو عەرەبو هەموو کەمایەتییەکانیەوە لە پشت سەرکردایەتی مەزنی شۆڕشەوەو سوورن لە سەر چەسپاندنی هەڵوێستی سەربەخۆی عیرافی شۆڕشو بۆ پێشەوەو ... هەرگیز گەڕانەوە نییە .

سەرۆک صدام حسین لە کۆڕی - پاشماوە -

کردەوە کە شارستانیەت ، عەرەب مرۆڤایەتیبان بە پێز دەگردو هەروەها سودیان لە بەرهەمی مرۆڤایەتیی و فیکریو پراکتیکی لە چالاکیو ڕێککەستن دا وەردەگرت .

لە سەرەتای بەکەمین دانیشتنی کۆڕەکەدا بەڕێز طە یاسین رمضان ئەندامی ئەنجوومەنی سەرکردایەتیی شۆڕشی بەکەمین جێگری سەرەک وەزیران دووا دووپاتی کردەوە کە سەرکردایەتیی حزبو شۆڕش بە سەرۆکایەتی بەڕێز سەرۆکی فەرمانده صدام حسین بابەخێکی گەورە بە کەڵەبووری بیناسازیی عەرەبو پێداویستی بە هاوچەرخەکانی مرۆڤ دەدەو کاریش دەکەن بۆ وەدی هێنانی ڕۆڵی سەرکردەیی مرۆڤ لەم بوارەدا هەروەها بە تەواوەتی دوورکەوتنەوە لە باشماوەو گواستنەوەیەکی وەک خۆیی و ووشک .

سەرۆک ساموزا - پاشماوە -

بەرەو کۆشکی کۆماری ڕۆیشتن .

لە کۆشکی کۆماریشدا کۆڕەکە بە شەقامەکەدا سۆڕ بۆوەو کۆچەکەش جۆرە ئاو کۆگاکە . بە شێوەیەک یان شێوەیەکی تر کۆچەکە هەستی کرد ڕۆژێک دێو ئەم کۆڕە پیانۆیەکی جەنک بکەوێ ... هەر وەها هەموو شتێکی تریش .

بیانۆ - پاشماوە -

بێن . ئێما وتی .

کۆڕەکە بە شەقامەکەدا سۆڕ بۆوەو کۆچەکەش جۆرە ئاو کۆگاکە . بە شێوەیەک یان شێوەیەکی تر کۆچەکە هەستی کرد ڕۆژێک دێو ئەم کۆڕە پیانۆیەکی جەنک بکەوێ ... هەر وەها هەموو شتێکی تریش .

ڕەخنەی ئەدەبی -پاشماوە

وتمان ئەگەر میرووڵەش ڕەمز بێت ، ئەبێ حسابی خۆیانیان تازە ئەم گەڵا وەڕبوە ، هیوای هیچی لێ ناکرێت ، ئەگەر بۆ دەرخستنی بەهاوارنەهاتنی میرووڵەشەوە بێت بۆزی و -میرووڵەش ڕەمز بێت - ئەوا هەر لە جێگەی خۆیدا نە ، وەک زانراوەو ڕاستی یەکی سروشتیە میرووڵە لە ناوخۆیدا یەک گرتوو لە خۆبوردووترین و جالاکترین کۆمەڵەن لە نساو میروولەکاندا ، جا ئەگەر بەکێک گیانی لە خۆبوردنی تێدا بێت بۆ خۆزی و کۆمەڵەکەی ، وانازانم بۆ کەسانو کۆمەڵانی ترینی ئەم گیانەی تێدا نەبێت ! وەک لەگەڵ بکەین نەء - گەوردو میر - یک کە توانای هەبێت ئەوانیش لەو بارمەتییە بکۆمێنێتەوە .

مەبەستم تەنها نەگونجانی میرووڵەو ڕەوشتی بەتی لەگەڵ ئەم هەڵوێستەدا . خۆ ئەگەر - بارمەتیش - بوو بێت بەو دەستە تورانیەی لە هەموو کاتێکدا خەڵک ڕزگار بکات ، گۆڕەشار بدرێتو زیندە بە چاڵ بکرێت !

ئەوا ئێتر خەڵکو کۆمەڵانی حەڵکی بۆ هەر هاوار نەبن و فریاد نەگەیەتنە کەسانی تر بۆ ڕزگار بوون لە کێشەو گێرەی ژیانیان ! ئەگەر بەکێک نەتوانێت بەهۆی بیرو هۆش و لێکدانەوەوە خۆی بگونجێنێ لە تەک شەپۆلی زیانی ناهەواردا کەس ناتوانێت ڕێکەی بۆ دانێو یارمەتیشی هیچی لێ ناکات !

جیرۆک نووس هەر لە سەرەتاوە هەڵوێستەکانی وا هێناوە ، کە لە کۆتاییشدا بە لەوان بە لەوان سەیرتر لە بواری ئەدەب بۆ منالاننداڕ کۆتایی پێ هێناوە ! ئەوەتا باڵی تاوە بەم گەڵایەوە کە خۆی لە خۆیدا ژیانی تیا نەماوە ، ئەم مروو شەمالەش لە تاو گێژەنەی ئاودا ئەجێکێنێ . کە هەوا وەک لایەنە سروشتیو زانستییەکەی لە تاو ئاودا ناخنکێ ، چونکە بە تواوەیی هەیە ، لەبەر ئەوە سروە لەتەک گەڵادا ناخنکێو گەڵا هەر خۆی تیادەچێت ! ئەم بیرۆکە تاریکترین خاڵە لە جیرۆکەکەدا - کە خۆکوشتنەوەو ڕەشبینیی بەئەجارییە لە ژیان !ڕووخانو وردەبەردان بەم شێوەیە ئابێت هەرگیز لەناو ئەدەبیی منالاآندا زەنگی لێ بدات بتوانستە ڕخنەی ئەدەبی لە جیرۆک بۆمنالاآندا -

هەڵسوکەوتی گیاندارانی لە جیرۆکی - سروەی شەمال- دا

لێرەدا ئەوە ئەگەبەنێت ، کە هەر منالێک ئاواتێکی کاتیو ڕۆ ژانەی نەهاتەدی ، یا لە فوتابخانە دەرنەچوو ، یا بارکو دایکی خواستیان بەدی نەهێنا ، بکەوێتە ئەم جۆرە گێژداوانەوەو خۆی و بەرانبەرەکانی تێدا بچوێنێ ، کە هەر خۆشی تێدا دەچێت!؟

نووسەر وەک لە شێوەی بۆچوون و ناوەڕۆکو ڕووە ڕاستیو پەروەردەیی و مەوزوعیەکانەوە ئەیپێکاوە، هەروەها لە شێوەی دووانو بزواندنی کەسانی جیرۆکەشەوە هەر ئەیپێکاوە ! هیچ بابەخێکی نەداوە بە گفتوگردنی کەسانی جیرۆکەکەو وشکو ڕەق ڕای گرتوو و خۆی جڵەوی گێڕانەوەی گرتووەتە دەست ! ئەک ئەمە کەڵکی نبە ، بەڵکو منال وەڕز دەکاتو شێوەی ئاخاوتنو وتوویژ لەبارترو سەرکەوتوو تر لە ئەدەب بۆ منالآندا تا وەکو گێڕانەوەی وشکو بڕنگ! هەروەها نیشانەی (-) و(×) داناوە بۆ سەرەتای هەر (پەرەگرافێک) . کە ئەواتە نیشانەی گفتوگۆن تا دەست بێ کردنی پرەگرافێکی نوێ !!

تۆرتە جیرۆک -پاشماوە -

۱ - یەکگرتبا هونەری داکو جیروکا وەرباندی بیست و بێهنا هونەرێن ژێ بێست تفیا ئێک گرتبا هونەری تتداهەبێت ئانکو نفیسڤان فیا ڕەنجا خو خرێ بدەتە لێکدانا هەرێ وکاکلا چیڤانوکێ . خو لدوروشوبێت وێ نەهەلانێت بەس تاکیا فەبەرژنیت .. حلەیو تیل کەت پێتە ب روخساری بکەت لسەر کیستێ نافەروکێ تفیا هەفساری بابەتی بگرێت وەکی هەسپی بەهلەوانا . دا چ لوقێت بێ تافەت نەهاتبێت ئانکو دەستێ خو لسەر بابەتی تونداکەت نەستەکەت .

۲ - تفیا زوی مەبەستا خو وانا ئاشکەرانەکەت خو ل خاندەقانی بگرێت کربار بخو بێهن وشێوێ « التلميح » تێدا بێت چنکو نفیسڤان نابێت بابەتی شروفەکەت ومروقیا ڕبسبکەت ئانکو بوخاندەقانی بهێلیت . هەر وەسیا خاندەقانێ خو نەئێختە هندە کولانێت تەنگ کوچو ش نە بەتە دەرێ .

۳ - ئەندامێت چیروکا خو بێختە جهێ دانا نەب کەیفا خو بینێتو ببەت هەر ئێکی ناخفتنا وی بەدێ هەر وەسا بچەکێ شڵژانا بابەرزە دبارکەت دابزانین کونفیسڤان ێ بەرفە چوبە چنکو تورەگان نەشێت خو شس هزرووبیرێت خو تورتال کەت نوچنکو (مەنەلوژا نافخو) باکرنکە « الحوار الداخلي » هەر دەسا نابێت کەسانێت وی زرنا بن چەوا بفێت ێ بێژبت هەر دەسا مەزن بونا کرباری دگەل لف لفینا مردفا بێت نەیا دوبربێت شس لفینا وان .

٤ - هەر چیروکەکێ وانەیەکێ هەی چنکو نفیسڤان زبانێ وەلدگرێتن لرویف گیروکرفتارێست دەستوداری بان زی کەقنەبیرا ژبەر هندێ تفیا چیروکا وی ڕەهو ریشالێت خو داهێتلبنە ناف دلێن ژیارێ ئانکو باقەکوشتی نەبێت .

٥ - تفیا چیڤانوک نەبێتە بێلا شیرەتا و بانگێ گوتارا یانکو یا ربالزمی بێست ومەبەستا چیڤانوکێ بخو تێنن نابین نفیسڤان بێژبت فلان بێ نەقیر بو فلان بێ هەبی بو هەروەسا دەم تفیا دەم بخو بهێت ..

سەکچوونی مندال -پاشماوە-

لووت باشو پێش خواردن لەگەڵ پاککردنەوەی سەوزە ومیوەو گۆشتو باشی کۆلاندنی بڕوابوون بەوەی کە **خۆپاراستن لەچارەکردن باشترە** هەروەها جیاکردنەوەی کەڵو پەلی تایبەتی نەخۆشی بۆپاراستنی گیانی کەسانیتر. بۆ نووسینی ئەم ووتارە سوود لەم سەرچاوانە وەرگیراوە :

٤ - امراض الاطفال
(طب الاطفال العلاجي)

بۆزانین

لە پرۆژەکانی نەخشەی پەرەپێدانی نەتەوەیی - بەرنامەی ڕەنێوهێنان

ئەمینداریەتی گشتیی کارو خانەسازی

قۆنتەراتی نهێنیی ژمارە ۳۷-۸۰ دروستکردنی یانەو تێپخانەی کرێکاران لەسلێمانی

بەمە ڕای دەگەیەنین کە ئەم قۆنتەراتە نهێنییەی سەرەوە بەپێی ئەم مەرجانەی خوارەوە هەیە :-

۱ - دەتوانرێت کۆمەڵە نیستیمارەی مەرجەکانی قۆنتەراتەکە لە مەڵبەندی ئەم بەڕێوەبەرێتییە یان لە بەڕێوەبەرێتیی کاری پارێزگای سلێمانی بەرانبەر بە (۳۰) سی دینار کە نادرێتەوە وەربگیرێت بە مەرجێک قۆنتەراتچی کە قۆنتەراتەکەی بۆ دەرچوو مەرجە گشتی و مواسەفاتە هونەرییەکان بکرێت .

۲ - دوا ماوەی پێشکەش کردنی تەندەرەکان لە یان پێش کاتژمێری دوازدەی نیوەڕۆی ڕۆژی شەممە ڕێکەوتی ۲۷-۹-۱۹۸۰ دەبێت و پێشکەشی سکرتێری لیژنەی کردنەوەی تەندەرەکان دەکرێت لە مەڵبەندی ئەم ئەمینداریەتییەدا .

۳ - دەبێت ئەمانە لەگەڵ تەندەرەکاندا بن :-

ا - بارمتەی سەرەتایی بە (۱۶۵۰۰) شازدە هەزارو پێنج سەد دینار لە شێوەی کەفالەتی بانقدا کە بۆ ماوەی شەش مانگ لە ڕۆژی داخستنی قۆنتەراتەکەوە بەکاربێت یان چەکێکی مۆرکراو .

ب - پێناسی ژووری بازرگانی لەگەڵ بەڵگەنامەیەکدا لە بەڕێوەبەرێتیی باجی داهاتەوە دەرچوبێت و بۆ ئەم ساڵ نوێ کرابێتەوە .

ج - ئەو کارانەی لەمە دەچن .

د - پێناسی پلەی قۆنتەراتچییەکان پلەی حەوتەم بەوەی بتوانێت بەپلەیەک لە پلەکەی خۆی بەرزتر بەشداری بکات .

٤ - هەر تەندەرێک لە کاتی دیاری کراودا پێشکەش نەکرێت یان هەموو مەرجەکانی تێدا نەبێت پشت گوێ دەخرێت .

٥ - ئەم بەڕێوەبەرێتییە پابەندی ئەوە نییە نزمترین تەندەر لە لایەن نرخەوە یان هەر تەندەرێکی دیکە وەربگرێت

٦ - هەر ڕۆژێکی دواخستنی کار تەنیا ٥٠- پەنجا دینار سزا دەدرێتێ و بە درێژایی ماوەی دواخستنەکە بەردەوام دەبێت .

۷ - ماوەی بەجێهێنانی تەندەرەکە شەش مانگە لە ڕۆژی پێشکەش کردنی تەندەرەکانەوە .

۸ - دەبێت قۆنتەراتچییەکان لەگەڵ تەندەرەکانیاندا نەخشەکان بکێڕنە دواوە نەخشەکانیش تەنیا بەو قۆنتەراتچییە دەدرێت کە قۆنتەراتەکەی بۆدەردەچێت .

۹ - دەبێت قۆنتەراتچی پوولێکی ٢٥٠- فلسی بە تەندەرەکەوە بلکێنێت .

۱۰ - تەندەرەکە بە خەتتکی خۆش و بە پاندانی یان جاف و بە شێوەیەکی ڕێک و پێک بێ بکرێتەوە و لە سەر هەموو لاپەڕەکانی تەندەرەکە لەگەڵ خولاسەکەیدا مۆر بکرێت بە پێچەوانەشەوە پشت گوێ دەخرێت .

۱۱ - هەر تەندەرێک لە ناو زەرفێکی داخراودا نەبێت ڕەت دەکرێتەوە .

۱۲ - لە بەجێهێنانی قۆنتەراتەکەدا پشت بە مەرجە گشتییەکانی قۆنتەراتکاریی کاروباری ئەندازیاری شاری بە هەردوو بەشی یەکەم و دووەم و چاککراوەکانی دەبەسترێت .

۱۳ - هەر سل کردنەوەیەک قۆنتەراتچی لە تەندەرەکەدا بینووسێت ڕەت دەکرێتەوە .

۱٤ - دەبێت قۆنتەراتچی کە قۆنتەراتەکەی بۆ دەردەچوو ئەندازیارێکی موقیم بە دەوامی تەواو دامەزرێنێت لەگەڵ ئەوەی دەبێت شارەزایی بەکانی تری هەبێت هەرکە پێویستی پێ کرا .

۱۵ - دەبێت قۆنتەراتچی کە قۆنتەراتەکەی کەوتە ئەستۆوە عەمبارێک یان پتر بۆ پاراستنی چیمەنتۆ ئامادە بکات .

کمال رشید فتاح
ئەمینداری گشتیی بەڕێوەبردنی کارو خانەسازی

لە سێبەری وشەدا
لەگەڵ پیربال محمود دا

پ : شاعیر لەكام لاوە دەستپێبكات لەرووداوەوە بۆ شیعریا لە شیعرەوە بۆ رووداو

و: هیچ گومانێكی تێدانییە لە چاوگەی هەر شیعرێكی گرینگ رووداوێكی گرینگە .. هەر بەهرەتكی گرینگ رووداوێكی گرینگ دەبێتە ـ قینیتەوەو دەیخاتەروو . . هەر چ جۆرە رووداوێك بێ .. ئەو جۆرەی تەنانەت بەیوەندی بەك سەر بە ژیانی تایبەتی بەهرەمەندەكە بێ . یاخود پەیوەنێكی تەواوو فراوانی بەدەوروبەشتی بێ .. بەگەڵو خاكەكەی .. هەرچۆنێك بێ ئەبێ زەبری راستەقینەی خۆی بخاتە سەر ئەهرەمەندەكە بیهەژێنیتەوە لەناخەوە .. تاكو بەهرەكەی هەڵقوڵێ‌و بێتە تەقانەوە .. بێتە رووبارێكی روون‌و ساف بۆ رواندنی ئەمامی خۆشی‌و بەختیاری بۆ ئادمیزاد .

بەڵام سەرەرای ئەوەش نابێ ئەمە لە بیربكەم‌و نەڵێم: بێش ئەوەی ئەم چاوگەیە . ئەم رووداوە «هەبێ یاخود خولقابێ ، ئەبێ شاعیرێك‌و بەهرەدێكی ئەوتۆ هەبێ یاخولقابێ كەبەهرەو كەرەستەی هەستی بەتەواوی بگرێ‌بجێ لەگەڵ زروف‌و ناوەرۆك‌و رواڵەتی ئەم رووداوە گرینگەی كە گەمارۆی داوە یا گەماروی دەوروپشتی دابێت بۆ ئەوەی موعاناتێكی راستی لەگەڵ بكات .

چونكە ئەگەر كەرەستەو بەهرەی راستەقینەو تەواو نەبێ لە دەست سنعتكار شیعری راست‌و تەواوبێش قابارەی خۆی ناگرێ لەرەگ‌و موچرك‌و دەروونیدا . هەروەهاش شاعیری راست‌و تەواو ناخولقێ لە نێو دەروونی كۆمەڵدا . رووداویش وەكو خۆی ئەمینێتەوە . بێ ئەوەی رەنگ‌و رواڵەت‌و سەروسیمای نگۆردرێ . بەڵكو لەوانەیە زیاتر بەردەستێنێ .. واتە شیعر لە لای رووداوەوە دەست پێبكات باشە ، بەڵام بەهەست‌و ئەست‌و خامەوپەنجەی شاعیرێكی بەهرەمەندو راستگۆ كە شیعرەكەی لەرەگەوە ئاوێنەی راستی‌بێت‌و لەناو مێرخوزاری راستیدا بلەوەرێ‌و . هەروەها شیعریش بێ رووداوی گرینگ هەراش نابێ‌و ناخولقێ ، هەر چەند كەرەستەو بەهرەی شیعریش لەگۆرێ دابێ . هەر جۆرە بەهرەیێكی هونەری نەك تەنیا شیعر بەساوایی لە داێكی خۆی دەبێ‌و رووداوەكانە دبای هونەر بەڵام بەراخی رووداو هەراش نابێ ، رووداو ئەخراو رووداویش ئەگۆرێ بەڵام خۆی لە لوتكەی ئەمریدا ئەمێنێتەوە .

سعدالله پەرۆش
ئامادەی كردوە

جێگای شادیە ئەمرۆ ئافرەتی كورد ، هەنگاوەكانی بەرەوپێشكەوتنی‌و لەسەر رێگای سەلماندنی بوونی مرۆڤایەتی‌خۆیدا ، تەنیا لە سنووری باری كۆمەڵایەتیدا راناگیرنەبوە . بەڵكو بە بێوەرەوە ، لەمەیدانەكانی زانستی‌و رۆشنبیری‌و زیاتر هوشیاری پەروەردەییدا دەوری خۆی بە چاكی دەگێرێ‌و ئیستا ئەگەرچی كەم‌بێ ـ بەڵام ئەوەندە ئافرەتمان هەن كە لە مەیدانی زانستی‌دا بروانامەی بەرزیان وەرگرتوەو شایانی ئەوەیە وامان‌لێبكا بە هیواوە سەیری باشەرۆژ بكەین .

«خوشكە خەولەرەووف» یەكێكە لەو كچانەی بروانامەی ماستەری لە زانستی زماندا لە لەندن بە پلەیەكی باش وەرگرتووەو لەم دواییەدا گەرایەوە بۆ وولات بەم

خوشكە خەولە لە زانستی زمان‌و ئافرەتی خۆمان دەدوێت

سەرگوڵ تەیمور ئامادەی كردووە

بۆنەیەوە هاوكاری ئەم گفتوگۆیەی لە گەڵ كرد

ـ پێش هەموو شتێك حەزئەكەین شتێك دەربارەی بروانامەكەت روون‌بكەیتەوە چیەو لەچیدا وەرتگرتوە ؟

بروانامەكەم دەربارەی زانستی زمانە . دوای ئەوەی بەشی ئینگلیزی كولیجی ئادابی زانكۆی بەغدام تەواوكرد بۆ ماوەی دوو ساڵ خوێندنی‌تر ماستەرم زانكۆی كاردیف لە بەریتانیا وەرگرت .

زانستی زمان خۆی لە خۆیدا شتێكی تازەیەو ماوەی ـ٢٠ـ٢٥ـ ساڵ دەبێ بە شێوەیەكی سەربەخۆ لە زانكۆكانی ئەوروپادا دەست بەخوێندنی كراوەو لەساڵی ١٩٧٤ لە كۆرسێكم لێ‌خوێندو ئەوە هانی‌دام بۆ بەردەوامی خوێندنی ئەم زانستیەی چونكە ئەم زانستیە تەنیا زمانێكی تایبەتی ناگرێتەوە خوێندنی زمان بەو مانایەی كە چۆن زمان هۆی لەیەك گەیشتنەو

گەیاندنی بیروراو پەیوەندی لە مرۆڤێكەوە بۆ یەكێكی‌تر ، من لە باسەكەی خۆمدا لەم بۆچونەوە هەوڵم‌داوە زمانی كوردی بخەمە ژێر تێشكی ئەو جۆرە لێكۆڵینەوە زانستیا . هەر چۆنێك‌بێت هەنگاویكە لەم رووەوە لە زمانی كوردیداو مەودای لێكۆڵینەوەو قوڵبوونەوەشی تیایدا فراوانە . تا ئێستا شارەزایانی زمانی كوردی لە لێكۆڵینەوەكانیاندا متمانەیان بە زمانی عەرەبی یان زمانێكی ئەوروپی كردوە كە ئەمە بۆتە هۆی سەپاندنی هەندێ پەیوەندی بەسەر زمانەكدا كە لەزمانی كوردیدا نیە .

لەبەر ئەوە ئێستا زانستی زمان لە هەر زمانێك بە شێوەیەكی سەربەخۆ دەكۆڵێتەوەو وەك جاران متمانە بە شتی گشتی ناكات كە بۆ هەموو زمانێك دەست بداتی‌یان جۆری بەكارهێنانی ـفعلـو ـفاعلـ لە زمانێكدا چۆنە بەسەر ئەوی تردا بسەپێ ئەگەر واگرایێست

لەوەوپێش ئێستا لێكۆڵینەوەی نوێ دەرێخستوە كە دەبێ هەر زمانێك بەشێوەیەكی سەربەخۆ لێ بكۆڵرێتەوەو تایبەتێتی زمانەكە بگەیەی وەك رادەی فۆنۆتیك (فۆنۆلۆجی) مۆرفۆلۆجی سینتاكس (ئەم رادەیان تێكەڵ نكرێت)

ـ باشە نیازی ئەوەت هەیە بروانامەكەت چاپ بكەی ؟

بروانامەكەم بە ئینگلیزیە لەبەر ئەوە بیرم نەكردوەتەوە لە چاپی بدەم ئەوەی كردومە تەفەللایەكی بچووكە ئەگەر ئونجا دەمەوێ باسێكی لەوە فراوانتر بەجاپ بگەیەنم .

ـ تا چ رادەیەك سوود لە بروانامەكەت وەرگیراوەو ئایا ئێستا لە شوێن شارەزایی خۆتا كاردەكەی ؟

تاكو ئێستا هیچ سوودێكی وای لێ‌وەرنەگیراوە چونكە لە شوێنی كارناكەم پەیوەندی بە بروانامەكەمەوە هەبێ بەڵام لەمەو دوا ئەوە دەبێ

ـ بازمان‌و بروانامەكەت بەجێبیلین تۆزێك باسی هۆیە تایبەتیەكانی ژیان بكەین بە تایبەت وەك ئافرەتێك لەم رۆژەدا كە لە دەرەوەی سنوور بە تەنها خوێندبێتی .

خۆشەویستی خوێندن هەمووكەسێكی لە بیربردبوەوە هەروەها گریم نەئەدایە قسەی خەڵك‌و بە متمانەكردنە سەرخۆم ئەم هێشتنەی تەنیایی‌و زەحمەتی ژیان‌و ناخۆشی كاربكەنە سەر خوێندنەكەم .

ـ ئەگەر شتێكی گشتی بە ئافرەتی كورد بڵێی چی دەڵێی ؟

شارەزابوون‌و هوشیاری بە سوودترین رێگایە كە بە كاری هەموو كەس دێ چ كچ‌و چ كور ئینجا هەموو كەس خۆی‌و بیروڕای خۆی هوشیاری‌و شارەزایی چۆن دەبینێ چۆن هەڵیان دەبژێرێ‌و بە باوەری من تەواوكردنی زانكۆو وەرگرتنی باوەڕنامە هەموو شت نیە ئەگەر هوشیاری خۆ بێ‌گەیاندنی لەگەڵ نەبێ .

ـ ئەو ماوەیەی لە دەرەوەی وولات بووی چ شێوازێكی بەراوردی ئافرەتی خۆمان‌و دەرەوەی‌لا دروست‌كردی ؟

ئافرەتی خۆمان زۆر مەغدورەو هەلی زۆر كەمی بۆ هەڵكەوتوە ، لەو ماوەیەدا گەیشتمە ئەو راستیەی ئافرەتی ئێمە هەلی بۆ هەڵكەوی‌و ماوەی سەلماندنی توانای مرۆڤایەتی لە بەردەما بۆ هیچی لە ئافرەتی‌تر كەمترنیە .

ـ ئەوەندە لە مەسەلەی ئافرەت‌و رۆشنبیری دەكۆڵینەوە وەك ئافرەتێكی خوێنەواری كورد بیروڕات چیە بە چاپكراوە كوردیەكان.؟

بە راستی‌حەزم نەكرد تۆزێ زیاتر بایەخ بە واقعی خۆمان بدرێ بە تایبەتی مەسەلەی ئافرەت كە هێشتا لەو چاپكراوانەدا شوێنی خۆی نەدراوەتێ .

گریانی منداڵ

لەو هەموو تۆژینەو لێكۆڵینەوانەی زانایانی دەروونناسی كردوویانە وای بۆ دەچن كە گریانی منداڵ لە وونكردنی یاریەكانی یاخود ئەمانی یەكێك لە داك‌و باوكیەوە یاخود هەردووكیان دەست‌پێدەكات .

هەرچۆنی بێت ئەو لێكۆڵینەوانەی كە لەو بابەتە دەوێن بەردەوام دووبانی ئەوە دەكەنەوە كە پێویستە منداڵ لەو حاڵەتە دەروونی‌یە دەربهێنرێت‌وبەرەو ساتێكی دڵخۆشكەرو خۆشتر ببرێت . لەگەڵیدا هەست بە سۆزو خۆشەویستی بكات وەك ئەوەی دایكەكەی لە ئامێزی بكات‌و داخوازیەكەی جێ‌بەجێ‌بكرێت بەڵام بە مەرجێك كە ئەو نازوفیزە بەرەو هەڵدێری نەبات .

● ئەلكترۆن‌و رۆژنامەنووسی

رۆژنامەنووسی ئەمەریكی لەگەڵ سەرەتای دەرچوونی رۆژنامەی ـماتین ریدەرـ و ـكۆلۆمبوس دیسباتشـ بەكەم دوو رۆژنامەی ئەلیكترۆنی كە بەست بە مێشكی ئەلیكترۆنی دەبەستن وەك ئامرازێك بۆ گواستنەوەی دەنگوباس بۆ جەماوەری خوێندەواران لە وڵاتەیەكگرتوەكانی ئەمەریكادا رووبەرووی گێرمەو كێشەیەكی حەقیقی دەبێت

بەڵام چۆنیەتی كاركردنی رۆژنامەی ئەلیكترونی ـ ئەوە مێشكێكی مەركەزی ئەلیكترونی هەیە دابەش‌دەبێت بۆ چەند لقێكی بچووكی ئەلیكترۆنی كە لە خانووی هەموو بەشدارانی خوێندەوارانی رۆژنامەكە هەیەو .. مێشكە مەركەزیەكە لە رێگەی تەلەفۆنەوە یاخود لەرێگەی كێبلاتی دیاركراوەو كە دەگەیەندرێتە خوێندەوارانەوە بەلقە مێشكە بچووكە ئەلیكترۆنی‌یەكانەوە دەبەسترێت .

خوێندەوار بەرەكانی رۆژنامەكە هەڵدەداتەوەو هەربابەتێك كە سەرنجی راكێشا دەداتە مێشكی ئەلیكترۆنی‌و مێشكە ئەلیكترۆنی‌یەكەش بە شێوەیەكی دووروودرێژ بەرانبەر بە پێنج دۆلار لە سەعاتێكدا بۆی لێكدەداتەوە.

● محمود دروێش شاعیرداوێژكاری رۆشنبیری ●

لەم دواییەدا شاعیری ناسراوی فەلەستین محمود دەروێش كراوە بە راوێژكاری‌رۆشنبیری ئەمیندراری گشتی كۆمەڵەی دەوڵەتە عەرەبەكان هەروەها ئەمانەتی گشتی یەكێتی ئەدیبان‌و رۆژنامەنووسانی فەلەستین بریارێك دەركردوە بە پێی ئەم بریارە دەروێش دەبێتە سەرنووسەری گۆڤاری یەكێتی ـ كە ناوەكەی دەگۆرێ بە ـالاقواسـ بۆ ئەوەی فراوانتربێت‌و بێتە پەنجەرەیەك بۆ ووشەی پێشكەوتنخوازی دیموكراتیانە بۆ هەموو نووسەرێكی عەرەبی‌و بێگانە .

● دوكتۆری گەرۆكـی دان ●

سوێسرا لە سەرووی لیستەی دەوڵەتانی جیهانە لە رووی حزبیەتی باراستنی ساغ‌و سەلامەتی ددانەوە سەربەش نیە .. ئەم وێنەیە بەڵگەی شایەتیە . چونكە ئەو پاسە گەرۆكە كە بە وێنەی جوان‌و رەنگاورەنگ خەملێنراوەو ، سەرنجی منداڵە ووردیلەكان رادەكێشێ .. چەندەها دوكتۆری ددانسازی تێدایە لە گوندێكەوە دەچنە گوندێكی دیكەوە بۆ بڵاوكردنەوەی هۆیە پێویستی‌یەكانی باراستنی ددانی منداڵان لە ناوچووندا .

جیهانی منداڵان

شیعر بۆ منداڵان

جەباری حاجی كەریم

بەبە

بەبەكەم بێژە دایە
من بۆت دەكەم لای‌لایە
دایە منی وا فێركرد
هەر جارێ تۆ وڕكت گرت
سووك سووك پاڵت پێوەبێم
گۆرانیشت بۆ بڵێم
نینر كەم هەنسك هەنسك
دایە رۆشتوە بۆگسك
دوای خاوێنی حەوشەو بان
ئنجا دێتەوە لامان
دەم دەخەیتە شیری مەم
منیش تەماشا دەكەم
بێ گریان مەمە نوش كە
بێ‌كەنەو دڵمان خۆش‌كە
بابە لە كار هاتەوە
نوزە نوز نەتباتەوە
بەبەی ناسكی چاوشین
با بۆ خۆشی یەك بژین

بووكە شووشەو باوك

كەمنداك بووم زۆر جار حەزم ئەكرد هەرجی بووكە شووشەی بازارەكەمان هەیەبۆ خۆم بێت ، بۆیە زوو زوو بەخەی دایكە كلۆلە ماندوو بوودەكەم ئەگرت‌و داوام لێ‌لەكرد بۆم بكرێت ،ئەویش ەەندێ جار بەوە دڵی ئەدامەوە كە لە دار بووكە شووشەیەكی بۆ دروست ئەبردم بەڵام كە زۆر بێزارم ئەكرد لێم تورە ئەبوو بگرە لێشی‌ئەدام ... ئەوەی بە منداڵی ئازاری‌ئەدام ئەو ئاوازە خۆشەبوو كەلە ناو هاورێكانمدا گوێم‌لێ‌ئەبوو ئەویش ووشەی باوكبوو كە لە ژیانمدا بێ‌ی شادنەبووم كە ئەیان ووت ئەمرۆ باوكیان بوكی بۆ هێناونەتەوە جا زۆری ئەو داخوازیانەی كە لە دایكم ئەكرد بۆم بێنێتەدی ئەوەبوو كە لە بازارِ باوكێكم بۆ بكرێت ! ! ! ئەمەو هەزارها پرسیاری‌تر كە لە دەروونە بچووكە تولەكەم دەهاتە دەرەوەو ئارێستەی رووی دایكم ئەكرد ئەمانەش هەمووی بێ‌وەڵام مانەوە .. ....

بێ‌دەنگی دایكم‌و چاوەروانی كردنی بووكە شووشەو باوك كە بە تەمابووم دایكم لەبازار بۆم بكرێن بوونە هێزی توانەوەم تا وام لێ‌هات بروومە بووكە شووشەیەك بۆ ئەو منداڵانەی كە باوكیان نی‌یە !!!

ئافیستا غفور داراغا

دوو چیرۆك بۆ منداڵان

ورچێك‌و دوو هاورێ

دلێرو سەرور سوورێی دلێرو سالار دوو هاورێی گیانی بەگیانی یەكتربوون ، رۆژێكیان بە یەكەوە لە دارستانێكدا رێیان دەكرد دلێر وتی : ئەگەر هەر درندەیەك توشت‌هات مرهەوڵی رزگاركردنت دەدەم . سالاریش ووتی منیش هەروەها .

دوای ماوەیەكی كورت . گوێیان لە دەنگە دەنگێك‌بوو ، كەسەریان هەڵبری دیتیان ورچێك لە نێو درختەكاندا هاتەدەر دلێر لەبەرلەش‌سووكی خۆی خێرا بەسەردارێكدا هەڵگەرا . بەڵام سالار

چونكە قەڵەوبوو ، نەیتوانی سەركەوێتە سەردارەكە . لەترسان پاڵكەوت وورچەكە هەندێك لەسالار نزیك‌كەوتەوە لمۆزی لەبنا گوێی خشاندو نەختێ بۆنی‌كرد رای زانی مردووە ! بۆیە وازی لێ‌هێناو ملی رێی گرتەبەر پاشان دلێر لەسەردارەكە هاتەخوارەوەو وتی : ورچەكە كاتێ لموزی لەبنا گوێت خشاند چی‌ی پێت وت :

سالار هاتە وەڵام : پێی ووتم: **لەگەڵ هاورێیەكدا رێ مەكە تو لە تەنگانەدا بێتنەو هەوڵی رزگاركردن بدات .**

مشك‌و زەنگ

ماڵێك مشكی زۆریان هەبوو بۆیە خاوەن ماڵەكە ناچاربوو پشیلەیەكی پەیداكرد ، ئەو مشكەكان كە بەم كارەی زانی ووتی :

دەبێ هەموو مشكەكان ئەمشەو لە لانەی مندا كۆببنەوە بۆ دۆزینەوەی چارەسەرێك بۆ ئەم پشیلەیە .

بۆ شەو زۆربەی مشكەكان ئامادەبوون گەلێكیان ئەو پێشنیازی خۆیان دەربڕی . بەڵام هیچیەكیان چارەسەر ـ یەكی وایان ئەدا بە دەستەوە لە كۆتاییدا مشكێك لە هەموویان بەتەمەن بچوكتربوو هاتەوەڵام ووتی :

باشترین چارە ئەوەیە زەنگێك بە كلكی پشیلەكەوە بكەین بۆ ئەوەی هەر كە لێمان نزیك كەوتەوە خێر بۆی دەربچین‌و لە دەستی رزگاردەبین . گەورەی مشكەكان پرسی ..

كامتان دەتوانێت زەنگێك بە كلكی پشیلەكەوە بكات ؟

دەمێك چاوەروان‌بوون بەڵام هیچ كامێكیان وەڵامیان نەدایەوە ... لە كۆتاییدا وتی: قسەكردن ئاسانە بەڵام ئیش پێ‌كردنی گرانە !!

فاریق فرەبگی

بە دەستكاریەكی كەم لە ئینگلیزییەوە كردویەتە كوردی

★ ★

فوتوگرافی قوتابیانی قوتابخانەیەكی دەشتی هەولێر لە سەیرانێكدا

بەكامێرای مەغدید حاجی

دەقی ووتاری سەرۆکی فەرماندە صدام حسین لە کۆڕی کەلەپووری بیناسازیمان و بیناسازی عەرەبیدا

دەگەڕێینەوەو کە بەرهەمی گیانی‌و ماددی نەتەوەیە بە رۆڵێکی سەرکردەیی داهێنەرانەی مرۆڤ لەو سەردەمانەدا ..

● **دەبێت رۆڵی ئێمە سەرکردەییانە بێت**

کاتێك دەگەڕێینەوەو لە سەر ئەم بناغەیە کەلەپوور تێ دەگەین نابێت ئەوە ببینین ئەنەوە لەو سەردەمانەدا جەوساوەتەوەو لە ژێر دەستی‌دا بووەو بەو واتایەی کە باسی دەکەین کەلەپووری هەبووەو ناکرێت ئەوە ببینین کە مرۆڤ لە مرۆڤایەتی‌ی‌و لە رۆڵی‌دا گوێی پێنەدراوە لە گەڵ ئەوەیش‌دا رۆڵێکی سەرکردەیی لە بەرەپێدان‌و جموجوول پێخستنی ژیان‌دا هەبووە .. دەبینین سەربەست بووەو دەبینین پەیامێکی روونی هەبووەو دەبینین سەرکردەیی بووە بۆ ئەوەی کەلەپوورێکی لەو چەشنەی هەبێت کە باسمان کرد ، ئەمەیش دژی ئیمپریالیزمە ، کەواتە بۆ ئەوەی رۆژێك لە رۆژان ، نەوەکانی داهاتوومان هەبێت شانازی بەم سەردەمەوە بکەن تیایدا دەژین‌و شانازی بە کەلەپوورمانەوە بکەن دەبێت سەربەست بین‌و رۆڵمان لە ژیان‌دا سەرکردەیی بێت .. واتە لە پەیوەندی‌ی مرۆڤ بە مادەو کات‌و گیان‌دا بە رۆڵێکی تێکەڵاوبووی سەرکردەیی ئەمەیش دژی بەرژەوەندییەکانی ئیمپریالیزم‌و .. دژی بەرژەوەندییەکانی کلکایەتی‌و دژی بارودۆخی کلکایەتی‌و .. دژی باری سەر شۆڕکردنە .

● **دەست پێکردنی جموجوولی رۆڵی داهێنەرانەی مرۆڤ**

لەبەر ئەوەیە دەبێت بە گژی ئەم چەشنە پەیڕەودا بچین .. ئەگەر بە هۆشمەندی بووە یان بەبێ‌هۆشی ، دەبێت ئەو کەسانە رزگار بکەین کە بە هۆشمەندی یان بەبێ هۆشی‌یاسایان دەرکردووە باری ووشکەوە بوون بە سەر ئەقلییەتی عەرەب‌و ئەقلییەتی عیراقی‌و ئەقلییەتی تونسی‌و جەزایری‌و مەغریبی‌و میسری‌و سوریایی‌دا دەسەپێنێت‌و لە هەموو جێگایەك لەبەر ئەوەیە ئێمە دەمانەوێت چەند دەست پێکردنێك بهێنینە ئاراوە رۆڵی داهێنەرانەی مرۆڤ بخاتە جموجوول‌و نامانەوێت چەند یاسایەك دەر بکەین دەست‌و پێ بەستنەوە .

چونکە یاسا لە زۆربەی کات‌دا بگرە کاتێکیش پێشکەوتنخوازانە بێت ئەوا باری پێشکەوتووە لە گەڵ ئەو بارەی لێوەیەوە هاتووەتە ئاسەوە کە باری کبەژی ئەو واقیعە پێك دەهێنێت ئەوا باش تێپەڕبوونی ماوەیەك دەبێتە باری رابوردوو ئەگەریش نەگۆڕێت‌و جموجوولی پێنەخرێت دەبێتە بارێکی بالبەست بۆ مرۆڤ لە چالاکییەکان‌و لە رۆڵی سەرکردەیی لە کۆمەڵ‌دا ... کە برادەر چادرچی ووتی کۆڵان‌و کووچەکان لە بارێکی بێ‌هۆشی‌دان لە چالاکی‌ی مرۆڤ‌دا لەو کاتەدا مەبەستی ئەوەیە وەك من تێی گەیشتم ئەو بارەی مرۆڤ تیایدا لە واقیعدا ژیا لە هەندێك لایەنەکانی‌دا نەك ئەو بارەی کە مرۆڤ تیایدا سەرکردە بوو بە ئاواتەوە سەرنجی بەرەوپێشەوە چوونی دەدا بە رۆڵێکی سەرکردە کردنەوە .. لە چالاکی‌ی رۆژانەیدا ئەو ئەلقە کراوانەی خستبووە پێش چاو بۆ پێشبڕازی لێ‌کردنی هەموو بەرەسەندنێك کە روو دەدات .

● **هەر تیوورییەك وەرگیرابێت .. کارێکی کۆنە**

پاش ئەوە دێین لە رۆژئاواو غەیری رۆژئاواوە شت دەگوێزینەوە بەم کارەمان وامان لێ‌دێت بە شێوەیەکی عەمەلی بزووتنەوەی داهێنەرانەی سەرکردەیی مرۆڤی عەرەبمان لە کار خست .. لەبەر ئەوە لێرەدا لە عیراق‌دا دەڵێین هەموو تیوورییەکی وەرگیراو لەوانەیش هونەری بیناسازی کارێکی کۆنە پەرستانەیە چونکە هەموو ئەوەی رۆڵی سەرکردەیی داهێنەرانەی مرۆڤ لە کار دەخات کۆنە پەرستانەیە ئیتر لەم چەشنەیش وەرگرتنی تیووری‌ی سیاسی‌و فیکری لە دەرەوە بە تەواوەتی کارێکی کۆنە پەرستانەیە .. دەبێت تیووری گیانی نەتەوە دەربڕێت‌و ئاوات‌و خواستەکانی بۆ پێشەوە بە رۆڵێکی سەرکردەیی قوربانی بەخش‌و بە جەرگ‌و هۆشمەندانە بۆ مرۆڤەکەی دەبڕێت لەوەیش‌دا هیچ چاکەیەکی‌نی‌یە ئەگەر کتێبێکمان لە کتێبخانەیەك لە دەرەوەی نیشتمانەوە هێنا بۆ ئەوەی بیروڕاکانی لە نیشتمانی عەرەب‌دا جێبەجێ بکەین هەرچەندە ئەوانەی باوەڕیان بەم پەیڕەوە هەیە لە شۆڕشگێڕێتی‌ی خۆیان بدوێن ئەوا کۆنە پەرستن .

بەڵام وەك باوەڕم هەیە پەیوەندی‌یەك لە نێوان کەلەپوورو میرات‌دا هەیە لە سەر ئەم بناغەیەیش ناکرێت بڵێین کەلەپووری نەتەوە بارێکی سلبی‌و ئیجابی‌یە لە نەتەوەدا بەڵکوو باری ئیجابی‌یە لە نەتەوەدا واتە باری راپەڕینی داهێنەرانەی مرۆڤ بە تێکەڵاوبوونی لە گەڵ ژیان‌دا لە پەیوەندی‌ی بە کات‌و مادەو گیانەوە .. واتە کاتێك یەکێك لە ئێمە یەکێکی تر پێی دەڵێت باوکت چی‌ی‌بۆ بە جێ هێشتوویت پێی ناڵێت فڵان قەرزو فڵان قەرزی بۆ بە جێ‌هێشتووم .. واتە میرات باری خراپ نی‌یە بەڵکوو دەبێت لەو شتە بدوێت بە باشی بۆی بە جێ‌هێشتووە لەبەر ئەوە لە سەر ئەم بناغە سەیری کەلەپووری نەتەوە دەکەین لە گەڵ ئەو تێگەیشتنەمان‌دا هەموو نەتەوەیەك شتی سلبی‌و شتی ئیجابی‌ی لە ژیانی‌دا هەیە .

● **لە گەڵ لووتکەکان‌دا بەردەوام دەبین**

لەبەر ئەوە ئێمە نامانەوێت رابوردوو بگوێزینەوە بەڵکوو ئەو دابڕانە بسەپێنین کە لە نێوانی راپەڕین لە نەتەوەداو . لە نێوان باری شلۆقی‌دا رووی دا . دابڕانێك لە بەردەوامی‌ی گیانی نەتەوە بە شێوازی داهێنەرانەی‌دا رووی دا .. نەتەوە لە بارێکی راپەڕین‌دا دەژیاو پەندی بە هەموو مرۆڤایەتی پێشان دەدا ئەنجا ئەم دابڕانە بەهۆی ئەو بارودۆخی شلۆقی‌یەوە رووی‌دا کە نەتەوەی پێدا تێ‌دەپەڕی ،ئێمە بە کاری جموجوول پێخستنی رابوردوو دەمانەوێت ئەم دابڕانە کۆتایی پێ بهێنین ، لە گەڵ لووتکەکان‌دا بەردەوام بین نەك لە گەڵ شێوەکان‌دا پردێکیش لە نێوان ئێستاو رابوردوودا پێك بهێنین‌و لە گەڵ ئەو لووتکانەدا بەردەوام بین کە نەتەوە لە کەلەپووریدا بۆی بە جێ‌هێشتووین نەك لە گەڵ ئەو بارە سلبی‌یەی تیایدایە .

ئەمەیە وەك بۆی دەچم ئەو سەرنجانەی کە ویستم پێتانی رابگەیەنم حەزیش دەکەم لەگەڵتان‌دا بە ردەوام بم بەڵام دیسان کاروباری ترمان هەیە ویستم ئەم سەرنجە خێرابانە بڵێم‌و لە بواری شارەزاییم‌دا سەرنجی خۆم پیشان بدەم بەڵام لەوانەیە لە لێدوانەکانتان‌دا سوود بەخش بێ ئەگەریش راستم کرد ئەوا چاکە بۆ ئێوە دەگەڕێتەوە ئەگەریش هەڵەم کرد دەکەوێتە سەر خۆم .. زۆر سوپاس.. هیوای سەرکەوتنتان بۆ دەخوازم .

ئەگەر خودا حەز بکات سەرتان لێ دەدەمەوە .. هەرکە هەڵێکم دەستکەوت یان وەدەستی دەهێنم دێم بۆ ئێرە بۆ لاتان بۆ ئەوەی لێتان تێ‌بگەم‌و سوودتان لێ‌ببینم .. زۆر سوپاس .

لە کۆبوونەوەی شەودا

سەرۆکی فەرماندە صدام حسین دووپاتی ئەکاتەوە : دەورێکی دەرکەوتوی عەرەب لە خاکا مەبەستە .

هەروەها بەرێز سەرۆکی‌فەرماندە صدام حسین بەشداری کۆبوونەوەی نەدوەی کەلەپوری خانووبەرەی نوێی عەرەبی کرد کە لە هۆڵی ئەنجوومەنی نیشتمانی شەوی ١٥ مانگ کۆبونەوە .

سەرۆکی فەرماندە بەرێز صدام حسین وتارێکی بەنرخی داکە ئەمە دەقەکەیەتی .

چەند تێبینی‌یەکی کەمم هەیە کە پەیوەندی بە شارەزایی خۆمەوە هەیە .. کە سەرەتاکەی من لەوپەڕی بەختیاریدام بەو گیانە شیاوەی کە لە گفت‌وگۆکانتانا هەیە .. ئەم جیاوازی‌و دەرخستن‌و گونجان‌و رێکەوتنە بایەخی ئەم نەدوەیەو نرخەکەی دەر ئەخەن .. دڵنیان لەوەی کە کاتێ بە رێرەوێکی گشتی هاوبەش گەڵاڵە ئەبێ نرخی قوڵتری ئەبێ نەك بەدرێژە پێدانی هاوبەش ، هەروەها لە هەموو بەشێکدا دەورێکی بنەڕەتی ئەبێت سەبارەت بە جوانیەتی هاونیشتمانی‌و بۆ رۆشنبیر کردنی شارەزایان بە تێبینی‌و پاراستنی گەلێ کار کە دەربارەی وتراوە .. کە لە نەدوەی سەر لەبەیانی‌و لەم نەدوەیەدا سەبارەت بە هاودەمی‌و کەلەپوورەوە لە لایەن برایانی گفت‌وگۆکەرانەوە لە بارەیەوە وتراوە .

ئەبێ لەدوو تاسەی چەوت دوورکەوینەوە .. تاسەی لاسایی کردنەوە جا ئەگەر کۆن بێ یان تازەو لە تاسەی داخستن بەناوی دووپات کردنەوەی ئەوانە کە هەر تایبەتین بە مەسەلەی نەتەوەی‌و نیشتمانیەوە .

بناغەنانی شارستانیەت

ئەبێت لە بیرمان نەچێت کە تاقی کردنەوەی ... سەرنجەکانی مرۆڤایەتی رۆژێ لە رۆژان لە کە لەبەسەری بێ‌بەش نەبوە کە بروانێت بە سەر دنیای تاقی کردنەوەکانی مرۆڤایەتی تردا بە درێژای سەدەکان ، لە بەر ئەوە لە گەڵ ئەوەی کە عەرەب‌و ئەمەش کارێکە کە ئێمە خۆمان بابڵێین بەڵکو هەموان ئەڵێن بنیاتنەری بەکەم شارستانیەتی مرۆڤایەتین لە گەردونداو وەك مەلبەندێکی روناکی لە مەکەی پیرۆزو لە مەدینەی روناکەوەو لە دۆڵی دوو روبارو دۆڵی نیل‌و لە گەلێ شوێنی تری نیشتمانی عەرەب‌دا کەلکیان بە مرۆڤایەتی گەیاندووەو لە مرۆڤایەتیش کەلکی بایەخداریان وەر گرتوە .

لە کاتێکدا کە شارستانیەکانیان مرۆڤایەتی بەپێز ئەکرد هەروەاش شارستانیەتەکانیان لەبەرهەمی بیری‌و زانیاری گورج‌وگۆڵی‌و هەندێ جار لە رێك‌وپێکی‌و مرۆڤایەتی وەر ئەگرت‌و گەلێ‌جار چارەسەری خودپەرستی‌و تاسەی بەرەو داخستنی جار ئەکرد لە تاقی کردنەوەکانی مرۆڤایەتی ئەمیش بە بڵاو کردنەوە یاخود بە تێکڕای ئەو سەرنجانەیان ئەوشتانەی لە بارەی نەتەوایەتی میللەتانەوە تایبەتن بە جۆرێ کە تایبەت‌و گشتی بە شێوەیەکی ئازادەر پێکەوە بگونجێن ئەچینە سەر سەرنجە نەتەوەییەکان .. هەندێ جار رو ئەدات نەك چەوتە لەوەی تایبەتی‌یەکی نەتەوایەتیەو لەگەڵ بیروباوەڕی ئاینی‌دا ناگونجێ یان تایبەتی نەتەوەی لەگەڵ تێکەیشتنی مرۆڤایەتی‌دا رێك ناکەوێ یان ئەچین بۆ لای سەرنجەکانی مارکسیەت یاخود تایبەتی نیشتمانی‌و نەتەوەیمان بەسەر فراوانی بیروباوەر یان بیروباوەڕی ئاینیمان دابەش ئەکەین بە شێوەیەك کە دەوری مرۆڤایەتیمان لە جیهانی ئەمڕۆدا لە دەست بدا .

لەم گورج‌و گۆڵیەی کەدەربارەی ئەدوێن کە هونەری خانوو خانوگەرێتی‌یە هەروەك هەمو گورج‌و گۆلیەکانی تر گومان لەوەدا نیە کەشێوەیەکە لە ژیان‌و شێوەیەکە لە ژیانی نەتەوەکان‌و بەستراوە بە قۆناغەکەیەوە .. بەستراوە بە رەگی مێژووی کۆن کە پێش ئەو شارستانیتیە کەوتوە کە هونەری خانو خانوگەرێتی وەبەر دێنێ‌و یان هی‌تر کە بەستراوە بە گیان‌و بە مادەو بە کاتەوە چونکە بە ستراوە بە پێویستی‌یەکانەوەهەر ئالەو کاتەشدابەستراوە بە بیروباوەڕێکەوە کە کاری تێ‌کردوە ، چەوتی نیە ئەگەر بڵێین کە هونەری خانووبەرە کەئێمە لە بارەیەوە ئەدوێین کە هونەری‌خانوبەرەی عەرەبی‌و ئیسلامی‌یەو دڵنیاین لەوەی کە شێوەی ژیانی عەرەب‌و شێوەی هەڵسان‌و دانشتنیان‌و عەقلیان پێش دەرکەوتنی ئیسلام کاری تێ‌کردوە . لەژیانی عەرەبی پێش ئیسلام دوو ئەکەوتۆتەوە ، کەئەمە ئەڵێن هیچ لەو دەورە مرۆڤایەتی‌یە دور لە تایبەتی نەتەوایەتی یە یان بەپێز کردنی تایبەتی نەتەوایەتی بە دەوری مرۆڤایەتی جیهانی کەم بکەینەوە کە ئیسلام بە عەرەبی بەخشیوە .. بۆ ئەمە پشت بە ئاینی ئیسلام خۆی ئەبەستین ، پشت بە قورئانی پیرۆز ئەبەستین کە دووپاتی ئەکاتەوە کە قورئانی عەرەبەو پشت بە زۆر ئایات‌و کردەوەکانی پێغەمبەر -د- بۆ دووپات کردنەوە یان شێوەی عەرەب لە رێ‌رەوی موسوڵمانەکاندا بە گشتی رەنگی دابێتەوە نەك هەر لە رێ‌رەوو رەوشتی عەرەبدا بێ بە تەنیا .. ئەم دووپات کردنەوەو سووربوونەوە لە لایەن خوای گەورەوە .. سور بونێکە کە هەمیشە عەرەب هەڵگری ئاین بوون وەك نامەیەکی مرۆڤایەتیانە بەرەو گەردون .. ئەم

مرۆڤێکمان دەوێت باوەڕی بە خۆی هەبێت و رۆڵی مرۆڤایەتی یانەو نەتەوەیی یانەی نەتەوەکەی تێ بگات و دەرك بە تایبەتێتی نیشتمانی بکات

سوربوونە دووپات کردنەوەی دەوری دەرکەوتووی پێویستە لە عەرەب ئەکات لە سەر زەوی‌دا کە لە هەڵگرتنی نامەکانی ئاسمان‌دا پێی هەڵسێ بۆ دووپات کردنەوەی ئەو توانا کە عەرەب هەیەتی بە شێوەیەك کە گومان هەرگیز ناگرێتە خۆی .. ئەگەر وانەبێ ئەم هەموو سووربونەو بێ‌وچانی پێغەمبەرەکان‌و ئاینەکان بۆ لە نیشتمانی عەرەب‌دا پەیدا دەبن.

چەرخە مرۆڤایەتیەکان

لە دەرەوەی نیشتمانی عەرەب ناکرێ ئەم نامە مەزنانە دەست گیرین .. ئەوەش هونەرێکی خانووبەرەی عەرەبی ئیسلامی‌یە واتە شێوەیەك لە ژیانی عەرەب ، کاتێ کە برەوی پێ‌دراوە .. لە کەژو بە گوێرەی خواستی نامە مەزنە ئیسلامیە برەوی پێ‌دراوە کە بۆتە بەشێکی بایەخداری شارستانیەتەکەی‌کە تەنیا هەر لە چوارچێوەی‌کۆمەڵی عەرەب‌دا نەماوەتەوە بگرە گەیشتۆتە کۆمەڵگەکانی تر بە تایبەتی کۆمەڵکە ئیسلامی‌یەکان .

دوایی کە دووپاتی تایبەتی بیروباوەڕو تایبەتی نەتەوەیی ئەکەینەوە شانازیان پێوە ئەکەین‌و ئەبێت بەروی جیهان‌دا داخراو نەبین چونکە داخستن زیانی گەورەمان پێ ئەبەخشێ. لێرەدا نەسەدە نەتەوایی‌و نەسەدە دینی‌یەکان هەن بگرە هەموو سەدەکانی مرۆڤە تا رادەیەك لە کەژێکی هاوبەش‌دا .

سەدەی هاوکۆی

بەو تایبەتیانە کە بە سەر ئەو کەژەدا ئەروانێ .. چەند زاراوەیەکتان لێ‌ئەخوازم .. ئەو تایبەتیانەی بە سەر ئەو کەژەدا ئەروانن بە تایبەتیە نەتەوەی‌یەکان لە قەڵەم ئەدرێن وەبە سەر ئەو کەژەدا ئێستا روانین زۆرترە وەك ئەوەی کە بووە لە چاخی کشتوکاڵدا .. بۆ نمونە پێش شۆڕشی پیشەسازی بە هۆی گۆڕانی کەل‌وپەلی هاتوچۆو گواستنەوە باپیرانمان بە چەند مانگێك نەبوونی نەیانتوانیوە بگەنە ئەندەلس بەڵام ئێستا بە چەند سەعاتێك بگەن‌و پەیوەندیتان لە گەڵ نەتەوەکان وەك کۆن نیەو پێویستی ئێوە بە نەوەکان‌و هی ئەوان بە ئێوە زیادی کردووە .. لێرەدا چاخی هاوکۆیی بۆ مرۆڤایەتی هەیە کە ئەویش چاخی ئەمڕۆیە تایبەتیە زانیاری‌یە گشتی‌یە هاوکۆیە .. زانیاری‌و تەکنیکی‌یە گشتی‌یە هاوکۆی‌یە .

رەت کردنەوەی گواستنەوە .. رەت‌کردنەوەی لاسایی

رەت کردنەوەی گواستنەوە .. رەت کردنەوەی لاسای دووپات کردنەوەی ناوێ خانویەك لە طۆکیو ئەبینین‌و بە لامانەوە سەیرەو دێین لێرە وەك ئەو دروستی ئەکەین .. ژیانی کۆمەڵایەتی ئەوێ ئەبینین‌و دێین لێرە جێ‌بەجێ‌ی دەکەین .. چەندکارێکی دەستنیشان کراو لەوێ ئەبینین‌و لامان وایە کە ئەمانگەیەنێتە ئەو پلەیەی کە ژاپۆنیەکانی پێ‌ی‌گەیشتوون. ئەبێ ئەوە بزانین کە گورج‌وگۆڵی لەوێ لە لایەن گەلی گورج‌وگۆڵی کۆمەڵایەتی هاوکۆیی هەیە .. ئەمە کارێکی رەت کراوەنیە بگرە کارێکە کە ئەبێ لە شێوەیەکی واقیع‌دا مامەڵەی لە گەڵدا بکرێ

واتا بە لێ‌تێ‌گەیشتنی نەك بە لاسایی‌کردنەوەی هەر بەنموونە نەك بە گشتی .. ئێمە هەموومان چاکەت‌و پانتۆل لەبەردەکەین‌و کەسوکارەکانمان ئەوەیان لەبەرنەکردووەو ئەمەش بووەتە تایبەتی‌یەکی هاوبەش بۆ زۆر گەلانی دنیاو وا بزانم تایبەتی‌یەکی هاوبەشی هەموو سوپاکانی جیهان ، کەوابێ دەبێ هەندێ لایەنی کردەوەیی بەیەکەوە بەستراو هەبێت کە هەمووان سوودی لێ‌وەربگرن بەبێ‌ئەوەی تایبەتی‌یە نیشتمانی‌و نەتەوەیی‌کانیان برووشێنن ئیتر ئێوەش هەمووتان پەسندی دەکەن چونکە بە ژیانی کردەوەیی تازەو پێویستی‌یەکانی‌یەوە بەندە .

لەبەرئەوە ئەمە لەوانەیە کە بڵاوەنرێت‌و حاڵێکی وا نەبێت کە زیان بگەیەنێت بە تایبەتی‌یە نەتەوەیی‌و نیشتمانی‌و بیروباوەڕەکان بەنموونە .. نان لەسەر مێزخواردن حاڵێکی هاوبەشە لەنێوان هەموو کۆمەڵەکانی مرۆڤایەتی ، لەو بڕوایەشدا نین کە ئەمە زیانی هەبێ ، بەڵکو بەپێچەوانەوە بەکەڵکە بەڵام حاڵێکی داسەپێنەر نی‌یە بۆ مەبەستێك بەڵکو حاڵێکی خۆهەڵبژێرە بۆ کاربێکردن .

کەوابێ سەرەڕای شانازیمان بە تایبەتی‌یە نەتەوەیی‌و نیشتمانی‌یەکانمان‌و سەرەڕای شانازیمان بە بیروباوەڕە ئاینی‌یەکانمان دەبێ بزانین کە هەڵسوکەوت لەگەڵ ژیانی تازەدا پێویستە ، بەڵام نەك بە مێشکێکی داخراو بە رەت کردنەوە یان بە پەسندکردنەوە .. خوای گەورەش سبحانە وتعالی گەشەکردن‌و بەرەوپێش‌چوونی دەوێ ، ئەگەر بەرەوپێش‌چوونی نەویستایەو حەزی‌نەکردایە کە ئادەمیزاد فێربکات کەوا بەجاوی بایەخ‌پێدانەوە سەیری گەشەکردن‌و دەوری سەرکردایەتی‌ی گەشەکردن لە ژیاندا بکات ، بە زنجیرە ئاین‌و پێغەمبەرەکانی نەدەنارد .. بەکسەر لە سەرەتاوە ئەو ئاینەی بە بەشەر دەدا کە دەیزانی پێویستەو بەبێ ئەو زنجیرەیەی ئاین‌و پێغەمبەران .

دەرگا داخستن لە پێشکەوتنی تەکنیکی‌و زانستی زیانمان پێ‌دەگەیەنێت .. هەر بە شوێن‌کەوتوو .. بە بازار دەمان‌هێڵێتەوە .. بازاڕ بۆ کڕین‌و بازاڕ بۆ فرۆشتن ، چونکە توانای ئەوەمان ناداتێ کە رووبەرووی ژیانی نوێ ببین ئێمە ناتوانین بە شیری عەرەبی وەکو باپیرانمان دەیان‌کرد یان بە ئەسپی‌عەرەبی کە لە مەیدانانی جەنگ‌دا سواری دەبوون ، بەرەنگاری ئەو قەوارە زایۆنی‌یە ببین کە لەنێو دەوڵەتاندا پێی‌دەڵێن «ئیسرائیل» .

کەوابێت پێویستە ئێمە هاوشانی دوژمن کاریگەرانە ئەو هۆیانە بەکاربهێنین کە دوژمن بەکاریان دەهێنێ بێ‌ئەوەی لەو بنەڕەتە هاوبەشانەی زانستی‌و تەکنولوجیا بۆ مرۆڤایەتی تێ‌بگەین کە زۆر بە سوود دەبن ، بەبێ ئەوەی مرۆڤایەتیمان وێران بکەن‌و بشێوێنن‌و گیانەکەی بکوژن ، ئەم حاڵە پێویستەو داواکراوە . لاسایی‌کردنەوە گیانمان دەکوژێت‌و رەت‌کردنەوەش هۆی توانا بەبداکردنی داواکراومان دەکوژێت هەر ئەوە تێگەیشتن‌و تێکەڵاوی‌و گونجانیش‌و لەدوایی‌دا داهێنان .

بۆ هەندێ حاڵ کە نەك کێیمت وەکو حاڵ‌و هۆیەکانی خەڵکی دیکە بەڵکو بۆ هەندێ حاڵ‌و هۆی پەیوەندی‌دار بە واقیعەکەمانەوەو ئەمەش ئەو قۆناغەیە کە نەتەوەی عەرەبی لە ئاڵقەی پێشەوەی گەشەکردن‌دا دەبێت .

لەو نەخشانەی پیشان‌دراون هەندێکیان لەلایەنی کۆمەڵایەتی‌یەوە زۆر بەکەڵکن ئەگەرچی ئەو برایە (فتحی ، نەبکوت کە ئەوەی پیشانم‌داوە بۆ ئەوەیە لێ‌ی‌وەربگرین بەڵکو بۆئەوەی چەن حاڵێك روون‌بکاتەوە چەند وێنەیەکی پیشان‌داوە .وە وتووێژێك دەربارەیان پەیدابکات ،هەروەکو دیاری کرد تەنانەت لەو وێنانەشدا دەتوانرێ لە هەندێ دێ‌دا بەکاربهێنرێن بەڵام ناتوانین بەنموونە لە شاردا بەکاریان‌بهێنین ، چونکە لە هەموو بارێك‌دا ئوتومبیلمان هەیە .. باشە چۆن لە کۆڵانە تەنگەکان‌دا رای‌بگرین .. ئێستا وا کەلوپەل‌و شتومەکی تریشمان هەیە ، جا ئەگەر ماڵەکانمان کراوە بن‌و تۆزو خۆڵیان تێ‌بچێت ئەو شتومەکانەمان عەدەم‌دەبن بۆیە ئادەمیزاد بۆ رووبەروو بوونی سروشت بەلای حاڵێکی تردا دەچێت .

جاران هەتا ئەمن‌و ئاسایش «لەبارەی شارەزایی خۆتانەوە گفتوگوتان لەگەڵ ناکەم بەڵکو لەگەڵ شارەزایی خۆمدا دەیکەم کە شارەزایی‌یە لە ژیاندا »هەتا ئەمن‌و ئاسایشیش هۆیەك بووە بۆ ئەوە ماڵەکان دیواریان بە دیواری یەکەوە بێت‌و کۆڵانەکان تەنگەبەر بن چونکە هەمیشە کە شارەکان بنیات‌نراون لایەنی سوپایی دەورێکی بنەڕەتی‌ی هەبووە لە رەنگ‌ڕشتنی شارەکەو پاراستنی ئەمن‌و ئاسایشی.

بۆیە نەیان‌دەتوانی پەنجەرەیەکی گەورە لە دیوارەکەیان بکەنەوە چونکە بەبێ‌ی ئەم بنیانەیان دەڕوانێتە ماڵی دراوسێ‌کەیان کە ئەمەش لەلایەنی کۆمەڵایەتی‌یەوە رێگەی نەدراوە . جا دەبێ کونێکی بچووك‌بکاتەوەو ئەم کونەشی بۆ زۆر مەبەست بەکاردێت بەکەڵکی مەبەستی کۆمەڵایەتی دێت‌و ئەو مەبەستانەش کە ئێوە دەیزانن .. وەکو جوڵاندنەوەی‌هەواو ئەو مەبەستانەی کە برایان فەرموویان ، ئێمەش سوودمان لەمە وەرگرت‌و ئەوەی دەیڵێین لێ‌ی حاڵی‌دەبین بەڵام لە عۆدەی ئێمەدا نی‌یە لێ‌ی قووڵ ببینەوە بەڵام دەبینین کاتێ کە ژیانی کۆمەڵایەتی گەشەی‌کرد (شانشین) پەیدابوو کە ئەمەش تەلارێکە لە پێشانی‌ی ماڵدا لە بەغدا بەسەر پێشانی‌یەکانی تری بەردەم خۆیدا دەڕوانێ .. ژیانی کۆمەڵایەتی هەروەکو تێ‌ی دەگەم بەم جۆرە پاش‌ئەوەی پێش‌کەوت‌و گەشەی‌کرد رێگەدرا هەر ماڵە شانشینی خۆی هەبێت‌و لەوانەشە یەك بەکتر ببینێ ، ئێستا ژیانی کۆمەڵایەتی نیگارەکەی گۆڕا ئەگەرچی هەموو نیگارەکەشی نی‌یە لە بینای گوێز راوەدا ئەو نیگارەیە کە پەسنددەکرێت .

جارێکی تریش من زۆر شادمانم کە لە کۆرەکەتاندا ئامادەبم و ئاواتەخوازم وەختی ئەوەم بەدەستەوە بێ لە هەموو کۆرەکانتان‌دا ئامادەبم . لێتان فێربیم .. هەروەکو ئەم بەیانی‌یە گوتم تکادەکەم لەگەڵ بەکتری باڵ‌قووڵ بن‌و پشوو درێژ بن تاکو هەر یەکە بە زنجیرە بیرو لێکدانەوەی خۆی باس‌بکات‌و لەوە نەترسێ کە دەستەبراکەی زوبەر دەبێت کاتێ کە رەخنەی لێ‌بگرێت یان فیکرەیەك بیان هەڵەیەکی بۆ راست‌بکاتەوە .. بۆئەوەی ئەو حاڵە هەموو ئەو مانایەی دەتانەوێ بگرێتە خۆی .. سوپاسێکی زۆر .

دەقی تەواوی نامەکەی سەرۆکی فەرمانبەر صەدام حسێن بۆ رۆژنامەی «الوطن»ی کوێتی

نەمەی حوارەوە دەقی تەواوی نامەکەی بەڕێز سەرۆکی فەرمانبەر (صدام حسین)ە بۆ رۆژنامەی «الوطن»ی کوێتی نارددووە .

برادەر نجیب عبدالهادی - رۆژنامەی «الوطن» - ی کوێت

نەوەم خوێندەوە لە رۆژنامەی «الوطن» - کوێتیدا لە ۳ ی ئەیلوولدا نووسیبووت - من زۆر ڕێزی بەرزت بۆ دادەنێم سەبارەت بەو سیفەتانەی کە دەربارەی منت باس کردبوون .. لە خوای ئازیز تکام وایە من و هاوڕێکانم لە بەڕێوبردنی ئەمانەتو خزمەتی نەتەوەدا سەربخات لە سەر ڕێگەی ئامانجە نەتەوەییەکە بەرزەکان هەروەها ڕێزی بەرز لە هەمان کاتدا لەو پالپێوەنەرە نەتەوەییانە دەنێم کە پالپان پێوە نایت ئەم ووتەیە سەبارەت بە هاوکاریی نێوان عەرەب و یەکێتیان لە ڕووبەڕوو بوونی دوژمن و ئەو پیلانانەی ئامانجیان نەتەوەیە بنووسیت .. هەروەها ڕێز لە پالپێوەنەرە نەتەوەییەکانت دەنێم لە باس کردنی پەیوەندییەکانی نێوان عیراق و سوریە .

هەر دەکەم لەم نامەیەدا بۆچوونی خۆمت بۆ ڕوون بکەمەوە سەبارەت بەو مەسەلانەی ناوبانت هێناوە لە پلەی خۆمەوە وەک هاوواڵتییەکی عەرەب و وەک لێپرسراوێک لە هەرێمی عیراقدا .

ئێمە لە حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستدا سەبری یەکێتی ناکەین بەوەی کە تەنیا خەونێک و هیوایەکسە . بەڵکو بە پێویست و مەرجێکی بنەڕەتی دادەنێین لسە پێش هەموو مەرجەکانی تر هەوە پێت بۆ دابین کردنسی سەربەستی نەتەوەی عەرەب و ئازادی و بە توانایی بۆ گەشتنە بەهێزی و پێشکەوتن تا بتوانێت خودی خۆی لە دەست درێژی و هەڕەشە بپارێزێت و بۆ ئەوەی بەشداریەکی ئیجابی لە ژیانی ئادەمیزاددا بکات وەکوو چۆن ئەمەی لسە چەندین سەردەمی مێژووی پیرۆزیدا ئەنجام داوە .

هەروەها لە شوێنی تانی کردنەوەوە لە لێپرسراوێتی داو تەک تەنیا بە هۆی دەست بێ کردن و هەنگاو هاویشتنسە بیروباوەڕی یەکان .. بۆت دووپاتی دەکەمەوە هەرچەندێسک وواڵتێک لەو واڵتان بگانە بەهێزی و پێشکەوتن ئەوا سەربەستی و ئازادی و ئەو هێزەی هەیەتسی بسە لاوازی دەمێنێتسەوە تا ڕادەیەک خۆبنسی لە دەردەدی چارچێوەی یەکێتسی عەرەبدا لە ڕووی هەڕەشەدا دەبێت لەبەر ئەوە من وەکوو لێپرسراوێک وای بۆدەچم یەکێتی عەرەب بە شێوەیەکی گشتی و هەر یەکێتییەک لە نێوان واڵتێک و واڵتێکی تسردا بێتە دی بۆ ئەو دوو واڵتە دەبێتە هێز تەک لاواز کردنسی هەردووکیان یان یەکێکیان .

سەرەڕای ئەوەیش ئێمە وەک بەعسیین یەکێتی نێوان عیراق و هەر واڵتێکی تر تایبەتا بارودۆخی یەکێتی بێدەکات بە کارێکی پێویست و ئەمنێ دەزانین ئەوا ئێمە ناپێت ئسەوە لەبیر بکەین بەڵکو ئێمە بەتەوایی دەزانین کە یەکێتی لسە نێوان عیراق و سوریادا زۆر پێویستەو زۆر سوود دەبەخشێت لە واقیعی ئێستای عەرەب و پتر کۆڵەکەی بەردەوام بسوون و هێزی تێدایە لە ئەنجامیشدا دابین کردنی پێداویستی یەکانی بەرەنگاری و ڕاوەستان دژی دورمنی زایۆنی و پیلانەکانسی ئیمپریالیزم و ئەو هەڕەشانەی تورکی عەرەب دێن تێدایە . هەروەها ئەو شتەی زۆر تر ئازاری دەروونی بەعسی یەکان و ئازاری دەروونی ڕۆڵەکانی عیراق دەدات ئەوەیە کسە پەیوەندییەکانی نێوان عیراق و سوریا بە ڕێگەی یەکێتی دا ناڕۆن .. ئەمەیش زۆرترین ئەو دیاردانەیە کە بەڵگەی نالەباری ی بارودۆخی عەرەبی و ئەو لاوازی و پچڕپچڕی یەی تێدایە .

بەڵام یەکێتی ی نێوان دوو هەرێم و یەکێتی ی عەرەب تەنیا بە ئاوات و ئارەزووی جەماوەر نایەتە دی ئەگەرچسی بڕوای جەماوەر هۆی بنەڕەتی و مێژوویی بێت .

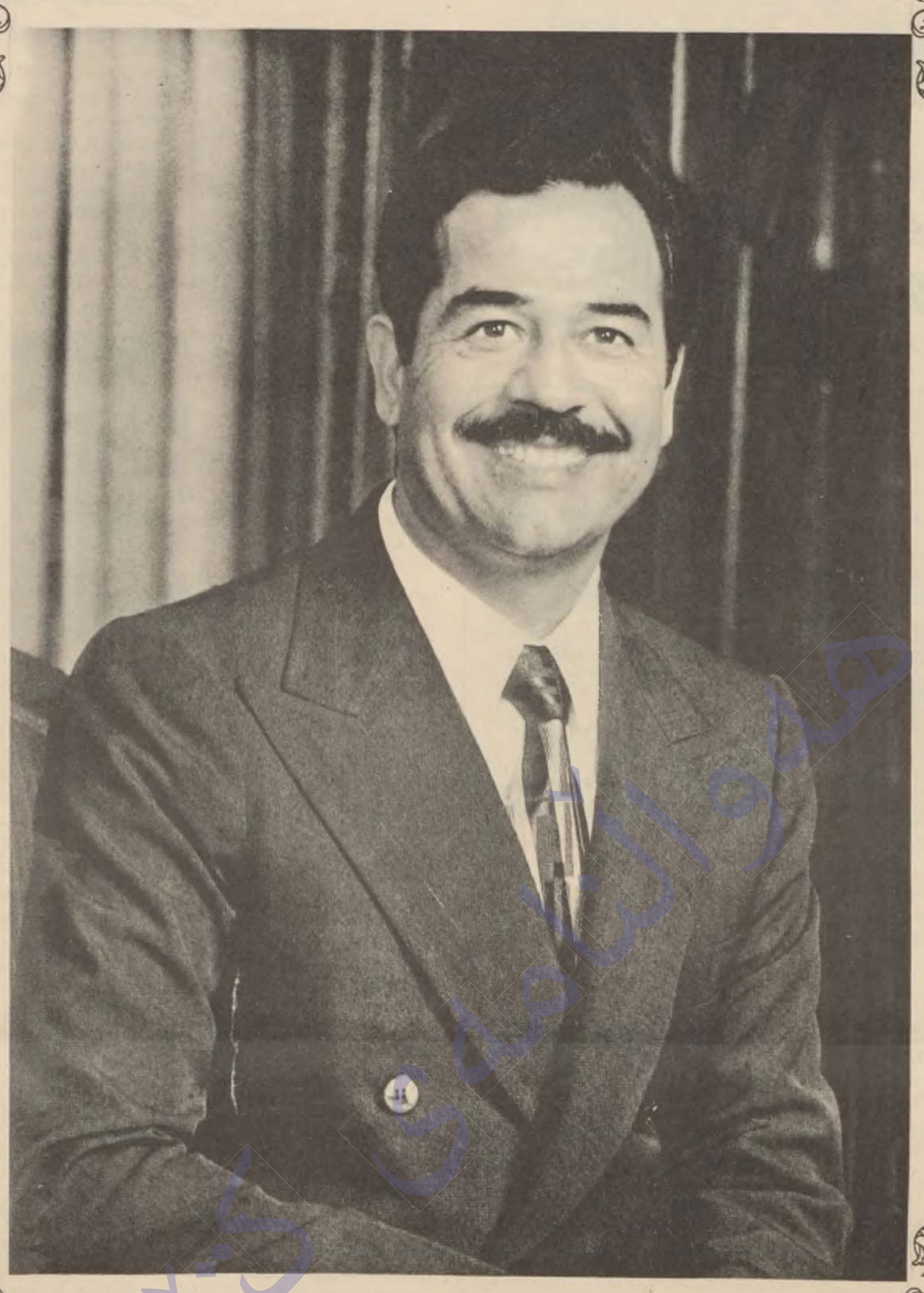
چونکە پێویستە پێکەبشتێکی گیان بەگیانی و ڕاستەقینە لە خواستی سیاسی نێسسوان سەرکردایەتی بسسە کاریگەری یەکان دا هەبێت لەو واڵتانەی بەیوەندیان بسسە یەکێتی یەکەوە هەیە .

نامەوێت لەم نامەیەدا زۆر لە سەر لایەنە خۆبی یەکسان بچم لە کاری یەکێتی دا ئەک بۆ پشتگوێ خستنی بایەخەکەی بەڵام چونکە لە توانای هەر لایەکدا هەیە هۆو بە سەرهات و لەو چەشتانە بهێنێتەوە بۆ پتەو کردنی بۆ چوونی خسۆی ئەمەیش دەبێتە هۆی شلۆقی یەک یالەتی ڕوون بوونسەوەی بەرچاوی جەماوەری .

من پتر باسی لایەنە مەوزووعی یەکان دەکەم کسسە بناغەکانی خواستی یەکێتی لای ڕۆڵەکانی عیراق ڕووەو سوریا پێک دەهێنن لە چوارچێوەی ئەوەیشەوە دەتوانرێت حوکسم بە سەر لایەنی خۆی دا بدەین ئەگەر پەیوەندی ی بە ئێمسسەوە بێت یان لایەنی ترەوە .

۱ - ئەوەبوو حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست لسە چوارچێوەی شۆڕشی حەفدەی تەموزەوە دەستەڵاتی لسە عیراق گرتە دەست لە ساڵی ۱۹۶۸دا ئەو کاتە عیراق وەکسوو هەمووان بۆیان ڕوونە وواڵتێکی لاوازو دواکەوتوو بسسوو هەروەها یەکێتی ی نیشتمانی ی لاواز بوو . لەبەر هەڕەشەش دا بوو .. هەروەها کاریگەری ی لە واقیعی عەرەبی و نێسسسو دەوڵەتان دا لاواز بوو .

پاش تێپەڕ بوونی ۱۰۲ ساڵ بەسەر شۆڕش دا عیراق بۆ باشەوە نەگەڕایەوەو لە شوێنی خۆشی دا نەمایەوەو ئسەو ئێستا تووشی تەقینەوە یان دابەش بوون نەبووە بان لسسە تەنگ و چەڵەمەیەکی سەختی ئاوخۆیی دا نازیت .. ئەو بسسە ددان پێدانانی هاوڕێ و دوژمن پێکەوە ساڵ دوای سسسال لەماوەی دوازدە ساڵی ڕابوردوودا بەهێز تر بسسسووەو

بەڵام بەکێتی یەکەی چەسپاوەو تواناکانی بەرەبان سەندووەو ڕۆڵی ئەتەوەیی و نێو دەوڵەتانی پتەو تر بووە .

بە باوەڕی من هەر وواڵتێک ئەم سیفاتانەی تێدا بێت هیچ بارودۆخێکی ترسی لا نابێت بەرانبەر بە یەکێتی لسسە گەل وواڵتێکی تردا بەڵکو ئەم سیفاتانە خواستی یەکێتسی ی لا پال پێوە دەنێت بە تایبەتی ئەگەر بڕوای سیاسسسی سەرکردایەتی یەکەی و کەڵەپووری تێکۆشانی گەل تیابسسدا بەیوەندی و بڕوایان بە یەکێتی ی عەرەب زۆر قوڵبێت .

بەرانبەر بە یەکێتی لە گەل هەر وواڵتێکدا ئەم لایەنسسسە مەوزووعی یانەی هەبێت ئەوا ئای کەمتر بێت ئەگەر پێنسسس هەرێمێک بوبێت لە دڵی هەموو عەرەبێکدا ئازیز بێستسو بە سیفاتە مەزنەکانی گەلەکەی دەڵسەهند بێت .

۳ - ئێمە نامانەوێت دەربارەی خۆمان بدوێین بەڵام جەماوەری عەرەبو دلێرانی نیشتمان دەکەبنسسە دادەر سەبارەت بەوەی دەیبینن لە پەیوەندی ی نێوان سەرکردایەتی و گەل لە عیراقدا .. ئەگەر پەیوەندی یەکە چاڵبوو گەپنسس لەدەوری سەرکردایەتی یەکەی گرد ببووەوە لە گەلیدا بسوو

یەکەمین پێوەری سروشتی ئاکاری هەر سەرکردەیان دەستەڵاتدارێک شێوازی مامەڵەکردنیەتی لە گەڵ گەلەکەیدا چونکە ئەمەیە کلیلی مامەڵەکردن لەگەڵ کەسانی دیکەدا

ئەوا ئەم چەشنە سەرکردایەتی یە ناکرێت هەست بسسسە ترس و دوودڵی بکات بۆ هەنگاو هەڵ هێنانی کارێکسسسی مێژووبی وەک یەکێتی و شوێن و ڕۆڵی لە نێوان گسسسەل و نەتەوەکەی دا پتەوتر بکات .

۲ - وواڵتی عیراق تواناکی گەورەتری هەیە لە وواڵتسسی سسوریا . ڕووبێتوی گەورەترەو دانیشتووانی زۆرترن و سامانی دەوڵەمەند ترەو سوپای بەهێزترە شێنێکی ئاشکرایشە هیچ ترسێک لە لای سەرکردایەتی یەکەی نەیەتە کایسسسەوە

٤ - پێویستی یە جوغرافی و سیاسی و ستراتیجسسی یەکان لە ڕابوردوو هەتا ئێستاش دا پال بە عیراقەوە نەنێ کسە بەرەو یەکێتی سوریای زەوی زاری دراوسسسێ و ئسەو پەیوەندی یە بەیەکدا هەڵچوونە سەرەتایی یە بسسسروات ... ڕووبارێکی هاوکێبی و ئەو ئابووری یەی کە هەر یەکەیان ئەوی تر تەواو ئەکەن .. قووڵایی بازاڕ لە بەردەم هەڕەشەکانسی دەرەوەدا .. پێویستی بە کەڵێنی دەریایی بەتایبەتی لە چاخی نەوتدا .. کە عیراق یەکێکە لە وڵاتە گرنگەکان کە نسەوت دەر ئەهێنێ ..

ئەم پێویستیانە هەمووی وا لە عیراق ئەکات کە هەست بکات بەوەی کە پێویسستی بە پەیوەندی یەکی تۆندو تسۆڵ لەگەڵ سوریادا هەیە کە باشترین ڕوی سروشتی و کسسە زۆرترین کەڵک و پاراستن لە پەیوەندی یەکێتی دابسسسە .. عیراق لە یەکێتی کەڵک وەرگرتووە .. لە کاتێکدا کە قوربانی لە ڕێگسەدا ئەدا لەبەر ئەوە هەر چەندی قوربانسی بسۆ یەکێتی بدات هیچ لە بایەخ و کەڵکەکانی یەکێتسی کسەم ناکساتەوە .

کە عیراق لە سەر ئەو بیروباوەڕو بروایەی کە هەیەتی بە پێویستی چاکبوونی بزووتنەوەی بێ لایەنی یارمەتسسی گەورەی وڵاتانی نەمریکاو ئەمەریکای لاتین و ئاسیابدات .. لەبەر ئەوە -بێ گومان- نابێ بڕوانێتە ئەوەی کە سسەبارەت بە گەلی سوریای عەرەبی برا تووشی چ زیانێک نەبێت .

دوایی پێویسسی زۆرانبازی عەرەبی -زایۆنیسسسە .. هەندێ لایەنی داخ لە دل ئەڵێن عیراق نایەوێ لەبەر ئەو ئەرکە گرانەی ئەکەوێتە سەری لە زۆرانبازی عسسەرەبی - زایونی دا بۆ پەیوەندی پێویست و یەکێتی بەرەو ڕووی سوریا بچێ .

ئێمەش ئەڵێین لەو کاتەوە کە حزبی بەعسی عەرەبسسی سۆشیالیست دەسەڵاتی لە تەموزی ۱۹۶۸دا وەرگرت تەنیا یەک ڕووداوی سەربازی لە نێوان سوریاو زایۆنی دا ڕووی داوە ئەویش لە جەنگی تشرینی ۱۹۷۳دا بوو کە عیراق بە هێزو توانایەکی زانراوەوە بەشداری تردوو ئەویش داوای نەکرد بوەستێنەری و بچووک بکرێتەوە بگرە جگە لە بەشداری کسردن داوای کرد وچانی پێ نەگرێ و فراوانی بکات .

من وەکو لێپرسراوێک نەزانم هەروەهسا هەمسسوو سەرکردە لێپرسراوەکانیش نەزانن کە ئەو کەرەسسە جەنگی یەی نوێ یانەی کە زایۆنی دوژمن هەیەتی هەرشەڕێک کە لسە دوا ڕۆژدا لە نێوان ئەو نەتەوەی عەرەبدا ڕوو ئەدا مەبدانەکەی ئەوەندە فراوان دەبێت کە تەنیا لە چوارچێوەی دەوڵەتانسی هاوسنووریا بەند نابێ .. عیراق دوای وڵاتانی هاوسسنووری نزیکترین خاڵە لە قەوارەی زایۆنی یەوە .. هەروەها ئسسەو هەڕەشە مەترسیدارانەی دژی عیراق و هۆی ئسەوەوە کە عیراق تەقەللای وەدەستهێنانی تەکنەلۆژیای ئەتۆمی دا وای لە عیراق کرد بێتە نیشانەیەکی پێویستسی دوژمنایەتسی زایۆنی ئەمە هەر مەپرسە لە دروشمە زانراوەکەی قەوارەی زایونی -لە نیلەوە بۆ فرات - کەبۆ بوو عیراق لە چ مەترسیەک ڕانەکات ئەگەر عیراق بە هۆی ئەم کارانەوە ئاوا تووشسسی مەترسی زایۆنی بێ کەوابوو باشتر وایە کە پەیوەندیی لەگەڵ سوریادا زۆر پتەو بێ .. چونکە ئەو پەیوەندی یە لەکاتسی ناخۆشدا توانای باشتر بۆ بەرگری و بەر پەرچدانسەوە نەداتێ .

ئەی برای عەرەبی بە گوێرەی هەڵسەنگاندنی ئێمە ئەم پێویستیبە مەوزووعیانەیە کە بەشداری دروستبوونی خواستی سیاسی لە عیراقدا ئەکات و هەر ئەوە کە زاخاوی بەشسسی زۆری ئەو لایەنە زاتیانە لە هەنوێستی سەرکردایەتی یەکەیدا ئەداتەوە .

وەک نیشتمان پەروەرێکی عەرەبی و هەموو بە شەرەفو دڵسۆزێکی عەرەب زور بەوردی زانیارانە ئەبێ لەم پێویستی یە مەوزووعیانە بکۆڵنەوە ئەم پێویستی یە مەوزووعیانەی کە لە لاکەی تر هەیە وئەو کەژە مەوزووعیەی کە چوار دەوری هەموو لایەکی داوە کە ئەو شتانەوەدەست ئەهێنێ لێپرسراوە ئەتوانێ بزانێ کە چ کاریگەی کردۆتە سەر لای زاتی بسۆ پێکهێنانی مەبەستو دروستکردنی بڕیار .

هەر لەوێشەوە دووبارە ئەتوانین کە لە وبنوون و ئاڵواوە دەربازبین و ئەتوانین ڕاستی وەدەست بێنین .. هەروەها ئەشتوانین کار بە شێوەیەکی ڕاست شی بکەینەوە .. توانای زانینی ڕێگای ئەو کارەی کە دەرگاکانی یەکێتمان بۆ ئەکاتسەوە لامان زۆر ئەبێ و لە ڕەشبینی ڕزگارمان ئەبێ و ئەتوانیسسن پێویستی یەکانی کاری بە دل بەرەو پیری یەکێتی زۆر بکەبن .

لایەکی ترماوە لە مەسەلەکەدا ئەوەیە کە ئاکارەکانسی ئەو کەسان و سەرکردانەیە کە بەشداری یەکی کاریگەرانسسە دەکەن لە دروستکردنی بڕیاری سیاسی و ڕێڕەوی سیاسی نیشتمانی عەربماندا ولەم بارەیەوەزۆر سەرکردەو لێپرسراوانی عەرەب ماوەیەکی باش لەسەر حوکمن بۆ ئەوەی کە گسسەل و لێکۆڵەرەوەو دڵسۆزو بیگەردەکان لە ڕاستی ناکاریسسان و ڕاستی هەڵسۆڕانیان سەبارەت بەوەی ئەیڵێن و ئەبنووسنەوە

لەو بارەیەوە من باوەڕم وایە یەکەم تەرازو بۆ ناکاری هەر سەرکردەیەک یان حاکمێ ڕێگەی کارومامەڵەیەتی لە گەڵ میللەتەکەیدا چونکە ئەمەیە کلیلی مامەڵە کردن لەگەڵ خەڵکی دیکەدا .

خوا سەرتان خات و هەموو دڵسۆزو بە شەرەفێک لە ناو نەتەوەی عەرەبدا سەرخات .

صدام حسین

سەرۆک کۆماری عیراق